

Oscar Parsell, Minnen från svunna tider

Det år jag skriver ner mina barn- och ungdomsminnen fyller jag 88. Jag föddes på Akademiska sjukhuset i Uppsala den 20 maj 1905. Dessa minnen är koncentrerade till tiden 1909 - 1922. Efter denna tidpunkt är det något glesare mellan händelser som fastnat i minnet. Denna berättelse återspeglar upplevelser och tankar fram till tiden omkring 1945. Oscar Parsell avled 1999-03-28 och är gravsatt på Högalids kolumbarium.

Efter andra världskrigets slut hade jag gjort mitt framtida yrkesval. Jag stannade i Stockholm och ägnade mig helt åt min verksamhet som revisor. Jag bildade familj och en kärleksfull fru och två duktiga döttrar har ytterligare berikat mitt liv.

Då tidsangivelserna inte är verifierade kan vissa händelser ha inträffat i ett annat skede än vad som uppgivits. Vissa namn kan också ha förväxlats.

Oscar Parsell

Stockholm i september 1993

Detta manuskript tillägnar jag mina vänner Anders och Carl Andersson /Stockholm i Augusti 1994 Oscar.

Oscar Parsells verksamhet har levt vidare i Parsells Revisionsbyrå AB under ledning av Einar Hamberg med följande berättelse. Ett möte med Einar Hamberg har gett oss möjlighet att publicera Oscars berättelse om Ernesta och Torresta med flera delar av Västeråker.

Berättelsen har kompletterats med bilder samt viss text som markerats med kursiv stil.

Från Parsells webbplats har hämtats följande text (se även <http://www.parsells.se>).

Parsells affärsidé är att utifrån de små och medelstora företagens behov erbjuda tjänster, inom revision och närliggande områden, som är av hög kvalitet och ger kunden upplevda mervärden.

Det innebär att vi finns till hands för Er och anpassar oss efter Ert behov. Målsättningen är att utnyttja erfarenheterna av de tusentals bokslut, revisioner och deklARATIONER vi genomfört och på så sätt skapa ett mervärde. Vår stabila kundkrets och låga personalomsättning innebär goda förutsättningar att nå ett fördjupat och effektivt samspel med våra kunder. Nästan inga marknadsföringsåtgärder genomförs men trots det ökar våra uppdrag ständigt i antal och omfattning, varför vi regelbundet söker erfarna medarbetare.

Historia

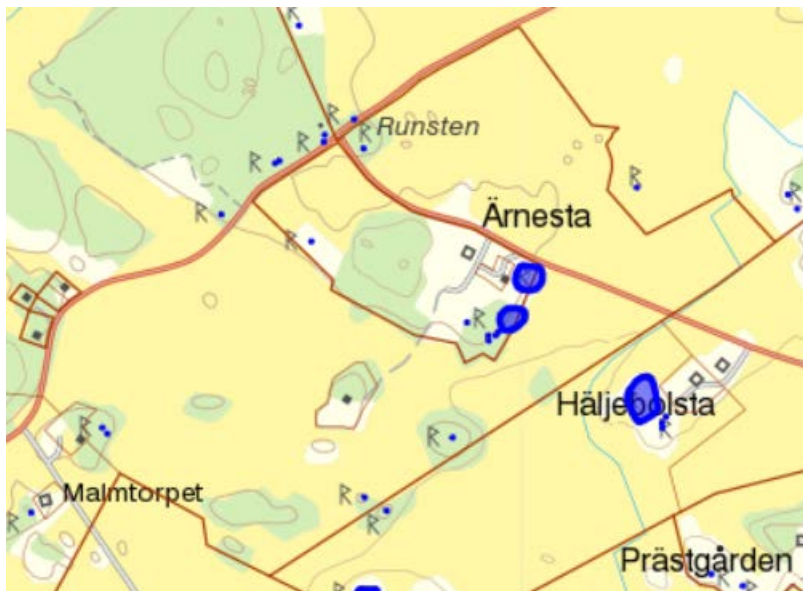
Företaget grundades i slutet av 1920-talet av Oscar Parsell. I samband med sin pensionering 1971 överlät han byrån till Einar Hamberg. Verksamheten hade då främst varit inriktad mot redovisning men Einar styrde byråns inriktning till att mer och mer omfatta revision. 1996 överlät Einar Hamberg byrån till sina söner Magnus och Jan. Under senare år har både revisions- och redovisningstjänster prioriterats i strävan att betjäna varje kund på bästa sätt.

Inledning

Stallbacken gränsar till en del av Ernsta Gård, den är högre än den bebyggda delen och är på vintern ett gott skydd mot nordanvinden.

Det ca 10 ha stora inhägnade området är till hälften bevuxet av tall och gran samt stora vackra enbuskar i övrigt är hagmark - finslipade berg och stenar och små vattensamlingar som hela året håller vattnet kvar.

Stallet - vagnslider och redskapsbod var en lång sammanhängande byggnad. I övrigt är hela backen inhägnad med en väl underhållen gårdsgård och några grindar.

Ärnsta idag (karta från Lantmäteriet)

Inte långt från landsvägen som går förbi finns ett litet kärr, där finns alltid vatten. Om våren hörs porlande vatten men det var inte lätt att riktigt lokalisera den väg vattnet tar nedför sluttningen till ett dike mellan vägen och den gamla trädgården.

På kärrets strand står ett oxelbärsträd med grenar som sträcker sig ut över vattnet. På kärrets motsatta sida satt Oscar, han hade varit ute bra länge nu alldeles ensam, försökt komma upp i oxelbärsträdet. Men det lyckades inte trots upprepade försök. Just nu var han intresserad av en konstig varelse - såg ut som ett avklippt halmstrå som kunde simma under vattnet. Det var en strålande vacker dag i maj, de sommarlätta molnen såg ut som dunbollar, alltid i sakta rörelse. Oscar såg ofta upp mot molnen, ibland tyckte han sig se en ängel i molnkanterna men de var så rörliga att han inte kunde se änglarna tydligt. Nu hördes en flickstämma ropa på Oscar, det var stora syster som var sex år och Oscar var bara fyra år gammal. Storasyster var snabbt framme hos Oscar som fortfarande ägnade sig åt att granska molninformationerna. Barnen och mamma Hildur bad varje dag en bön tillsammans där samtal med Gud och Jesus och änglar var intressant för barnen att höra.

Oscar frågade sin syster om hon sett någon ängel och fick till svar att hon sett bara skymten av dem ibland.

En sångkör med många stämmor hördes över stallbacken med omnejd. Uppe i en glänta mellan gran och tall lyste marken av vitsippor, gullvivor hade börjat slå ut, blåsippor fanns kvar lite här och där. Syster Astrid tyckte att backsippan som vi kallade för oxögat såg så ledsen ut bland alla andra blommor.

Oscar tyckte det var roligt att se på kråkungarna, de kunde ännu inte flyga men var ute ur boet och de övade sin balansgång på stora nedhängande kvistar, kraxande och flaxande med sina vingar för hålla balansen och inte falla ned. Kråkmamma var i närheten för att vid behov hjälpa den som var i fara.

Stora syster plockade några blommor som hon skall ge mamma och moster Augusta, hon iakttog allt hon såg och hörde.

På vägen hem till mamma Hildur och alla andra som är hemma kommer några av fåren och gör oss sitt sällskap. Vi måste öppna en grind för att komma ut från stallbacken och då vill en del av fåren passa på att komma ut men vi motar bort dem.

Vi är hemma hos mamma som nyss har skött om lilla syster, som skall sova. Lilla syster är bara något över ett år gammal. Oscar tycker inte att det är så bra att ha en sådan liten syster, som inget förstår, endast skrika högt och skratta litet lågt ibland. Nu var snart bordet dukat, klockan har blivit tolv och alla skall sätta sig vid bordet på sina platser. Det var pappa med två barn, en ladugårdskar, som kallas Kogubben - han heter Haglind - och så var det två drängar.

Pappa Vilhelm hjälpte oss vid bordet att bre på smörgås, att få maträtten på våra tallrikar och mjölk i våra glas. När vi ätit färdigt och pappa pratat med Haglind och drängarna, fick övriga sätta sig till bords.

Moster Augusta är syster till mormor, hon hör dåligt och man måste tala högt intill. hennes öra, ibland flera gånger innan hon hört vad vi säger. Moster var mycket snäll, kokade all mat, skötte om köket och hönsen, får och grisar, hon hade hjälp av en piga. Alla karlar utom ladugårdskarlen var ute och reparerade gärdesgården, som fanns runt stora mossen och skogen. Gärdetslet och störrar var huggna under vintern, gärdesgårdstängerna helt färdiga. Störrarna barkades och spetsades tidigt under våren. Sammanbindningen av störrarna gjordes med kvistar av gran eller grenar av olika slags buskar. Konrad som fördräng på gården måste ofta lära drängarna att utföra dessa arbeten på rätt sätt så att det blev starkt.

Astrid hjälpte mamma att sortera tvättkläder och fick själv hjälp med att skriva uppsatser, hon var duktig i skolan. Det var roligt tyckte Astrid men hon ville också leka med sina två dockor medan Oscar sov en stund.

Ernsta Gård i Västeråkers socken arrenderades av Oscars far, Vilhelm Pettersson. Ägare av gården och ytterligare fyra stora gårdar var Greve Hans von Essens sterbhus. I arrendekontraktet var inflikat: "De av Haglind uppförda byggnaderna samt de omkringvarande planeringsplanerna får icke av arrendatorn disponeras." Många i bygden undrar mycket på varför Haglind fick bygga hus och odla mark på godsets ägor. Haglind arbetade på olika gårdar under tiden han byggde stugan och det tog lång tid innan den var färdig. Pappa vet ingenting och inga andra heller.

Moster Augusta skall röka skinka, som är bra sommarmat. På lämplig plats i stallbacken var tidigare några stenar resta så att de bildade ett rökrum. Enris användes för att få fin arom i skinkorna. Eldningen måste ske mycket noggrant så att inte skinkorna bränns vid. Oscar och stora syster har hjälpt moster med att hämta enris, det var mycket roligt tyckte de. Det växer många oxögon omkring rökplatsen, båda syskonen tycker om blomman.

I Boksta Koja bor tant Ulla, det är halmtak på kojan, det skall lagas. Konrad var där och lagade. Ulla är mycket gammal och går sakta, hon har ont i båda benen.

Medan det är vackert väder får Astrid och Oscar gå till skomakaren, som skall ta mått på deras fötter. Astrid har varit hos skomakaren tidigare och därför hittar hon dit, fastän det är en lång väg att gå. De gick förbi Kyrkan och Skolan. Astrid var särskilt intresserad av att se Skolan, tom och tyst. Skollovet hade just börjat och det gladdes sig både Astrid och Oscar åt.

Juli månad

Vi är inne i juli månad, ingen dag är sig lik. Idag skall syskonen plocka körsbär i Boksta körsbärlund. Mamma, Astrid, Margit och Oscar är på plats. Mamma har haft något med sig till Ulla, troligen några kakor. Mamma

skall inte dricka kaffe hos Ulla utan syskonen skall plocka körsbär. De plockar bara från låga träd och buskar. När de går hem, har mamma en hink i Margits vagn och den är nästan full med bär.

Det här var en dag som alla mått gott, medhavda smörgåsar och så mycket körsbär man orkar. Konrad har kört slättermaskin och övriga har med lie slagit i diken och vändtegar samt gjort förberedelser för uppsättning av hässjor.

Konrad Karlsson (fotograf okänd)

Astrid har redan gått i Missionsförbundets söndagsskola en tid men nu i höst skall också Oscar gå om det inte är för tidigt för honom. Det skall avgöras då mamma får främmande. Astrid frågade om Ulla tyckte om Gud och fick då veta att Ulla dagligen ber och tackar Gud för allt hon får uppleva. Mamma sade också till sina barn att Ulla var så glad när vi kom så att tårarna kom i hennes ögon, vi skall snart gå till Körsbärslunden igen och kanske Ulla ger oss något gott.

I morgon kväll skall det bli potatismalning. Moster Augusta skall få malning först och därefter Konrads fru Julia och sist Söderberg i Ernsta torp. Mjölet skall torkas på utlagda dukar. En hemmansägare i Björk by nära sjön är ägare till den potatiskvarn som en stor del av året uthyrs till gårdarna i socknen.

Årets höskörd blev medelgod. Vid höbärgningen måste alla på gården delta. Konrad, Söderberg och två av hans söner, Gustav och Gunnar, körde höet på lastvagnar med ett par hästar. Höskörden var långt från Gården i år och körtiden blev lång, där var det nödvändigt med fyra par.

Den som lastade hette Widén, stor och stark med stort skägg, den som räfsade var lilla Astrid. Widén bor ej på gården, han bor i en fin stuga inne i en björkhage i närheten av kyrkan. Pappa tog emot höet på ladugårds- och stallskullen. För att få höet jämnt inlagt behövs minst två personer utöver pappa. Vår piga och Julia hjälpte till, ibland var också Oscar däruppe.

Nu är höet bärgat och Söderberg på Ernsta torp har fått hjälp från Gården, han har också tid för annat arbete. Allt material för höhässjorna forslas till sina respektive upplagsplatser. En del av höskörden får stå kvar för

att fröas och skall skördas senare. Största delen av slätterängarna och gården skall omslutas av taggtrådsstängsel där fältet inte gränsar till en permanent gårdsgård.

Så snart återväxten är tillräcklig för bete kommer kossorna att förflyttas från nuvarande betesplats. Vid sådana arbeten som nu pågår på Gården är inte alla hästar upptagna utan går i bete på ett avsidesliggande område som kallas för Stora mossen. Där går också ungvigor i bete hela sommaren.

Astrid och Oscar är hos skomakaren och provar de nya skorna. De passar bra och känns bra på fötterna och Oscar är mycket glad för att för första gången få nya skor, han hade förut alltid fått skor som tidigare varit Astrids.

Oscar skall vänta ett år till innan han får gå i söndagsskola, det bestämdes när mamma hade främmande.

När alla kossorna skulle flyttas från gamla betet till det nya var både Haglind med och Astrid och Oscar, vi hjälpte till att mota kossorna men vi var under Haglinds beskydd, tjuren gick också i bete tillsammans med korna.

Skördetiden hade börjat, rågen var redan skuren och vetet höll på att skäras. Det var arbete för alla, både män och kvinnor. Astrid och Oscar slapp undan, det var för tungt för dem.

Konrad körde själv avläggaren med ett par hästar, Stjärna och Flora. Kvinnorna band vetet och karlarna skylade banden. Med släpräfsor samlades då vetestrån upp som ej kom med i banden, de hängdes upp på en mindre hässja. Oscar och Astrid är ute i ärtåker och plockar ärtskidor till moster Augusta, ungefär en hink blir lagom, det behövs för matlagning.

Nere vid Helgebolsta kom ett fordon draget av två oxar. Astrid och Oscar såg dem för länge sedan, tyckte de, och sade till varandra att detta var de långsammaste oxar de sett. När hinken nästan var full, körde oxspannet förbi och mannen som körde hälsade på barnen, talade om varifrån han var och att han skulle till Kvarnen. Han frågade också om ärtskörden var bra. Pappa Vilhelm hade också oxar då han kom till Ernsta, men Konrad tyckte det var oekonomiskt, hästar var mycket bättre.

Detta år var det ganska jämnt skördeväder. Hemkörning av råg och vete gick fort och det var bra kvalitet. Det stackades utanför logen för att tröskas. När nu höstsäden var bärgad var det lagom tid att börja skära bland-säden (korn och havre), all säd binds och skylas. Ärter kan man skära med lie, ibland med slättermaskin eller under regniga år med släpräfsa. Kornskörden kommer efter, sedan blandsäden står färdigskylad. Blandsäd körs in i logen för senare tröskning, ärter som hässjats kan tröskas direkt.

Morfar Johan och mormor Fredrika bor i den norra delen av bostadsbyggnaden. De har två rum och kök, har mycket fina möbler och andra fina saker. Morfar och mormor är gamla och deltar inte så regelbundet i några arbeten. Mormor vill gärna sköta trädgården och gör det med stort intresse så mycket hon orkar. Det är stor åtgång på gurkor, morötter, rödbetor och krus- och vinbär.

Där Konrads stuga blir byggd skall morfar plantera några träd på ett område som vetter mot landsvägen.

Astrid har börjat höstterminen och Oscar är litet ensam. Han får dock följa Konrad när det går bra i arbetet.

Det är dags att skörda och tröska ärterna, det är rätt stor skörd. Det är god jordmån för ärter på Ernsta Gård. En soldat som heter Helge har en ångmaskin som han lånar ut till gårdarna när tröskning skall äga rum. Konrad har förut hämtat ångmaskinen som stod vid en annan gård och Oscar har varit Konrads trogne följeslagare. Nästa dag skall tröskning vara i gång, tröskverket hörs lång väg. Både ångmaskin och tröskverk är stora och tunga att förflytta och det behövs många män.

Halmbärarna skall vara unga och starka, det kan ibland vara besvärliga väderförhållanden. Svårast är stark vind under uppgången på stegen med omfångsrik börda, även att vara stackläggare kan vara besvärligt.

Det är svårt att köra hem säden från långt avlägsna gården på höstarna när det är blött och inte finns några vägar. Det finns därför en lada på sådana platser där säden kan bärgas till vintern. Tröskningen sker ibland vid ladan då det är för trångt med halmstackar omkring logen. I de flesta fall körs dock säden hem på vintern när vägförhållandena är bra.

Det är många som äter i köket dessa dagar, moster Augusta och pigan har mycket att göra.

Pappa säljer en del av ärtskörden. Uppsalabåten lastar vid Wiks brygga. Det är Uppsala Valskvarn som är köpare.

Det har varit litet tryckt stämning hemma hos Hildur och Ville den senaste tiden. Mamma har varit litet dålig och läkaren Vesterlund i Enköping har sagt att mamma har ett slags epilepsi och att det är svårt att bota.

En vinterdag för några år sedan var Kung Oscar i Uppsala. Mamma och pappa var i staden denna dag. Det var en mycket kall vinterdag och mamma förkylde huvudet, hon hade ont i huvudet flera dagar. Mamma och pappa har förut trott att svimningsanfallen berodde på förkylningen.

Snart skulle hästplöjningen börja och smeden har hämtats för att vässa plogbillarna och göra en del reparationer på annat material. Smeden hade arbete två dagar om inte något särskilt inträffat, då blir det någon dag till. Smeden skall hämtas varje dag från sin lilla stuga och även köras hem. Smeden äter heller inte i köket hos de andra utan skall ha salen och med uppspassning av pigan. Han äter tillsammans med pappa och det skall vara minst två supar till maten.

När kylan börjar måste kor och kvigor in i ladugården under nätterna. Att få in korna brukar gå bra men det är svårt att få fatt på kvigor som gått ute från tidiga våren. Det var de yngsta som till slut fick in kvigor i sina bås.

Plöjningen börjar och alla fyra parhästarna är igång. Oscar går med Konrad någon timme ibland. Övriga som arbetar på gården utför reparationer av broar, underhåll av diken och mycket viktigt är det med reparation och förbättringar av seldonen, det är arbete för Söderberg nära tre veckor.

I början av november månad kommer slaktaren Hessel till Ernsta Gård. Det är storslakt, gårdens gris samt ett par får och karlarnas och torparens grisar skall slaktas. Slaktaren skulle ha en sup efter varje gris. Det blir mycket gott att äta efter en grisslakt, blodpudding, grynkorvar av olika slag, fläskkorv med flera sorter delikatesser.

Det är ett problem med Haglind att han skall sup sig full en gång i månaden. Det brukar vara den sista i varje månad eller en lördag. Han färdas till och från Uppsala på så sätt att han brukar få åka med någon som kan ta honom med. Ibland ringer polisen till pappa för att be om råd hur de skall göra med Haglind, de vill inte sätta honom i finkan. Söderberg som är gift med Haglinds dotter sköter alltid om att allt som skall göras i ladugården blir gjort. När plöjningen är färdig måste ved och virke börja huggas, det brukar vara två veckor före jul. Det är tidsödande att samla ved och virke på lämplig avhämtningsplats, där veden läggs upp i en trave på en eller två famnar, gärdsel och stör för sig.

Morfars far hette Svartling men morfar har bytt sitt namn, hans båda bröder bar däremot sin fars namn kvar och de heter Oscar och Axel. Oscar Svartling är gift med faster Ellen. Hon skriver ofta brev till mamma, hon tycker det är tråkigt att mamma blivit sjuk. Det har kommit en avi från Balingsta station att det kommit en stor trälåda från Ellen Svartling i Stockholm. Mamma och pappa är glada och lådan skall snart hämtas från stationen.

Telefonnumret till Ernsta är Västeråker nr sex. Tant Alma och hennes syster som heter Mina sköter telefonväxeln. Tant Alma brukar också sy kläder till mamma och barnen. Hon har i år kommit lite sent till Julen tycker mamma, men det går bra ändå. Oscar får en ny kavaj och byxor, flickorna nya klänningar.

Julen

Det är dagen före julafton, det har redan kommit rätt mycket snö och det snöar lite grand även i dag. Julgranarna skall hämtas. Konrad och en av drängarna har spänt för varsin häst för särskilt gjorda slädar. Tre eller fyra granar skall lastas på varje släde. Oscar får följa med, det är spännande, orrar flyger upp ur snön alldeles framför hästarna. Oscar tycker att det är intressant och roligt men Konrad är inte glad. Det är besvärligt att röra sig omkring och se ut bra granar, hästarna är oroliga.

Det gick bra och sex granar kom till verandan på mangårdsbyggnaden, en gran till gårdens herre och en till Konrad. Konrad och en annan man satte upp de sex granarna vid verandan, sedan snickrade Konrad hjälp till en julgransfot, satte fast granen och ställde in den i köket. Vi barn gick i spänning hela dagen, alla skulle äta något tidigare än vanligt. Sedan skulle mamma och pappa klä granen. Lådan från Stockholm var inte öppnad ännu. På eftermiddagen kom mamma och pappa ut i köket, ställde in granen i sovrummet och där fick bara föräldrarna vara, de skulle ensamma klä granen. Spänningen var på sin höjdpunkt, vi bara väntade på att det var dags att äta och därefter kom Julen. Vi barn försökte titta in till föräldrarna genom nyckelhålet men vi såg intet särskilt, bara mamma som viskade.

Nu var det färdigätet och Julstämningen hade börjat. Den stora lådan hade öppnats och pappa tog upp den ena saken efter den andra. Det första var ett par byxor till pappa, en stickad tröja till mamma. Mormor fick en låda cigarrer och morfar en flaska konjak. Barnen började bli otåliga men nu kom en docka upp, hon kunde sluta ögonen och även säga mamma. Oscar fick en korkbössa. Korken var fastsatt med ett snöre på ca en meter för att det inte skulle gå att träffa något föremål på längre håll. Oscar fick också tennsoldater, tolv turkiska varav fyra ryttare med dragna kroksablar, fyra knästående gevärsskyttar och fyra med gevär och bajonett. Det blev ännu ett paket till Oscar, det var svenska soldater, fyra knästående och fyra liggande och fyra med bajonett. Nu skulle det krigas mellan dessa två grupper. Hur skulle detta krig göras? Oscar hade redan utsett platsen under granen där täta kvistar gav skugga från den över matbordet hängande fotogenlampan. Oscars lekplats blev länge under granen. Det var flera julklappar, lite kaffe, bönor och chokladkakor och ett nothäfte för cittra till mamma. Det var psalmer och vackra folksånger. Faster Ellen är mycket snäll mot oss alla men kanske mest mot mamma. Lilla Margit höll på att glömmas här i denna beskrivning över julafton, hon fick också en docka som bara kunde blinka men den var söt. Margit måste sova medan lådan packades upp.

Pappa är kyrkvård och måste gå till första Julottan tidigt på morgonen för att hjälpa till att tända ljusen på takkronorna. Mamma med Astrid och Oscar blir skjutsade till den andra ottan av Konrad Karlsson. Konrad kan inte gå till Julottan utan att ha ordnat med hjälp för skötseln av stallet.

Familjen går hem från Kyrkan och alla tycker att det var vackert att höra sångkören. Astrid får nog komma med i den om något år. Pappa gör dem sällskap nu och han säger att han är hungrig. Det har börjat bli ljust, det stiger upp rök ur skorstenarna på gårdarna. Det kom rök ur skorstenen också på Helges koja när de gick förbi där, det gladdede sig mamma och pappa åt.

Det var gott med kalvsylta, rödbetor, korvar och ost, moster Augusta åt med oss, vi alla tyckte mycket om henne. Moster Augusta hade fått ett tyg till klänning av faster Ellen och av mamma fick hon en bok, Dagens Lösen och tyg till förkläde, hon hade strax före fått ett par skor som skomakaren lämnat efter två provningar.

Familjen

För ett halvår sedan hade det blivit en ny familjemedlem, barnen hade fått en syster Gerda. Hon började gråta just som Oscar höll på att skjuta in sig med korkbössan, mamma bad honom göra ett uppehåll och då passade det bra att kriga mellan Sverige och Turkiet.

Familjen fick främmande. Joel Granvik var alltid en kärkommen gäst, fastän hans besök ofta kom överraskande. Han kom i dag med sparkstöttingen fullastad med sillådor. Han sålde färsk sill i dag på Juldagen. Alla var så glada när han kom. De flesta hade en lång tid före Jul ätit julmat och var glada för ett avbrott. Nästan alla mest tyckte moster Augusta om att Granvik kommit. Det blev en god affär för Granvik.

"En blomma är glädjen. I dag slår den ut, i morgon förvissnar den redan. Just nu, när du kan ha en lycklig minut. Och tänk på den kommande sedan." Joel Granvik var mycket förtjust i denna vackra dikt.

Oscar hade lyckats skjuta ner en ängel som stod på en hylla. Han hade kommit upp på en stol och därifrån skjutit på ängeln som dock inte gick sönder. Oscar fick lätt smisk i stjärten av mamma, han grät minst en halv minut, därefter började han skjuta på så sätt som var lovligt.

Haglind har varit nykter och haft arbetsamt. En kossa har kalvat på juldagsmorgon och Haglind har ordnat allt på bästa sätt. Kalven lever i välmåga.

Farbror Gustav arrenderade Torresta Gård, samma ägare som äger Ernsta. Farbror Gustav är vår pappas farbror. Pappas mamma dog hastigt, Ville var då endast fem år. De hade en gård i norra Uppland, men efter moderns död orkade Villes pappa inte ha gården kvar utan arrenderade tillsammans med Gustav Torresta Gård. Pappas far dog också rätt snart och Ville blev delägare av inventarier och djur i Torresta.

År 1900 då pappa gifte sig och övertog Ernsta, gjordes bouppteckning i hans pappas dödsbo och pappa fick en del oxar, hästar och kor med sig till Ernsta.

Farbror Gustav ringer regelbundet en gång per dag för att tala med Ville. Är pappa inte inne måste någon annan svara i telefon, då frågar farbror Gustav först: är det Oscar som svarar och sedan säger han lika alltid: är Ville inne? De två talar med varandra om dagens arbete, om väder och annat som skett i socknen.

Det kom telefon till pappa, alla gårdarna måste ut och snöploga vägarna på annandag Jul. Ernsta snöplog var reparerad så den kunde vara i tjänst på kort tid. Det var inte så med alla snöplogar, några måste först gå igenom en reparation. Det var mycket besvärligt att per telefon nå en överenskommelse när och var vi skulle börja.

Annandagen har kommit och Oscar var med och höll i snöplogen tillsammans med tre andra karlar, varav en körde hästarna. På Annandagens afton skall vägarna vara körbara och vägröjning nära på färdig. Det blev emellertid ett stort antal vägruskor avbrutna, alla kunde inte nyttjas igen utan nya måste huggas.

Tänk vad det var gott med färsk sill när vi hade slutat med snöplogningen. Alla åt mycket och Haglind som inte brukar säga mycket tackade för maten och var riktigt glad.

Gunnar Söderberg skjutsade Astrid och Oscar till söndagsskolan. Var och en som kommer dit får en julklapp, därför fick Oscar följa med. Det var roligt i söndagsskolan, det var pojkar som var i samma ålder och de brottades så att tårarna kom i deras ögon ibland. Det var också mycket sång och musik och det tyckte både Astrid och Oscar om. Alla fick en liten jultidning som julklapp, det var något nytt för Oscar att få något som nästan liknade en bok. Bilderna var bra och intressanta. Gunnar kom och hämtade barnen efter två timmar.

Det kom mycket snö och stark blåst även efter Julen. De äldre sade att vädret påminde om två drängar från Prästgården för några år sedan. De hade kört in ett sädeslass till staden, uträttat en del ärenden och börjat hemfärden. Det var kallt och full storm och drängarna värmdes upp sig med inköpt brännvin, det blev svårt för dem att klara sig i snöstormen och på Torresta gårde körde de ned i ett stort dike. De orkade inte ta sig upp utan frös ihjäl i diket. Hästarna tog sig upp och de ensamma kom till stallet i Prästgården där de omhändertogs. Alla män från Prästgården och även från granngårdar försedda med stormlyktor gick ut för att leta och fann de båda ihjälfrusna i närheten av släden.

Vi kallade moster Augusta för moster Ulla, det var rart och snällt tyckte alla och även moster själv.

Systrarna Astrid och Margit lekte med dockor och även Gerda hade en docka. Astrid började att hjälpa till med lite av varje i hemmet. Hon hade hjälpt moster Ulla att rensa bondbönor. Det är mat som man inte kryper på knä av, säger Haglind.

En dag mellan Jul och Nyår bjuds alla karlar och kvinnor in på gården för att få kaffe och kakor, karlarna vill helst ha en smörgås och öl och en sup, kvinnorna skall njuta av alla de goda kakor moster Ulla börjat baka före Julen; Haglind tog sin smörgås och sup och gick sedan ned till ladugården för vidare arbete. Fruarna hade mycket att tala om och det var mycket muntert och trivsamt, sade mamma. Alma och Mina var också med.

Konrad skötte om stallet, måste även på söndagarna gå till stallet för att ge hästarna hö, göra rent i spiltorna, vattna, gå ut till brunnen med två hästar i taget och vattna i en stor vattenså. Efter bjudningen i köket gick Konrad ner till hästarna för tredje gången den dagen, de skall ha skötsel ytterligare en gång.

Järnväg håller på att byggas mellan Uppsala Norra station och Enköping. Vår närmaste station kommer att heta Balingsta, på vintern när det är snö kan vi köra en genväg till Navestabro station.

Nu skall all säd tröskas. Det är mycket folk som har samlats i Ernsta, det är vanligt att Ernsta och Torresta hjälps åt när de tröskar.

Bild tröskverk (fotograf Bo Johansson)

Helge är redan på plats vid ångmaskinen, den är mycket noggrant inställd med tröskverket så alla remmar ligger kvar och tröskverket inte skakar, det är mycket viktigt. En man skall mata, en skall kasta upp sädesbanden och lämna dem till den som matar. Tre stycken behövs för att få fram säden till den som skär upp banden. Halmen förs ut och upp till höstacken, minst två man behövs vid stacken, vid vissa tillfällen måste det vara tre man. En man måste se till att allt fungerar som det skall, byta sädessäckar, två man kör sedan till magasinet, en man kör bort agnarna. Pappa måste bada varje kväll, han badar i ett stort tvättkar, som står i brygg-huset. Konrad har hjälp under tröskdagarna med skötseln av stallet.

Det var åter igen mycket folk till matbordet, det var alldeles fullt och både moster Ulla och pigan hade svårt att hinna med allt arbete med mat, diskning, svin, höns och sopor.

Farbror Gustav ringde på kvällarna sedan pappa badat och talade en stund med pappa. I kväll hade de talat om att han hade köpt en cykel med frihjul, han hade prutat två kronor, den låga räntan gör att det är bättre att pruta än att ha två kronor mer på banken.

Moster Ulla hade det litet lugnare än vanligt på grund av att en stor del av de våra var i Torresta och tröskade, till och med pigan var där och hjälpte till i köket.

Hemma i Ernsta gick arbetet i lugn takt de två man som var hemma höll på och fläktade säd hela dagarna, förutom det skulle hästarna skötas. Snöplogen var igång ibland med hjälp från granngårdar.

Tröskningen i Torresta var färdig och nu var allt sig likt på gårdarna. Pappa sålde säd och ärter och fyra karlar med två hästar var körde till Uppsala, ett lass om dagen i två dagar, därefter måste ordnas för hämtning av grus i Arnehuvud på andra sidan sjön. Om allt gick bra kunde man hinna två lass per man och dag. Varje gård hade sitt vägstycke att underhålla väl. Gruskörning pågick en vecka. I år är isen stark hela vägen men det har hänt att isen brustit med de tunga lassen och att hästar och körkarl drunknat.

Gruskörningen är nu färdig. Oscar fick följa med på två turer. Han plockade fina stenar som han sparat men han har förfrusit båda öronsnibbarna och får nu stryka på majbalsam på öronen tre gånger om dagen. Han har inte ont men han tycker det är besvärligt med majbalsam.

Nu skall **ved och virke** köras från skogen till sina upplagsplatser. Veden körs till den stora vedboden, där travades två stora travar, det var snö på vedträden när de forslades in i vedboden. Timret skall också köras direkt till en gård som heter Tibble, där de har en såg.

Den som sköter en såg måste vara van och kunnig, och det är han som tar emot timret och visar platsen där det skall ligga. Det bestäms senare när sågning skall ske och då skall två man från Gården vara där. Det är svårt att köra tunga timmerlass i skogen där inga vägar finns, ibland blir det på grund av stor sluttning och skarpa krokor på stigen där man måste köra med hög fart, svårt att styra lasset och fara är också att det genom farten är svårt för hästen att hinna undan för en smäll på bakbenen av första kälken under lasset. Allt gick bra tack vare kunniga karlar och fina hästar.

Pappa har ökat priset som mjölkning kostar per dag med tio öre per dag. Julia och Erika är mycket tacksamma för detta.

Hela världen tror att när Halley-kometen kommer nära oss går Jorden under. De flesta ber till Gud mycket mera än förut. Mamma säger att endast Gud vet vad som kommer att ske. Tant Ulla i kojan kommer ungefär varannan dag och hämtar lite mjölk, som hon får av pappa, hon var här den kväll som Jorden skulle gå under. Någon av de andra som hämtade mjölk frågade Ulla om hon var rädd för att gå hem ensam i mörkret. Tant Ulla svarade att hon aldrig är rädd och att hon aldrig var ensam, hon har Gud hos sig alltid.

Alla utom tant Ulla stod och såg kometen närmare Jorden men efter en stund gick de flesta hem och inget hände. Det var intressant och mycket vackert att se. Haglind har varit i staden och polisen har ringt till pappa. Haglind hade tagit sig till Norra station men trafiken till Enköping har inte börjat än. Detta förstod Haglind inte riktigt, han trodde att de nekade honom att resa, han blev arg och ville slåss. Polis hade då tillkallats men Haglind tilläts att ta sig upp till Centralstation och därifrån hem, han hade varit ovanligt försiktig med sprit denna dag, han hade endast druckit några öl, hur många svarade han inte på då polisen frågade. Haglind kom hem sent men utan polisingripande, det var alla i Ernsta glada för. Några i Ernsta hade frågat Haglind om han var rädd för kometen Halley, han svarade att han inte visste vad Halley var för något och att han skiter i kometer.

Virket kördes hem från Tibble ångsåg. Det grova virket och det tunnare lades i skilda travar, de tunnare bräderna travades i en trekantig stapel och de grövre sorterades och travades på längden. Tibble ångsåg var intressant att se, tyckte Oscar, deras ångmaskin var precis lika Helges maskin fastän här i Tibble stod den i ett särskilt hus och mycket bättre fastskruvad vid golvplankor än vad som görs här hemma. Pappa tyckte att Oscar var vaken och pigg och att han observerade mycket då han var med de äldre på olika platser.

Det är dags att se över gärdesgård och grindar igen. Oscar är med nästan hela dagarna. Konrad visar Oscar hur man binder ihop två störrar med grankvist, enbärsris eller lövträd, hur man lägger in nya gärdsstänger i gärdesgården. Konrad visade också små vattenådror lite här och där i diken eller sluttningar. Man skall lära när man är ung, sade han till Oscar.

De första djur som kom ut i bete var kvigorna och därefter Stjerna som hade fått en fölunge i februari månad. Nu skulle Stjerna gå i bete på stallbacken med sitt lilla föl under sommaren. Fåren skulle också få beta i stallbacken fastän först om en vecka eller så.

Järnvägen Uppsala - Enköping är igång, då vinden kommer från norr hörs lokomotivets puffande då tåget skall starta.

Haglind var ganska full den här gången när han kom till Norra station i Uppsala. Stinsen sade ifrån till honom att han inte kunde åka i vanlig personvagn så full som han var. Haglind förstod detta men undrade om han skulle sitta på själva lokomotivet eller hur han skulle färdas. När stinsen talade om för honom att det enda stället att åka i är en stängd lastvagn, dundrade Haglind på i vardagliga ordalag men efter stor övertalning gick Haglind med på att lastas i numrerad stängd lastvagn och fick garanti att någon var vid Balingsta och tog emot honom. Stinsen ringde till pappa och talade om så som det var. Vagnens nummer var 24S och stinsen eller hans stationskarl kände till hur det är. Den som hämtade hade att meddela stinsen först och sedan gå ut på lastbryggan och invänta att någon kommer och låser upp. Det var Söderberg som hämtade Haglind, han hade med sig en hink, som han nyss fyllt med vatten, en skurtrasa och en sopborste. Den lastvagn som Haglind fick åka med var beställd för lastning dagen efter och man måste därför kontrollera att den var ren efter Haglinds åktur. När vagnen var inkörd till lastkajen backade Söderberg in kärnan till vagnsdörren för att ta emot Haglind, därefter sköljde han bort efter Haglinds kissande under vägen. Det är en liten trappa upp till dörren till Haglinds koja, det var mycket besvärligt att få upp en full och mycket tung person dessa få trappsteg, det lyckades dock.

Konrads stuga (foto Jessica Faiss)

Konrads stuga byggs, en man från Helgebolsta är byggmästare, grunden är lagd och stommen håller på att resas. Det skall bli ett rum och kök samt vedbod och dass.

De flesta människor här säger skithus i stället för dass, de vet inte vad dass är. Vi är tillsagda att aldrig säga skithus utan säga dass eller dasset.

Vid tider då det inte bedrivs något direkt jordbruk är de flesta hästarna lediga och då brukar de få gå i bete på stora mossen där kvigorna går. Det är långt från Gården och man måste rida för att hinna fram inom dräglig tid. Oscar ville gärna rida på en av hästarna. Drängarna ville gärna se hur Oscar red när det går fort undan och därför ordnade de så att de kunde rida före Oscar, de visste att Oscars häst skulle följa efter de första hästarna. Oscar kom alltså iväg senare än drängarnas hästar och Oscars häst satte iväg med galopp. Det gick bra genom skogen fastän det var jobbigt, men då han var framme vid diket som skiljer mossen och åkrarna åt tvärstannade hästen och Oscar gjorde en fin båge över sin häst och ner i mossen. Han gjorde sig inte illa och drängarna godkände Oscars ridkunnighet.

Mormor har varit på Svinninge Gård hos farbror Oscar Svartling som är morfars bror. Hon har hjälpt till att ysta och nu är det fråga om att hon skall komma hem med båt från Stockholm till Dalby brygga. Hon skall ringa och tala om när hon reser senare.

Konrad och Julia flyttar nu till stugan där allt är nymålat och fint. Konrad hade samma ved som vi förut, nu skall han ha egen ved och han har kört hem ved från skogen med vagn.

Söderberg skall också bo närmare Gården. Ulla i stugan har avlidit och stugan skall rustas upp, torpet skall övertas av Söderbergs bror.

Mormor har ringt och Oscar är på väg till Dalby brygga. Han får vänta en stund men båten kom snart. Mormor hade många ostar med sig och ordningsmannen på bryggan hjälpte till med ilastningen. Oscar körde för fort på hemvägen så den unga hästen fick ont i korsryggen. Vi hade mjölkkärran och det blev tungt med alla ostarna.

Trädgårdsmästare Eriksson i Björk hade köpt hästen Nestor av pappa, när Eriksson på lördagen varit i staden och sålt grönsaker var han ofta full och trött och Nestor gick hem till Ernsta. Han gick alltid in medan trädgårdsmästaren satt i vagnen och sov. Nestor var fram till brunnen och drack lite vatten, sedan betade han av gröngräset ungefär en timme, då vaknade mäster och hemfärden började på nytt.

Haglind åkte förut med Eriksson men det var för bråkigt. Eriksson orkade inte med det, han körde nu tidigare från staden.

Till Ernsta hörde en sjötomt på tre tunnland. Denna rätt stora åker skulle brukas varje år. Det var rätt långt till denna åker så när den skall skördas ville man helst göra det på högst två dagar för att slippa de långa körtiderna. I år var det hö där, nästa år tänkte pappa sätta potatis och rovor där.

Höet skulle slås med slåttermaskin och sedan hässjas. Det var tre män och tre kvinnor där. Oscar tyckte så mycket om att bada och simma så det blev inte mycket hjälp av honom.

Nu när Konrads stuga var färdig var det dags att plantera några träd framför stugan. Morfar har redan köpt två lindar, två lönnar, en ask och två oxelbärsträd. Morfar hade en hel vecka grävt gropar för dessa träd och gjort ordning stödkäppar med lämpligt material för snörning av träden vid stolparna. Vi planterade närapå en hel vecka. Oscar höll de unga träden lodrätt på anvisning av morfar. Så småningom var det färdigt och morfar lovade Konrad att han skulle vattna träden den första tiden.

Kossorna skulle snart byta betesmark och det var den sista kvällen som Julia och Erika satt i mjölkfållan och mjölkade för detta år. Platsen där mjölkfållan ligger heter endera Vägvisaren eller Mjölkfållan. Erikas son Edvin och Oscar fick dricka först av mjölken, sedan lekte de och brottades. Oscar var den starkaste i kväll, så brukar det inte vara. Dagen efter var Edvin sjuk i difteri och två dagar senare dog han. Alla var mycket ledsna, han hade alltid varit stark och glad men är nu så hastigt borta.

Det var mycket att göra med Ullas koja, den måste rivas nästan helt. Mamma med alla barn hade varit i Körsbärslunden flera dagar och plockat mycket körsbär, det är gott att ha i det stora hushållet, säger hon. Mamma ger byggarbetarna lite råd angående inredning i köket och sovplatser, det måste bli dubbelbritsar på två platser.

Det ringde i telefon vid sjutiden på kvällen, det var stinsen, han ville tala med pappa. Det blir vagn nr 25S kl. 08.15, vi är försenade i kväll, sade han.

Höet skulle bärgas från sjötomten nedanför Berga gård och Oscar var med, nu fick han inte simma och bada, det var bråttom och Oscar kunde hjälpa till vid på- och avlastning. Det var fint hö som passade till hästarna. När det var klart med höet måste alla störor och stänger lastas och köras hem.

Vete och råg skulle skördas, det var bra skörd och alla var nöjda och glada. Konrad trivdes bra i stugan och Julia bjöd Oscar på en kaka varje gång han var där. Fortfarande var de ledsna för att Edvin dött så hastigt.

På Gården sade man att när en gammal kvinna eller man börjar att liksom plocka på sängtäcket så dör han snart. Morfar har plockat en tid men han är ganska pigg och kommer iklädd sin aftonrock in till oss, vill gärna ha något av barnen i sitt knä. Barnen förstår inte allt vad han säger men det gör ingenting för han är snäll. En dag stiger han inte upp, han har dött i sängen. Det var våren 1911. Efter att några har hjälpt till att sköta om honom köpte mormor en kista som pappa hämtade i Uppsala. Pappa körde med landån. Morfar lades in i kistan som därefter ställdes på landån ute i vagnslidret, den stod ensam där, ingen annan vagn stod där.

I en fyrkant ställdes fina raka enbuskar, kistan stod på två pallar den dagen begravningen skulle ske. Marken inom fyrkanten var beströdd med hackade grankvistar och därifrån hela vägen ända till landsvägen. Alla som kunde var med på begravningen som utfördes av kyrkoherde Dyfverman. Landån kördes till Kyrkan av Konrad, han hade två mörka hästar spända för landån.

Eriksson, trädgårdsmästaren, kom på väg till Uppsala tidigt på morgonen in till Ernsta med en stor lake som han fått upp på morgonen. Han vet att Ville tycker mycket om lake.

På söndagen fick Oscar följa med en av drängarna till sjön för att fiska. Oscar hade själv skurit ett fiskspö, med metrev och krok hade han fått hjälp. Nu bar det av till sjön, Gunnar fick snart ett napp men bara en liten mört. Så småningom fick båda mera napp och drog upp flera små fiskar. Moster stekte några av de största men det räckte bara till Gunnar och Oscar.

Bland kossorna som går i bete är också tjuren med. En dag blev tjuren arg när korna skulle mjölkas. Julia och Erika kunde inte fortsätta, de gick undan när Söderberg försökte få bukt med tjuren. Plötsligt sprang tjuren rätt på Söderberg, han fick in ett horn i underlivet på Söderberg som blödde. Fruarna ropade och skrek, pappa fick snart reda på vad som hänt, han ordnade att en man fick köra Söderberg till läkaren som pappa kände. Han fick Trillan med två hjul och en snabb häst.

Pappa ringde också till slaktare Öjdal och talade om läget. Öjdal hade gevär med sig och sköt tjuren ute på gårdet. Det var besvärligt att få undan alla korna som sprang i vägen både när tjuren skulle skjutas och då den slaktades. Korna kunde mjölkas senare. Det visade sig att det inte var så farligt med Söderberg, han blev ihopsydd och skall vara stilla en vecka.

Det regnade och stormade hårt denna oktober, dag och natt. Pappa vaknade Vid tolvtiden, han tyckte att något slog mot fönsterbrädan. Han påmindes om något som skedde en liknande natt för sju år sedan. Det stormade så att fönsterna skakade. Det som hände då var följande.

Blåst och regn som i dag, när pappa vaknade vid tolvslaget tyckte han att det var någon som slog på fönsterbrädan, han tittade ut men såg inte någon. Efter en timme vaknade pappa igen för att någon ropat på honom. Pappa öppnade fönstret och där stod Haglind och skakade. Han såg förfärlig ut där han stod, full av lera i ansiktet och genomblöt. Han ropade något men det gick inte att höra vad han sade. Pappa gjorde tecken att han skall klä sig och komma ner. Han gick först ned till drängstugan och talade om vad som sker utanför fönstret och bad att någon av dem skulle gå till Konrad och be honom komma.

Konrad kom mycket snart och upplevde allt nästan som överkligt. Drängarna hade också kommit till platsen och pappa sade till en av dem att ta en snabb häst och hämta fjärdingsmannen och att är vi inte här när ni kommer tillbaka så kör vidare till Haglinds stuga. Det var svårt att höra och uppfatta vad som sades i hård blåst och regn. Vad var det Haglind sade?

Jo, han sade att han legat ihjäl sin kärring och att han är alldeles slut. Det var han som knackade på rutan klockan tolv, men han orkade inte hålla sig uppe utan föll omkull och sov en timme i regn och blåst. Då han vaknade på nytt och undrade han först vad det var fråga om, varför ligger jag här?

Svaret kom snart, han märkte själv att han inte orkade mycket mera. Han ville inte åka hem utan skulle gå. Efter en fruktansvärd marsch i lera och vatten kom de äntligen fram.

Haglind lyckades ta sig in, ledsagade dem med lyktor, visade sin döda hustru och föll därefter ihop. Något måste göras för honom, männen fick honom till svinstian, där de ordnade en bädd av halm och lade en filt över honom. Därefter väntade de på fjärdingsmannen som kom mycket snart medhavande en fotogenlampa, papper och penna. Han såg eländet och gjorde anteckningar och frågade efter var Haglind var. Vi gick för att se efter om han fortfarande var vid liv. Han låg och snarkade och skulle säkert vakna till igen. Det blev inget mera ingripande från polis. Ingen talade gärna om vad som hänt och saken kom i skymundan så småningom.

Konrad och en av drängarna körde dagen efter frönötaren med oxvandringen. Fröet skulle sås nu på hösten.

Balingsta socken är grannsocken med Västeråker. Balingsta kyrka är byggd på 1300-1400-talet och de senaste 20 åren har den varit stängd. Det byggdes en provisorisk Kyrka för att hålla gudstjänster medan gamla Kyrkan

reparerades. Det har inte varit möjligt för sockenborna att få ihop pengar till reparation. Kyrkan har förfallit mer och mer, varning för ras synes på flera ställen. En bankir Berg hade köpt in Wik med slott och alla gårdar, dit hörde Ernsta och Torresta gårdar. Bankir Berg erbjöd sig att skänka Balingsta socken 50.000 kronor för att kunna reparera Kyrkan. Det blev liv och lust i Balingsta, den som kunde deltog i arbetet och Kyrkan var helt upprustad på mindre tid än ett år. Då Kyrkan invigdes till tjänst igen var Kronprins Gustaf Adolf med Kronprinsessan och Ärkebiskopen och sex andra biskopar närvarande. Det var många Balingsta- och Västeråkerbor med och såg invigningen.

Balingsta Kyrka (fotograf okänd)

Under många år har det inte varit möjligt att se kyrkan från landsvägen som går nära förbi, stora trädskronor hade växt tätt in på kyrkväggarna, kråkor och kajor flög ut och in genom trasiga fönster. Invånarna i Balingsta och grannsocknarna gläds och stannar gärna upp då de har vägarna förbi Kyrkan. Mellan de fint putsade träden som står kvar kan man se Kyrkans fasader lysa vita och man ser även den gamla fina kyrkogården, där koltrastarna söker överrösta varandra.

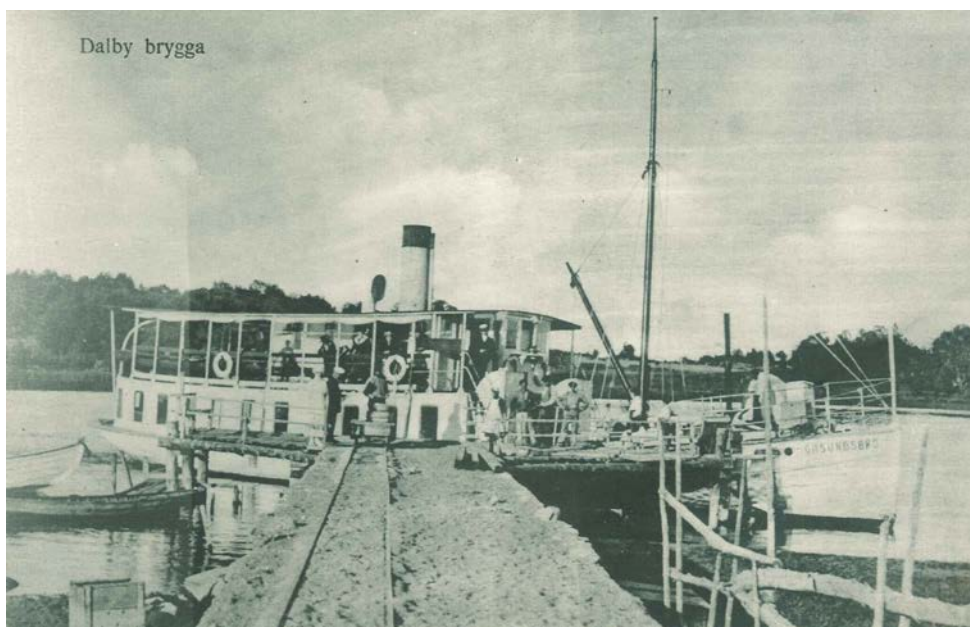
Bankir Berg var mycket omtyckt i båda socknarna, han var ofta med sin fru ute på Ernsta och Torresta marker och jagade raphöns och skogsfågel. Berg fick inte njuta så lång tid av sin popularitet, han låg sjuk en tid och avled mycket överraskande. Dödsbudet blev en chock för alla invånarna i de båda socknarna. Vid begravningen var det många som grät, tårarna rann långt ut i bygden. Han begravdes i en kista av koppar. Klockan två sänktes hans kista ned i jorden varefter den täcktes med jord och sand. Då alla hade gått från Kyrkan började det gå ett rykte att bankiren inte var död. Det var någon som hade hört knackningar nerifrån graven. Detta var något fruktansvärt som hänt, kunde doktorerna ta så fel? Det kom raskt ut folk från staden och de stod på kyrkogården och förklarade för folk som samlats där att det var plåten i kistan som åstadkommit detta knackande ljud, då graven fylldes och det därvid kom en tyngd på kistan ovanifrån. Det lättade något att höra detta, men det fasansfulla budet hade smugit sig in i hjärtats innersta kammare och det var svårt att riktigt andas ut igen.

Haglinds fru har blivit begravd på Skogskyrkogården på andra sidan sjön. Hennes föräldrar blev begravda där under en koleraepidemi i mitten av 1800-talet.

Astrid, Oscar och Margit var ensamma i det stora huset då mamma kom in med lilla Gerda. När mamma kom in svimmade hon och föll i golvet. Just i det ögonblicket syntes två luffare vara på väg in. Oscar sprang fort och släppte ner bommen som fanns mellan de två portdörrarna. Barnen hörde hur de två luffarna försökte få upp dörrarna men det gick inte. De vände och gick vidare. Vi barn tog hand om mamma och lilla Gerda, ingen hade skadat sig. Efter en stund kunde mamma stiga upp och allt var bra igen.

Det var dags att få in korna i ladugården för det var kallt om nätterna, det gick bra att få in korna. Haglind var i farten och hade Oscar och någon jämnårig till hjälp.

Pappa är i staden och skall åka hem med båten och sedan hämtas vid Wiks brygga. Pappa och kapten på båten skall göra upp om frakter. Oscar skall hämta pappa och han tänker åka tidigare än vanligt för han vill gärna hinna fånga lite stenlake och möjligen kräftor innan båten kommer. Oscar hade spänt Modig för mjölk-kärran och tagit med en håv och en lång smal spade som användes vid täckdikning, det gick så bra att flytta stenarna i sjöbotten med denna spade. Han hade också tagit med en havrepåse som man brukar sätta på hästens huvud sedan det lagts lite havre i påsen. Oscar brukar hänga på sig påsen för att lägga fisken i den då han är ute i det grunda vattnet.

Ångbåten vid Dalby brygga (fotograf okänd)

Båten skall nu snart komma och Oscar slutar fiska. Han har gått barfota och fryser lite grand om fötterna. Oscar går in till bryggmästaren som bor i en stuga intill bryggan och får värma fötterna. Oscar fick en liten slant för innehållet i havrepåsen och var mycket nöjd.

Oscar har skrivit efter en katalog från Åhlen & Holm i Insjön och är glad för varje slant han får. När pappa kom gladda han sig åt att Oscar fick en slant.

Skörden hade blivit färdig för tröskning och allt gjordes på en vecka. Helge var där med sin ångmaskin. Pappa har inköpt en halmelevator och den skall för första gången tas i bruk. Det måste nu bestämmas noggrant hur den skall stå så att den utnyttjas bäst. Det behövs nu inga halmbärare.

Det var brukligt att höstplöjning skulle ske före tröskningen men det blev så kallt några nätter att jorden frös till. Nu efter tröskningen har det blivit varmare och plöjningen kan ta vid. Oscar vill gärna försöka plöja men Konrad tyckte inte att han var stark nog för att kunna plöja.

Postiljon Lindbergs stuga var mycket kall. Oscar skulle uträtta ett ärende åt pappa och när Oscar kom satt Lindberg och åt, han bad Oscar att sitta ned en stund och vänta. Det var vinter och mycket kallt och det

hjälp inte mycket att brasan brann i öppna spisen. Lindberg hade ingen fru, han lagade maten själv och bakade också bröd. Lindberg hade varit soldat förut. Oscar hade två påsar med, i en var det mjöl och i en havregryn. Lindberg hade sabel vid sidan när han körde med posten från Uppsala till gårdarna i trakten. Oscar fick titta på och hålla i sabeln och en gammal pistol. Han anträdde därefter hemfärden, kall och frusen.

Jul igen

Det började närma sig Jul. Den stora trälådan från tant Ellen hade redan aviserats.

I år gick det inte att hämta julgranar med släde, det var ingen snö ännu. Vi fick köra med en kärra och en vagn. Vi såg varken några tjädrar eller orrar, det var inte så roligt som vanligt. Granarna hämtades en dag tidigare än vanligt och det var dagen före julafton.

Den stora lådan från Stockholm hämtades och spänningen var åter stor men det var ingenting annat att göra än att vänta. Det var inte bara Oscar som väntade, systrarna var också i spänning.

Alla anställda på Gården fick så här dagen före julafton en julpresent. Karlarna fick en öl, en sup och två kronor. Fruntimmerna fick kaffe med dopp och två kronor och alla yngre som gjorde något ibland fick femtio öre var. Haglind hade en bra dag, han var nöjd med en sup.

Som vanligt blev julgranen utställd i köket på julafton och pappa kom och hämtade den till sovrummet, där mamma och pappa klädde den. Den efterlängttade julklappsutdelningen kom närmare, efter middagen redan började mamma att ropa in barnen till sovrummet. Det började med stora fina julklappar till mamma och pappa, därefter kom barnen i tur, alla blev nöjda och glada. Oscar fick en liten kanon som man kunde skjuta iväg en vanlig ärta med samt ett paket med turkiska soldater. Oscar var glad åt ärtkanonen som skulle ställas på den svenska sidan.

Pappa gick tidigt som vanligt till Julottan, mamma och barnen blev skjutsade till den andra ottan. Pappa tände alla ljus i Kyrkan och satte upp alla psalmnummer. Dessutom hade han lagat något i kyrkstallet.

På nya året skulle Oscar börja i söndagsskolan och han gladde sig åt detta. Astrid och Oscar knallade iväg till missionsföreningens söndagsskola, de fick saft och kakor och köpte en jultidning för 15 öre. De fick höra mycket om den gode Guden och änglarna och knallade hem med goda tankar i sina huvuden.

Det började regna i slutet av februari och allt det tjocka snötäcket smälte samman mycket fort. Vintern hade varit kall och alla diken och vattenavlopp var frusna långt ned i marken. Vattnet som blev av den smältande snön steg för varje timme, alla avloppen var stängda. Oscar tittade ut över den stora sjön som bildats på så kort tid och önskade att han hade en båt.

Det blev plötsligt kallt och den nyblivna sjön blänkte av fin snöfri is. Oscar tog i hast fram mjölkalken, gjorde i ordning ett grovt segel av en jutesäck på så sätt att med tre stycken märlor fäste ena ändan av säcken på kälkens framgavel och fick ett vindfång på detta sätt. Det hade blivit varmare och blåsigt den dagen Oscar skulle ut och segla över isen. Färden började vid Ernsta och målet var Torresta men vinden styrde mera än vad Oscar kunde styra och det började synas vatten på isen i närheten av stordiket. Oscar behövde bruka hela sin styrka för att komma så nära vägen vid Torresta som möjligt och lyckades så småningom. Då kom farbror Gustav och ropade på Oscar: "Jag såg dig på isen nära stordiket."! Han hade blivit rädd att Oscar inte skulle komma därifrån. "Tack och lov gode Gud nu är du här ändå, så här får du inte göra en gång till!", fortsatte han.

Farbror Gustav sade till Oscar att han nu skulle gå hem och ringa till Ernsta och tala om att Oscar är på väg hem. Det var tungt att dra kälken på vägen det var mycket hästspillning som bromsade upp. Då Oscar trött och ledsen kom till vägvisaren tänkte han på Edvin som dött för en tid sedan. Han var säker på att om Edvin

varit här nu så skulle han hjälpt till att dra kälken och de två skulle haft roligt också. Oscar kom hem före den tidpunkt då kälken skulle användas till att köra till Ladugården med tomflaskor.

Efter mjölkningen skall mjölken upp till gården, där den kontrollmäts och kylas. På kvällen talade mamma och Oscar med varandra om Gudstro, det var så länge sedan mamma och Oscar talade om Gud. Innan Oscar somnade den kvällen tackade han Gud för att allt gick bra för honom denna dag.

Pappa har åkt till Uppsala, han blev skjutsad av en dräng på morgonen till Balingsta station.

Oscar skulle för första gången ensam få hämta pappa från Navestabro station.

Trädgårdsmästare Eriksson har haft det lite besvärligt under hösten på grund av dåligt väder med regn och blåst. Den kundkrets som torghandlarna har vågade till en stor del inte gå till torget, de handlade inomhus. Erikssons grannar fick åka med in till staden när Eriksson skulle dit.

Pappa och Eriksson kom överens om att Nestor skulle få vara i Ernsta till våren, det hade kommit till pappas kännedom att det var lite knapert med hölagret i stallet hos Eriksson.

Pappas finslåde skulle ut och Konrad såg till att allt skulle vara i ordning. Det var en slåde för två personer och en kusk som skulle sitta på kuskbocken när han körde. Ett renskinn var spänt över sittplatsen ner över fötterna, därunder skall vara en skinnfäll, stor och varm. Över sitsen låg hästtacket för att värma upp sitsen och under väntetid värma hästen.

Oscar kände genvägen till Navestabro, den går genom skogen och Nestor känner den också. Oscar hade luftbössan med sig i skydd av filt och överdrag av älgskinn. Han hade satt in en kort pil av hårt träslag i ändan av korken. Då ekipaget kommit in i skogen tog Oscar fram bössan och satt beredd att skjuta medan Nestor lunkade fram i sin egen takt. Oscar hade tagit av pinglan från Nestors sele och lagt den i släden. Han tänkte: så dum man är när man är liten, han hade trott att han skulle kunna skjuta tjädrar utan pilspets. En orre flög upp framför Nestor men hästen skymde sikten och det gick inte att skjuta. Då Oscar hämtade pappa vid stationen hade han satt fast pinglan på dess rätta plats och gömt bössan. Hemfärden gick bra under livligt resonemang.

Lumpfia var känd i hela Uppsalatrakten. Hon bodde i egen stuga med både ladugård och stall på gården. Gården låg i stadens utkant som vetter mot Balingsta stora landsväg. Lumpfia är känd på varje gård och hon gör små affärer med de flesta. Lumpfia kommer med sin gamla Brunte och väl fyllda vagn. I vagnen hade hon lump av både tyg, järn och stål. Hon tittade in till Ernsta och pratade med alla som hade tid att tala med henne. Då hon träffade mormor som satt och rökte på en cigarr, sade Fia till henne att det skulle vara gott med en rök. Hon fick en redan påbörjad cigarr som mormor tidigare blivit bjuden på. Fia hittade inte mycket lump på Gården men några gamla och trasiga tomsäckar fann hon och bytte ut dem mot ett mindre antal hela säckar. På kvällen sedan hon fått mat, en sup och öldricka körde hon till Helgebolsta. Lumpfia besökte varje gård två gånger per år, ibland kunde hon vara mer än en dag på samma gård.

Vår piga skall lämna sin plats hos oss den första mars. Det var ingen som var ledsen för detta. Julia och Erika skall arbeta oftare i hemmet och det är alla glada för.

Granvik kom in i köket en eftermiddag och satte sig på samma stol som han alltid brukade sätta sig på när han kom till Ernsta. Idag sålde han inte färsk sill, han var idag gårdfarihandlare. Han visade upp sitt lager som han hade i sin väska. Mamma, mormor och moster Augusta granskade hans lager och alla tre köpte de något smått av honom. Granvik var alltid välkommen och efter allt visande av tyger och sybehör frågade moster Augusta om han ville dricka en kopp kaffe med dem.

Pappa hade fått meddelande att en stor landsvägsbro måste repareras. Det var ett hårt arbete och det fordrades material och kunnighet. Det blev två dagars arbete och Oscar var med hela tiden och fångade stenlakar.

Bron gick över ett stort dike som kom från en vik i Mälaren som heter Dalbyviken. Oscar hade fått hjälp av mormor att göra i ordning en gaffel som behövdes när stenlaken fångades. Man gick i diket och lyfte på stenar som låg löst i botten, om det fanns en lake där simmade den mycket snabbt ut när stenen ruckades och då måste Oscar vara lika kvick som laken för att nå resultat. Mormor hade hjälpt Oscar med att sätta fast en gammal trasig gaffel av gammalt silver på ett lämpligt skaft. Oscar hade en hink med som blev full av fisk de två dagarna. Flera i familjen tycker om stenlake. Det var två fina dagar, Oscar fick äta ute i sällskap med alla karlar. En av drängarna körde de båda dagarna mat till dem alla och det var Nestor som var körhäst.

Margit och Gerda kom upp till gårdet vid stora mossen med mat till två drängar och Oscar som försökte rensa åkrarna från kvickrot. Konrad var med och harvade i åkrarna. Då det var matdags fick Stjärna och Frej gå lite som de ville och äta gräs.

Margit och Gerda hade sommarhattar av strå på sina huvuden. De var framme vid Frej, klappade honom. Han tyckte att Gerdas stråhatt såg god ut och bet av en liten smakbit. Så glada var flickorna inte efter detta men de måste ändå klappa Frej och tycka om honom. Det såg ut som om Frej tyckte att hatten var god och han gick och slasade och ville ha en tugga till.

Oscar hade en grep och skakade jorden så det bara blev rötter kvar, dessa lades i en hög och antändes.

Det var söndag, mamma och pappa var med Astrid, Oscar och Margit i Kyrkan. Under den sista delen av predikan var det någon som bankade på kyrkdörren och en flickröst ropade: öppna, öppna! Hon ropade med lite gråtfärdig röst.

Mamma och pappa satt så till att det var svårt för dem att komma ut fort. Fru Dyfverman var snart ute och tog hand om lilla Gerda och med henne vid handen tog de plats på första bänkraden. Gerda var tyst och snäll med fru Dyfverman, som såg till henne. Gerda var yngst av syskonen, hon skulle inte få gå i kyrkan dag i men hon var för ensam. När hon frågade moster Ulla var Margit var, svarade moster Ulla att hon var i Kyrkan. Gerda tyckte inte om att vara ensam utan hon vandrade själv till Kyrkan och bultade på dörren med något hon hittat och ropade efter Margit. Tant Dyfverman ordnade upp allt.

Oscar var uppe vid dammen vid oxelbärsträdet i förra veckan, han var där också under regnperioden omkring nyåret. Oscar fick se att dammen kunde ändra karaktär från ett litet lugnt kärr till ett vilt virvelvatten, det rann in vatten i kärret från flera håll och ut på ett ställe, det var bäcken ned i landsvägsdiket. Det var vackert att se trots blåst och regn. Oscar blev gripen av det storslagna och styrkan i forsen. Stjärna hade fått ett föl en av de första dagarna på året. Det blev ett sto, hon och mamman går på bete i stallbacken om hon inte är ute med sin partner Frej och arbetar i jordbruket.

Det är rart att se Stjärna gå i bete med sitt lilla barn, säger Margit till syster Gerda, de såg mycket gärna till dem i stallbacken och ser på stoet med sin lilla stofölunge.

För nära två veckor sedan hade Julia och Erika varit hos oss och storbakat knäckebröd. Knäckebrödet hade hängt i stänger i kökstaket drygt en vecka och var fint och mörkt. I går kördes brödet ner till matboden och i dag när vi såg dörren, var den uppbruten och varenda kaka var borta. De måste ha kört med häst och stannat på landsvägen där vattnet från kärret rinner ut i diket, det är nära att gå rätt över tomten därifrån skyddad av träd och buskar. Det är inget att göra åt, brödet är borta. Oscar gör ordning sin bössa nu, han tänker ligga ute i natt och passa om de kommer tillbaka.

Söderberg körde vandringsströskan, det var frönötning på gång och senare skulle han försöka pressa havre på en ny press. Maskinerna sköttes av en son till Söderberg. Modig gick så lungt runt kring tröskan men plötsligt gjorde han ett kast med hela kroppen så att selen och skaklar gick sönder. Söderberg fick fatt på den darrande hästen, han hade fått jordgetingstick på hela kroppen. Söderberg ledde hästen till vattenpumpen och spolade vatten över hela kroppen på honom.

Efter middagen var Modig bra, skaklarna och selen var lagade och allt kom igång igen. Oscar sitter på hästräfsan långt från Gården. Modig går i sin vanliga lunk runt över åker efter åker. Oscar behöver inte köra honom mycket. Så tyst det är här uppe, inga människor, inga djur annat än kråkor och kajor men också skogsduvor, rätt många. Här ges verkligen tid att se och lära fåglarnas olika beteenden och ljud.

Oscars tankar börjar så sakta utvecklas till grunnande på varför. Varför kan han inte skjuta en orre? Var det fel, är det fel på honom eller bössan? Oscar funderade vad han skulle hitta på att tjäna lite pengar på. Förut kunde han kila iväg till en grind när han på avstånd såg en gigg komma men förstås, någon grindslant lämnades ju inte alltid.

Det var bara farbror Gustav i Torresta som lämnade en slant och så frågade han hur det var med Ville. Oscar tyckte att det var dumt att de tog bort den ena grinden efter den andra, han tyckte också att tiderna blir sämre och sämre.

Förr var det roligare på jularna än nu, det var intressantare julklappar och mera spännande att hämta julgrannar. Det enda som är nästan lika roligt som tidigare är att gå i skogen med morfars bössa.

Oscar tänkte också på skolan och kamraterna. Det är några som han inte talar med, de är så stora och gamla så de kan bara inte leka med någon i vanlig ålder. Några tyckte han ändå om, det var Bror Widen, Karl Hill och Tyra Widen. Karl Hill tycker det är roligt att slåss lite grand men Bror Widen tycker inte det är roligt fastän han är starkare än Oscar.

Pappa säger inte mycket till sina barn, kanske något mera till Gerda än till andra.

En gång när det kördes in blandsäd från gården vid Ernsta torp, var det Bror och Tyra Widéns pappa som lastade. De talade om höger och vänster och medan Widén lastade började Konrad och Widén att slå varandra med gafflarna samtidigt som de bråkade med varandra. Snart hoppade Konrad ned från lasset och de började brottas och slåss. Det såg ut som om Widén var något starkare och Konrad stack sig i ansiktet av sädesstubben i åkern så att det blödde på några ställen.

Oscar fick åka med Konrad hem i lasset, Konrad bad Oscar att inte tala om för pappa att det varit slagsmål ute på gårdet och Oscar har också hållit detta löfte, han har inte sagt något till pappa.

Oscar vandrade vidare, det är tidig vår och en del av hönorna lade ägg ute i mitten av maj, detta lade Oscar märke till under sin vandring över gården på väg till stallbacken. Gräset stod daggljust och glittrade i kanten av en ormbunksskog, nu stod ormbunkarna små och bruna i fjolårslövet som korta käppar med krökta kryckor. Om Oscar gick hem nu och passade tiden, stod maten säkert på bordet. Han såg på pappas gamla klocka och det var dags att köra hem.

Det börjar talas om **kommande krig** alltmer i bygderna. Det fanns ett högerparti, ett mellanparti och bondeförbundet samt socialdemokraterna. Det hade kommit ett nytt vänsterparti, de hade samma åsikter som kommunisterna i Ryssland. Det var politiska möten lite här och där och alla tyckte att deras egna synpunkter var de bästa. Mormor hade klarare åsikter än de flesta och de drog sig för att diskutera med henne.

Haglind hade sin plats nere vid spisen, han hade kommit för tidigt och då fick han sitta på sin vanliga plats där. Det kom in en luffare och ville ha en smörgås. Haglind tog luffaren i kragen och lyfte honom högt över sitt huvud och frågade om han var höger eller vänster. Luffaren förstod inte politik, han svarade: jasså. Han hörde också lite dåligt. Haglind blev rasande, han ropade: är du höger eller vänster? Luffaren svarade: jodå, bara jag får en smörgås. Pappa och de andra karlarna kom också in för att äta och lugnade ned Haglind en smula, men han tålde inte luffaren. Oscar hörde och såg detta och mycket annat om dagarna och tänkte för sig själv att det är nog bra att ha morfars bössa och sin egen korkbössa med pilspets i korken.

Höstslakten var igång, det var en ny Slaktare från Högtorp i Wik, han var torpare där och slaktade grisar som en extra inkomst. En gris på Ernsta var slaktad och ett får och en kalv var på tur nu att bli mat. Det gick som vanligt, kaffekaskarna och prat och lite gråt bland kvinnorna.

Julen började närma sig och det var mycket som skulle göras före de stora helgerna Jul och Nyår. Alla mådde bra, både människor och djur och alla göromål uträttades som vanligt med glädje och lust.

I år är det kallt, någon snö har inte kommit än men det är inte Jul ännu. Trädgårdsmästare Eriksson har varit hem med en stor lake. Moster är så glad att få en fisk att variera med och för att det är Villes favoriträtt. De mindre stenlakarna som Oscar fångade räckte bra till ett mål för hela hushållet så Oscar fick två öre av mamma för att han var så duktig.

Oscar har börjat spara pengar och har skaffat en postsparbanksbok och satt in 35 öre på den. Det blev många vackra märken inklistrade i bankboken. Konrad har ordnat detta åt Oscar när han var till Balingsta station med ett lass säd som skulle till Uppsala valsquarn. Det finns en postsparbank inne på stationen och det är stinsen som sköter den.

Som vanligt var Oscar med Konrad och en av Söderbergs söner ute i skogen för att hämta granar. På håll såg Oscar två stycken tjädtrar sittande i sina grantoppar. Det var roligt att se dem.

Granarna togs i år alldeles i närheten av plantskolan. I Ernsta skog finns en plantskola för granar, de är planterade under olika år och i den borte delen av inhägnaden står de äldsta. De längsta plantorna är kanske en halv meter långa, sedan ned till cirka fyra och tre decimeter. Hela plantskolan är inhägnad av en gärdesgård, detta för att skydda plantorna mot kor och hästar som tidvis betar i skogen.

I en del av skogen har plantor från plantskolan utplanterats på ett visst sätt med syfte att en del av dem skall växa fortare och bli längre. De något senare satta plantorna gör att de om några år skuggar de först satta så att de nedersta kvistarna torkar bort och mera än halva granen blir kvistfri. På en del granar var det (som på en del tallar) bara toppen som var grön. Det var på detta skogsområde alltid möjligt att finna lämpliga granar till gärdesgårdar och de som fick växa i fred blev så småningom fina plankor och bräder. Det fanns enstaka väldigt grova och höga tallar i Ernstaskogen, det var omöjligt för en människa att klättra upp i dem.

Bankir Berg med sällskap var där och tittade på dessa bjässar. Sex granar till verandan och en till köket blev det den här gången också. Konrad skulle sedan köra till Balingsta för att hämta julklapparna från faster Ellen. Julafton började med en smörgås och en sup och ett glas öl till karlarna och två kronor till alla som arbetat på Gården. Kvinnorna fick välja samma som karlarna eller saft och kakor, alla tog supen med tillbehör.

Granen kläddes i år ute i köket, alla var med och hjälpte till. Det var en stor och fin gran i år.

Faster Ellen hade köpt mycket detta år hon har talat om för mannarna att hon börjar köpa julklappar redan före midsommar. Mamma fick många paket, mest av alla. Faster säger att mamma behöver uppmuntran och glada människor omkring sig och hon skall vara vacker. Fina kläder det skall vi alla ha, säger hon. Astrid har fått tyg till en konfirmationsklänning och hårband mm. Övriga systrar har också fått tyger och hårband och Margit och Gerda har fått var sin docka.

Oscar har fått ett lokomotiv som man eldar med fotogen, kylvatten skall det vara också. Lokomotivet går riktigt bra. Oscar har också fått ett par skridskor, han skall skriva till faster Ellen och tacka. Pappa och mamma fick var sin ask fina cigarrer.

Det var kallt på juldagsmorgonen men pappa gick ändå till Kyrkan för att göra det som skall göras. Det är första gången som den nya Kyrkoherden håller Julotta i Västeråkers församling. När alla kommit hem talade de om att det var en vacker predikan och sångkören där Astrid är med sjöng mycket vackert. Kyrkoherde Åsbrink tog alla i handen och önskade en God Jul, han tackade också sångkören för den vackra sången.

Nästa år skall Astrid gå och läsa för kyrkoherde Ernst Åsbrink, hon riktigt längtar efter denna upplevelse.

Det nya året kom och Oscar fick skjutsa Astrid till prästgården, det var sju flickor och fem pojkar som kom för att lära kristendom. Det gick bättre för alla än vad de hade trott själva. Efter två lektioner bjöd kyrkoherdens fru på saft.

Det var Västeråker och Dalby som hörde samman och konfirmanderna skulle läsa i en socken varannan vecka. Nästa vecka fick Oscar skjutsa till Dalby Skola där Kyrkoherde Åsbrink tog emot. Oscar fick sitta och vänta i ett annat rum tills lektionen var slut.

Kyrkoherde Åsbrink och arrendatorn av prästgårdens jordbruk kom inte så väl överens. Vissa dagar har kyrkoherden uppdrag i såväl Balingsta som Dalby socknar utöver hemmasocken. Då kyrkoherden har uppdrag i annan socken måste han ha skjuts, vilket nuvarande arrendator nekar att ställa upp på.

En uppgörelse har nu gjorts. Socken har köpt en vagn utrustad med en fast gummiring kring hjulen i stället för den vanliga järnskon ingen. Vagnen har också två lyktor vid framsätet och ser också mycket fin ut. Det hörs inte mycket då vagnen körs på vägen, det är stor skillnad mot ljudet från de vanliga järnskodda hjulen. Vagnen skall vara stationerad i Ernsta gård som ställer häst till förfogande och Axel Söderberg skall vara kusk.

Det var mycket kallt och Konrad tyckte att det vore lämpligt att så fort som möjligt börja köra grus och sand, isen på Mälaren var säkert stark. De började att köra den första dagen i den andra veckan på året. På grund av dåligt väder förra året blev det inte tillräckligt mycket is hemkörd och det måste återhämtas nu när isen håller.

Oscar åkte med någon resa ibland men Konrad menade att det var bättre om han höll sig hemma, på grund av den starka kylan fryser översta sandlagret till och rasar ned med stor kraft, sanden under hämtas. Det har skett några olyckor.

Det fanns två stora sandhögar hemma, en framme på gården och en yid vägen som skall underhållas. I vår då tjälen gått ur jorden måste vägarna lagas och allt grus som är samlat där går åt. I höst eller senare, om vägen behöver en förbättring tas grus från hemmahögen. Efter gruskörningen börjar ishämtning. Två karlar är redan ute på isen och ser efter lämplig plats för upptagning.

Sedan de två karlarna sågat tillräckligt mycket för att kunna börja köra hem, kom två man med lämpliga fordon att köra is på. De som sågade is måste arbeta mycket för att alltid ha tillräckligt lager åt dem som kör. Isstacken ligger på norra delen av tomten och är skyddad mot solsken genom att stora träd skuggar platsen. På isstacken har det också varit arbete innan körningen börjat. Allt gammalt från isstacken har bortforslats, sidoskydden av stolpar och bräden har reparerats. Nu kan den nya isen läggas ner ordentligt och kan hållas nedkyld hela året.

Det är kallt i skolan i dag, läraren är framme vid kaminen och petar med eldgaffeln flera gånger men det blir inte varmare, alla fryser. Vid 11-tiden sade läraren att alla fick gå hem, röret till kaminen har lossnat uppe vid skorstensmuren och det skall komma en reparatör snart.

Axel Söderberg är två år äldre än Oscar och går i sista klass i folkskolan. Han sade till Oscar att han skulle gå till Högby på auktion för hans mamma skulle gå dit. Det är klart att jag följer med, kanske pappa är där, tänkte Oscar. När de kom fram var det uppehåll med auktionen, allt lösöre hade ropats ut och Axels mamma hade köpt något till köket. När hon gick hem bar hon det hon köpt i förklädet.

De flesta som var kvar kände varandra och satt eller stod nu och åt en smörgås med en öl och ibland en sup. Klockan ett skulle hästar och kor börja ropas ut till försäljning.

Det hade varit slagsmål under tiden som lösöret ropades ut. Bror och Tyra Widen hade en bror som var dräng hos en bonde i trakten, han var med på auktionen därför att hans husbonde också var där för att köpa in en

eller två kor. Erik skulle hjälpa till när kossorna skulle till sitt nya hem. Erik är känd som en mycket ordentlig man och många blev förvånade när han började slåss med flera stycken. Nu ligger Erik och vilar sig på ladugårdsskullen, deras husbönder hoppas på att de skall bli nyktra till dess de skall knalla hem med sina kor, hästar eller andra djur. Ett ögonbryn på Erik är bortslaget, men alla tror att det snart blir läkt och att ett nytt ögonbryn växer fram.

De som slogs hade börjat dricka öl och brännvin för tidigt på förmiddagen och blev fulla alla säger att de inte vet varför de slagits. Oscar tänkte att så dumt skulle han inte göra när han blir stor. Axel slåss aldrig i skolan, han är för lugn för att göra detta.

Pappa var inte på auktionen, han och Haglind var i Högby i går och tittade på en högmjölkande ko som pappa genom ombud ropar in om priset inte överstiger en bestämd summa som bara Söderberg skall veta.

Axel hade redan träffat sin pappa som just kommit, för om en kort stund börjar auktionen på hästar, sedan på kor och sist på grisar, kalvar och eventuellt andra djur. Söderberg var glad att träffa sin son här, det kanske blir bra att få hjälp, men det är uppgjort att om Ville köper någon häst eller ko så får den gärna hämtas dagen efter.

Oscar träffade Sigrid som brukade sjunga i söndagsskolans kör, ibland sjunger hon ensam vackra sånger och hon kan också spela både piano och orgel. Hon sjöng också här när hon gick och tittade på olika ställen.

Söderberg gav så småningom det högsta budet han fick ge för den fina kossan och det stannade där och bestämdes att Söderberg tog hem kon redan denna dag.

Några dagar senare hörde Oscar från flera av gårdens folk att Sigrid också varit lite påverkad av starka drycker, hon hade gått omkring på gårdsplanen och sjungit och varit så glad, men när hästarna skulle säljas grät hon. Oscar trodde inte att Sigrid druckit, hon gick alldeles som vanligt, stadigt och fint. Syster Astrid blev ledsen när hon fick höra det dumma pratet om Sigrid. Att Sigrid var på auktionen var ju inte så konstigt då hon är nära släkt och har umgåtts mycket med oss i Dalby missionshus, både på kvällar och söndagar.

Oscar hade många år lekt med Olle Hedström, vars far äger en liten gård i Helgebolsta och en trädgård på Syslomanngatan i Uppsala. Trädgården heter Hedströms trädgård, platsen på gatan kallas för trekantens.

Östman är torpare på Wiks gods och har det svårt på många vis, hans äldste son gör dagsverken på godset.

Ernst är i 25-årsåldern och är inte frisk, han har en kronisk inflammation i vänstra käkbenet med ett öppet sår som ser ut som en krater där det alltid rinner ut gult var. Det är inte möjligt för Ernst att hålla den arbetstakt som hans kamrater har, särskilt när de går med lien. Han är ledsen för detta men skall försöka hålla ut så länge som möjligt.

Östman börjar bli gammal och har värk i armar och ben, han orkar inte köra i skogen som han gjort tidigare och måste därför sälja sin häst. Han tog med hästen till marknaden i Uppsala och fann snart en intresserad köpare. Det gjordes upp om priset fyra hundra. Två hundra kronor betalades kontant och resterande skulle han få när de skall träffas på Upplandsbanken två timmar senare. Östman väntade länge på banken men hästköparen kom inte och han började förstå att han blivit lurad. Han gick in på en gård där både säljare och köpare av hästar fortfarande höll till och fick veta att Östmans häst troligen var på väg till Söderbärke i Dalarna med sin nya husbonde. Östman gjorde senare en resa till Söderbärke men utan resultat.

Östman hade ofta svårt att få ihop pengar till mat och annat som behöver i ett hem, hans fru var sjuklig och kunde ej gå borta och arbeta som hon gjort förut. Hos pappa fick Östman ofta hjälp med små summor och han fick säd av olika sorter ibland, han hjälpte också till med reparation av hästarnas selar och gjorde andra arbeten på gården.

Oscar har haft det tråkigt i skolan idag, han kunde inte sina läxor. Läraren ville veta varför han inte läst på sina läxor. Oscar talade då om att han i går fick veta att Östman blivit lurad av en hästskojare och blev så arg och ledsen att han inte kunde läsa läxor eller sova på natten. När Oscar blir större så skall han resa till Söderbärke och ta hästen tillbaka.

Oscar låg på rygg under ett av lönträden och såg på de vackert formade blommorna och njöt av den söta doften. Var det doften eller färgprakten som lockat bin, humlor och getingar hit i sådan mängd? Oscar trivdes med att höra detta surrande i olika toner. När han låg där och lyssnade till de många ljuden såg han samtidigt fyra små ugglungar sitta i bredd med varandra på en gren. Oscar var djupt försjunken i allt han såg och hörde. Efter en stund gick han till mormor. Mormor var stormförtjust att Oscar hade låtit ugglorna vara i fred och sade detta med eftertryck till honom och talade om att alla fåglar hör naturen till och skall skyddas.

Torparen på Stensäter torp på Torresta gård kallades Stensättern, han och hans fru var mycket gamla. Stensättern skötte inte torpet längre på grund av sin höga ålder. Markerna sköts nu av Torresta gård. Det finns ingen fattigstuga för män i socknen. Varje dag körde Stensättern mjölken från Torresta och Ernsta gårdar till Balingsta mejeri. Ersättningen för hans arbete var mycket blygsam. Det var ett tungt arbete att lasta på och av 50-litersflaskor men det fanns en överenskommelse att Stensättern skulle ha hjälp både på gårdarna och i mejeriet.

Balingsta speceriaffär låg nära mejeriet och Stensättern var van vid att handla för både Torresta och Ernsta gårdar. När det var arbeten för hela dagen i Torresta var det för det mesta trädgårdsarbete och mindre städningsarbeten. Dessa dagar fick Stensättern mat och kaffe förutom någon liten lön (mjölkkörningen var en särskild överenskommelse som räknades för sig även de dagar Stensättern arbetade hela dagen). Stensättern hade några höns, ibland tog han ägg med till affären och bytte där mot specerivaror i stället. På försommaren brukar Hildur få några vackra pioner som Stensätterns fru sänder med sin make. Hildur brukar då se till att Stensättern ibland får med sig en liten säck med blandsäd till deras hönor och så sänder hon en god kanelbulle till Stensätterns fru.

Moster Ulla sitter och noppar krusbär.

Oscars vänstra lillfinger och långfinger var till en tredjedel sammanvuxna med tjockt skinn. Det var fråga om att göra en operation redan vid tidig ålder men doktorn sade att Oscar inte led av detta och tyckte det var rätt att vänta några år. Oscar kom in på Akademiska sjukhuset i Uppsala. Först fick Oscar en säng, sedan skulle han badas. Oscar var rädd för den stora, tjocka och starka baderskan. Hon tog Oscar och lade honom i vattnet och borstade och sköljde över huvud och kropp. Oscar skrek och sparkade så mycket han kunde. Oscar blev sövd och opererad, han hade skriket och sparkat så han var trött. Han sade till systrarna att han aldrig mera ville bli sövd.

Den egentliga orsaken till att operationen verkligen blev av nu var att Oscar höll på att plantera ormbunkar. Han hämtade dem i stallbacken och planterade vid isstacken. Vid upptagningen satt en av plantorna fast i jorden så att Oscar måste ta i den och dra, plantan gled i handen och skar upp, ett litet sår intill lillfingret. Såret läktes inte och mormor sade att det var ett ont sår och att det vore bäst att åka till doktorn.

Så småningom blev han bekant med andra patienter, både kvinnor och män. Det fanns ingen barnavdelning på sjukhuset utan han fick ligga på en sal där det bara var män. En del av männen ville ha öl men de fick inte köpa, några sade till Oscar att han skulle gå till stora grinden vid grindstugan och köpa en öl. Oscar kunde inte köpa mer än två öl för det gick inte att få fler under jackan. Två öre fick Oscar varje gång han lyckades komma hem med två öl.

Det finns en backe på sjukhusets tomt som heter Kärleksbacken. Före den obligatoriska puls- och temperaturprovtagning som skall ske på dagen, skall patienterna vila ett tag. De som orkade gick då till Kärleksbacken.

Det blev klagomål på patienterna för att de inte vilade före temperaturtagningen och karlarna för att de drack öl.

Oscar hade inte kunnat stå till tjänst de senaste dagarna, han hade också fått temp fastän han inte hade gått till Kärleksbacken. Oscar hade känt att det inte var någon god lukt från vänstra handen och läkarna måste göra nya operationer längre ned i handen. Oscar hade inte ont, han tyckte det var bra med temp, då kom pappa oftare och hade också karameller med sig varje gång.

Varje år säger moster Ulla till Astrid: Astrid, säg till mig den första dagen du hör lärkan så är du snäll. Astrid har varje år sagt till moster den dagen hon hört lärkan. Moster blir glad och säger varje gång: nej, säger du det, Astrid! Sedan kommer tårarna i hennes ögon.

Det har varit bouppteckning efter Johan Nilsson, det var inte mycket kvar i boet. Axel och Fredrik har tagit hem det mesta till sig och pappa har inte fått mycket med i farten. Det var han som hjälpte Nilsson när han hade svårigheter.

Oscar skulle räfsa hö och han gick upp till stora mossen på förmiddagen för att hämta Grållan. Då Oscar inte var hemma på middagen gick Konrad upp till mossen för att se hur det var med Oscar.

Han satt där på en av hästarna och red i galopp med de andra hästarna omkring sig. Han talade om för Konrad hur det kom sig att han sitter på en annan häst än den han skulle hämta. Grållan har blivit brunstig här uppe och alla hästarna är oroliga och springer gärna omkring utan någon mening.

Oscar kunde inte fånga in Grållan utan gick till ladan för att hämta en lasso och fick lasson om halsen på Stjärna som var lugnast. Stjärna hoppade in i lasson med frambenen. Det var nödvändigt att få henne lös och det lyckades. Oscar lekte indian och red på Storbläsen som är ganska vild och galopperar gärna. Som lasso hade Oscar tagit ett halmrep som hängt på väggen i ladan sedan tröskningen som skedde här under vintern. Halmrep är av samma kvalitet och grovlek som en töm och har en ögla i en ända. Oscar fick ta Grållan med sig hem och vad Oscar fick för denna ridning ville han inte tala om.

Morbror Axel kom till oss från Stockholm redan i februari månad. Han måste till landet för att få frisk luft och för att lära sig att arbeta. Första tiden var det bekymmer med honom. Han var ju mammas bror och pappa måste vara försiktig med honom. Oscar tyckte mycket om morbror Axel. De dagar Axel fick fria gick han ut i skogen med bössan, han hade också köpt en hund för att kunna jaga hare eller räv.

I skolan har vi en hartass vid svarta tavlan för att med den sudda ut det som skrivits med krita. Oscar hade länge hoppats att han skulle få skjuta en hare och lämna hartassarna i skolan men han hade inte träffat någon ännu. Morbror Axel har skjutit en hare idag och har lämnat tassarna till Oscar för vidare leverans till skolan. Oscar tyckte inte att det var så roligt som han tänkt sig att lämna dessa. Morbror hade varit med lång tid nu och kände alla karlarna väl och också de flesta arbeten som utfördes.

En höstdag hade morbror Axel och Oscar varit ute länge utan att få skjuta något. I skymningen då de skulle gå hem fick båda se en stor tjädertupp gå och äta ute på åkern. Morbror ville se hur Oscar skjuter med morfars gamla dubbelbössa och sade till Oscar att gå fram till gårdesgården, ta stöd och skjuta. Oscar gjorde som Axel sade och skottet gick just som tjädern lyfte, den ruskade till och flaxade med vingarna men föll inte. Axel siktade, skottet brann av och tjädertuppen föll. Tjädern smakade bra efter att ha varit under behandling av moster Augusta.

Oscar laddar sina patroner själv med hagel och krut som är kvar efter morfar, han har varit för snål med krutet, detta har varit orsaken till en del missräkningar. Morfars bössa är en dubbelbössa med stifttändning. Morfar hade jagat när han var ung och bosatt i Östergötland.

Han arrenderade Nibble gård i Dalby socken på så ofördelaktiga villkor att han och mormor trots arbete nästan dag och natt inte kunde fullfölja kontraktet. De fick flytta till Ernsta och trivdes bra där fastän morfar hade ont i nästan hela kroppen.

Dubbelbössan hade blivit inställd i en garderob på vinden och blev stående där tills Oscar en tid efter morfars begravning upptäckte bössan med tillbehör. Det fanns inga laddade patroner, blott tidigare använda hylsor avsedda för hagelskott. Det fanns kartonger med krut, tändhattar och hagel i olika storlekar. Oscar var mycket intresserad av denna upptäckt och var ofta där för att lära sig hur man laddar patronerna. Så småningom blev några patroner färdiga att pröva men var skulle han vara och skjuta. Det vore inte så bra om någon fick se mig med bössan, tänkte han. En söndag laddade Oscar bössan och smög sig ut. För att inte synas så mycket gick han i diken neråt gårdarna mellan Ernsta och Torresta, där det var sankta marker. Oscar såg ofta många fåglar där.

Pappa och mamma var på väg hem från Kyrkan och just som de skulle vika av från landsvägen och gå in på gårdsplanen hörde de ett skott åt Torrestahållet. Pappa såg rök efter skottet och någon som kravlade sig upp från marken. Trycket av skottet hade varit för starkt för Oscar, han föll baklänges av stöten från bössan. Mamma och pappa hade snart upptäckt att det var Oscar som var ute och sköt. Oscar hade inte skadat sig, han fick heller inte så sträng tillsägelse för vad han hade gjort.

När Oscar och föräldrarna möttes efter att ha gått halva vägen neråt våtmarkerna verkade Oscar endast ha tankar på kråkorna som han skjutit efter. Han talade om att några kråkor satt på kanten av ett stort vattenkar och drack och att han siktade på dem och tryckte av. Bössan ställdes tillbaka i morfars garderob och det dröjde en tid innan skjutegenskaperna skulle prövas igen.

Oscar var i gamla trädgården, han tittade upp på de gamla äppelträden. Det var några äpplen kvar i träden, men i det våta gräset hade vattendroppar bildats och glänste som diamanter. Det låg några röda äpplen nedfallna och Oscar plockade upp några och stoppade dem innanför blusen. Han såg sig omkring, det hade varit frost i natt, därför var gräset så lysande grönt, syrenhäckens blad höll på att falla. Oscar såg diket mellan landsväg och trädgård, där var det inte vackert längre, stora blomställningar hade fallit omkull och bruna löv av alla slag låg ovanpå.

Det gick några höns här och där och plockade i gräset, de såg så nöjda och belåtna ut. Plötsligt blixtrade det till av något och alla höns sprang och skrek, en höna hade fastnat i rävens gap. Han skulle över gärdesgården med hönan men den var för tung. Det var ett litet hål i gärdesgården, där stoppade räven in hönan och tog henne från andra sidan.

Oscar hade inget att slå med, han fick tag i en kvist från ett äppelträd men räven hann undan. Hönan förde ett förskräckligt liv, hon flaxade med vingarna och kraxade så mycket hon orkade. Det verkade som om räven skulle ha svårt att kunna springa med den stora hönan. Oscar följde spåren av fjädrar som hönan förlorat vid rävens bett men snart tappade Oscar spåret. Adjö med den fina hönan, tänkte Oscar, tänk vad moster Augusta blir ledsen nu när hon får höra vad som hänt.

Det var klockan sex på lördagsafton och kyrkklockorna hördes från både Västeråkers och Balingsta kyrkor, de vackra klangerna sjöng liksom bedjande ut att nu är det helgdagsafton, nu skall det vara lugnt och fridfullt på alla platser, vi skall tacka Gud för den gångna veckan.

Efter en stund kom Oscar att tänka på stora trollstenen, det går ett rykte att när aftonklockorna ringer så vrider sig stenen liksom i smärta. Det sägs att ett troll som bodde i trollberget i Kumla skog vred sig i vrede när han hörde kyrkklockorna ringa på lördagsafton. Han tog upp den här stenen och skulle kasta den på Västeråkers kyrka men han riktade stenen fel så den föll ned vid Haglinds stuga.

Stora stenen (foto Torbjörns Swenelius)

Det sägs också att trollet hörde kyrkklockor från två håll, Västeråker och Balingsta, och kastade stenen efter ljudets riktning. Det var så att de båda socknarnas kyrkklockors ljud sammansmälte vid den punkt där stenen nu ligger.

Allt gick som vanligt på Ernsta Gård, alla skötte sig bra och pappa var nöjd men trots detta tyckte Oscar att pappa blivit tystare än vad han varit förut. Han kom mycket sällan till Oscar och även till de andra på Gården. Oscar försökte göra sådana saker att pappa måste tala men det gick inte. En gång borrhade Oscar ett litet hål i en låda på hans skrivbord och Oscar hoppades att han skulle få stryk eller åtminstone en tillsägelse men pappa gjorde inte någotdera.

Det var ett riktigt åskväder i natt, plötsligt hördes ett förfärligt brak i logen. Alla karlarna skyndade sig ner till logen där halva taket på en ände av logen hade rasat ner på grund av regnet. Som tur var fanns ingen säd kvar i logen just där det rasat.

I vår måste det skäras vass i sjön nere vid Berga teggen som hör till Ernsta, det är viktigt att få taket lagat så fort som möjligt

Sommarens arbeten och bestyr har varit normala. Stinsen på Uppsala Norra ringer troget till pappa när Haglind skall hem från staden.

Klockan var sju på kvällen, det är månsken, stark blåst och lågt gående moln med stor rörelse. Det ser ut som om molnen snurrade runt och lämnade små hål där månen ibland kunde lysa igenom en kort stund.

Med tanke på den kommande vintern är vägarna utstakade med enbuskar eller granar.

Oscar är på väg till Helgebolsta för att möta syster Astrid som varit och hälsat på en skolkamrat. Flera gånger har någon av enbuskarna blivit belyst av månen, ljuset kommer blixtnabbt och Oscar tyckte ibland att någon enbuske rörde på sig. Se där, åt Torrestahållet! Träden där vid gården syntes nyss i månskenet men nu är det mörkt där och ljuset kommer över gårderna med mörkret efter sig. Oscar har inte varit ute i ett sådant konstigt månsken tidigare men han kan ju inte vända hem, han måste gå till syster Astrid. Han var glad när han kom till stordiket och gick över bron där, då såg han Helgebolsta och en stor lada som han skulle gå förbi. När Oscar kom uppför Helgebolstatabacken hördes plötsligt ett knarrande ljud upprepas flera gånger med täta mellanrum. Hjärtat slog ännu hårdare och Oscar sprang allt han orkade till den gården där Astrid var. Oscar kom inrusande och försökte tala om hur det varit på vägen dit. Efter en liten stund hade Oscar lugnat sig, han tyckte att han sett Anton på sin vanliga plats vid gärdesgården då han sprang förbi.

På den gården där nu Astrid och Oscar var, var en av sönerna inte riktigt klok, han stod timtals ibland och höll i en gärdesgård och vaggade fram och tillbaka med kroppen. Anton var en fullvuxen karl och Oscar var lite rädd för honom då de möttes på vägen ibland men han var snäll och rörde ingen människa. På hemvägen sade Astrid till Oscar att hon heller inte sett molnen gå så fort någon gång tidigare, men hon var inte rädd.

Astrid har blivit konfirmerad och är glad för detta. Hon har fått många vänner bland flickorna som kommer och hälsar på henne. Det var bara det att mamma svimmar rätt ofta och alla tycker att det är tråkigt, familjens bekanta frågar så mycket och ingen kan svara på allt, pappa och mamma börjar allt mer sällan be någon komma på besök.

Skörden blev som vanligt mycket bra, det var en del av korn och blandsäd som blev skadade av regn men det gick bra att tröska.

Höstslakten skedde som vanligt, några ville ha två supar men pappa sade ifrån.

Övriga julförberedelser har börjat, smeden är inberäknad i förberedelserna. Astrid har köpt två stycken Dagens Lösen, en skulle mamma ha och moster Augusta en. Denna julklapp är från alla barnen.

Julgranarna hämtas av Konrad och en av sönerna Söderberg och placeras på de vanliga ställena.

Stora lådan har kommit och Julen kan börja. Det var fina och många julklappar i år också.

Julottan var vacker som vanligt och vädret var alldeles lagom varmt.

Oscar skall få en cykel av faster Ellen nästa år. Det är en engelsk cykel, det är ingen kedja som driver utan i bakhjulets högra gaffel finns en spak som drivs runt. Man kan inte åka så fort som med en vanlig cykel men den är bra i uppförsbackar.

Det var bråttom med grus- och sandkörning och det blev ungefär samma kvantiteter som förra året. Det var lite svårare med isen, just som de börjat kom det regn i två dagar och arbetet måste avbrytas, efter ungefär fjorton dagar kunde iskörningen fortsättas.

Hästen Modig blev hastigt sjuk. Veterinär tillkallades men det gick inte att rädda honom. Modig var gammal.

Lumpfia är på Gården, i dag blir hon här hela dagen, hon går just nu runt och tittar i alla vrår. Hon hittade till slut några delar till slåttermaskin, vändräfsa och en oduglig kratta av järn, hon gav ett pris, betalade och körde vidare.

Det hade varit en stor manöver i Uppland. Stora styrkor infanteri, artilleri och kavalleri deltog och markerna tog skada. I Ernsta låg ett artilleriregemente och i Torresta ett infanteriregemente. De skulle vara på platsen

i fyra dagar. Julia och Erika skulle passa på att tjäna pengar. Båda ordnade så att de kunde sälja en kopp kaffe eller varm buljong, de försökte också med våfflor men det gick inte så bra. Det var övningar med skjutning på alla platser, i skogen, backar och på gården. Det var fyra officerare som bodde i två små rum hos mormor, hon fick bra betalt, tyckte hon.

Oscar och hans kamrater var med överallt den tid de inte var i skolan. Det blev ingen tid över för läsläsning så det gick dåligt i skolan dessa dagar. Ett artillerikompani skulle köra över ett stort dike på andra sidan om Torresta men en häst föll omkull och stoppade upp hela förflyttningen under en lång tid. Till sist kom besked att hästen skulle skjutas och övningen fortsätta.

En lång tid efter manövern fanns det gott om skarp och lös ammunition och tomhylsor ute i markerna. Oscar och hans kamrater var ute och plockade med sig av alla sorter, såväl skarpa som lösa patroner och tomhylsor. De hade tänkt sälja tomhylsorna men de fann ingen köpare just då, kanske kan det lyckas senare. Med de skarpa skotten blev det ingen glädje. Söderbergs yngste son sköt sig i ögat men inte så farligt. Värre var det med Oscar, han sköt sig i vänstra armen.

Ingen av karlarna var hemma, Oscar stod på tomten och smällde av det ena skottet efter det andra. En skarpladdad patron exploderade då Oscar slog på den. Hylsan av mässing slets upp på längden och gick in i armbågen och följde benet i överarmen bra långt. Oscar hade sin jacka på sig och där hylsan gick in rann inte blod utan det rann löst kött. Det gick inte för Oscar att få av sig jackan, tyget var intrasslat i köttet. Oscar sprang till en brunn ner mot Torresta för att få friskt vatten att göra rent med. Det gick inte, Oscar måste gå till mormor som tog av jackan och lade om såret med rent tyg efter gamla örngott. Oscar fick sedan varje dag gå till skollärares mamma som skött såret.

Socknens kommunalnämnds ordförande Gelinder ringde till pappa och frågade om pappa ville åka med honom till staden på torsdag. Pappa frågade om han fick ta med Oscar och talade om vad som hänt honom och att han måste in på något sjukhus. Gelinder och pappa var överens om resan.

Lördag morgon fick Oscar följa med till staden sittande bakpå giggen på lite hö som var med för hästen. När de kom till Flustret i Uppsala skulle de ha kaffe halv, Gelinder sade till pappa att han skulle bjuda Oscar på en bakelse. Oscar hade aldrig ätit en bakelse och trodde att det skulle bli gott men han mådde i stället illa och kunde inte äta något. De förstod att det var nödvändigt att köra till doktorn så fort som möjligt.

Pappa hade ringt till doktor Petterson som hade mottagning på Kungsängsgatan. När de kom fram tittade doktorn bara ett ögonblick på Oscar och sade att pappa kunde uträtta sina ärenden, Oscar måste opereras nu och det måste gå fort.

Doktorn hade en bil och i den blev Oscar körd till Samariterhemmets sjukhus. Där blev han omedelbart opererad. Hylsan hade slagit upp ett stort hål och följt benet upp och skurit av muskler. Det blir ett stort och fult ärr, säger doktorn. Det blev lite besvärligt för Oscar att i fortsättningen kunna vara med och leka som vanligt, även att gå till skolan var inte riktigt detsamma. Att slåss med kamraterna var omöjligt. Oscar måste ständigt öva armen och pappa köpte honom både trapets och romerska ringar, han måste öva dagligen, säger doktorn.

Det fanns ännu mycket kvar av material från fältövningarna ute i trakten. Pappa har blivit lovad att på 18 på polacksbacken få lämna det material som upphittats. Det var under skördetiden som efterlämnat material upphittades. Skörden har varit bra och fältövningarna har inte gjort så stor skada.

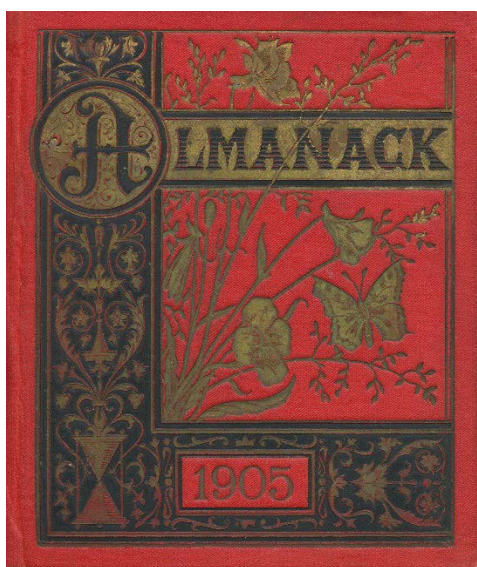
Pappa är nöjd, på grund av oron ute i världen har priserna på säd och mjölk stigit något. Samtidigt finns en stor oro för vad som kan hända Sverige om kriget utbryter. Han hade varit ledare för en liten grupp från de närmaste gårdarna i Bondetåget till Stockholms slott. Bondetåget kom till stånd på grund av böndernas missnöje med regeringens "enligt deras uppfattning" alltför ringa intresse för Sveriges försvar. Den 5 februari

1914 samlades ca 30 000 bönder i Stockholm, de övernattade i skolor och andra lokaler. Därefter började bönderna samla sig för att marschera till Kungliga slottets berggård där Konungen tog emot.

De främsta ledarna för Bondetåget framförde till Hans Majestät Konungen att försvarsviljan var stor men att de fått vetskap om att utrustningen både till lands och den marina var för svag och att det därför är bråttom med förstärkning. Konungen var välvillig och lyssnade gärna på vad som framfördes. Det har utdelats en minnesmedalj av bondetåget, pappa har en sådan.

Biljetten på tåget från Sala till Stockholm, tur och retur kostade en krona och 30 öre. Pappa tyckte att allt var bra i Stockholm men han hade frusit om fötterna och blev litet förkyld.

Konrad har en bok som heter Sibiriens fasor, det är hans enda bok utom bibeln. Konrad har läst boken i nära ett halvt år, den har omkring 600 sidor och är stor och tung. Den är hemsk att läsa, säger Konrad och Oscar tycker att det vore roligt att läsa en hemsk bok och ber Konrad att få läsa den när Konrad läst färdigt. Oscar tycker nu lika som Konrad, den är hemsk och om allt har skett i verkligheten är det verkligen hemskt. Oscar har noga följt med hur stor del av boken som är läst, det ligger ett kort med Wiks slott där.

Almanack från 1905

Konrad har en almanack för varje år från 1905 som han sparar. Alla almanackorna är häftade och skurna och kostar 14 öre. Först står det att läsa om Kungahuset, Kung Oscar II, Sveriges och Norges konung, Drottning Sofia Vilhelmina Mariana Henrietta, Sveriges och Norges drottning, Kronprins Oscar Gustaf Adolf, Kronprinsessa Sofia Maria Victoria. Efter kungahusets alla medlemmar kommer själva almanackan och därefter texter om solens uppgång och nedgång.

Folkmängden i hela riket år 1903 var 5.221.291 varav på landsbygden 4.059.357 och i städerna 1.161.934. Uppsala hade 23.858 invånare och Stockholm 311.043.

Det fanns 542.158 hästar och 216.909 stycken oxar. Det finns 10 sidor i almanackan som lär om husdjurens slaktning - olika slaktmetoder - slaktningens utförande, hudavtagningen och styckningen. Oscar tror att Konrad börjat spara på almanackor bara för att få lära sig något nyttigt.

Pappa är medlem i Hushållnings-sällskapet i Uppsala sedan år 1902 och har också lärt sig mycket om slakt men han har inte slaktat själv någon gång. Det är viktigt, säger pappa, att hudavtagningen görs på rätt sätt, och pappa har talat med slaktare om detta.

Första världskriget

Vi är inne i augusti månad 1914. Pappa hade köpt en självbindare från Wolfahrt & Co., Uppsala. Säljaren har ordnat så att en kunnig man finns tillstädes som instruktör den första dagen. Konrad och Gustav Söderberg skall lära sig båda två att sköta självbindaren, den körs med tre hästar. De har kört två varv på den rätt stora åkern och stannat för att justera själva knytaren som inte går så bra. Pappa var också med och stod och såg på. Oscar följde ekipaget och hade tänkt fortsätta med det.

Plötsligt hördes kyrkklockorna, Storans dån var så starkt att fåglarna tystnade för ett ögonblick, enligt Oscar. Alla framme vid självbindaren kunde först inte säga något till varandra, så småningom här de blivit mera vana att höra klockorna började de tala med varandra. Kriget hade brutit ut. För det första så hade instruktören order att om något hände i den här vägen skulle han omedelbart åka till Uppsala. Pappa, Konrad och Gustav var alla tre beordrade att inställa sig enligt förhandsmeddelande.

Julia hade sytt en ryggsäck åt sin man och lagt i en kniv, två extra par strumpor, en tröja och kalsonger, tvål och handduk samt rakkniv med tillbehör.

Det står i förhandsmeddelandet att mat för två dagar skall medtas. Allt detta ordnade Julia och Konrad åkte till I8 polacksbacken. Moster Ulla ordnade detsamma till pappa och Gustav Söderberg och de reste också iväg på eftermiddagen.

Gustav i Torresta ringde många gånger på dagen och talade med Ville, de hade kommit överens om att medan Ville är borta skall Gustav hjälpa till i Ernsta med all sorts arbete som behövs i Ernsta.

Kyrkklockorna dånade en halv timme men folket i bygden tyckte att de hörde dem under flera dagar, alla var rädda för att kriget skulle komma.

Faster Ellen har sänt en låda till oss med läder för skor och stövlar och orostat kaffe, hon säger att det blir ont om dessa varor.

Joel Granvik kom en dag med sin väska och bjöd ut tyger och sybehör men hade också tvål och förbandsartiklar samt salubrin. De därhemma köpte rätt mycket denna gång och både Julia och Erika kom för att köpa något.

Man talar om elektrifiering av hela bygden, det pågår underhandlingar med de lantbrukare som äger sina gårdar. Det skall huggas breda gator genom skogarna och planeras för stolpar i raka linjer över ängar och åkrar. Elverket underhandlar med Bankir Bergs dödsbo om omkostnader och arbetet på alla gårdarna.

Det är lite besvärligt på gårdarna nu när skymningen kommer. Fotogen var först ransonerad, sedan blev det stopp med försäljningen. Karbidlamporna blev nödvändiga i både bostäder och uthus. De var rätt svåra att sköta på rätt sätt men alla försökte lära sig. Söderberg som ofta var i ladugården fick också ta ansvaret för Karbidlamporna och han var den enda på Gården som kunde sköta dem.

Det regnar och potatisplockning pågår. Hela gårdens arbetsföra befolkning var närvarande. Alla andra som haft potatisland har redan plockat upp potatisen, de plockar på lediga stunder och söndagar. Det finns alltid någon häst som är ledig några timmar ibland och då är Söderberg beredd att höra efter med potatisodlarna hur många fåror de vill ha uppkörda. Det blir i allmänhet en, två eller tre fåror per gång beroende på landets storlek.

De som kör parhästar kan inte avbryta denna körning för att tillfälligt hjälpa några andra, därför blir det i allmänhet Söderberg som har möjlighet att erbjuda hjälp.

Potatisen blir lite blöt. Det är ordnat med plats på sädesmagasinets golv för att där lägga upp ett lager och i källaren är det nya häckar, där läggs potatisen i ett tunt lager så att den torkar på några dagar och därefter görs proceduren om igen.

I bostadsbyggnaden finns en trappa upp två rum och kök i varje gavel. Lägenheten som ligger i norr användes till förråd av grönsaker som gurkor och rödbetor. Äpplen förvaras på golvet i ett av rummen. Här förvaras också sylter av alla slag och även bakade småkakor. I ett av rummen fanns också sockertoppskrinet med en fastsatt kniv som användes för att få loss mindre bitar från sockertoppen. Det var ett fint skrin av hårt träslag och fint polerad.

Det var inte så många sorter som handlaren hade att leverera till ett bondhem, det är salt sill i tunna, salt socker i toppar, strösocker, kryddor och smörpapper och såpa. De som ordnat allt i tvårumslägenheten är mormor och moster Augusta. I ett av rummen står en bäddad säng. Den är fin och ren. Moster Augusta brukar sova där när det är för stökigt i köket. Den fina toppsockerlådan är en julklapp från senaste Julen av faster Ellen.

Haglind kom just ut från drängstugan där han hade fyllt snusdosan, han brukar ha sitt snus där. Han såg att Stensäteren som var på väg till mejeriet hade svårt att få upp mjölkflaskorna ur vattensån och gick fram och hjälpte honom. Stensäteren har ofta ont i armarna och idag var det lite svårare än vanligt, det blir nog oväder snart, säger han. Haglind bjuder Stensäteren på en pris och de båda språkades vid en stund men så säger Haglind till Stensäteren att nu får du allt ge dig iväg snart, och jag skall gå till lagårn och macka.

Under de månader som gått sedan kriget bröt ut i Europa har det inte varit riktigt som vanligt. Det är ont om fotogen, läder och smörjmedel till vagnshjul och maskiner. När det kommer en eller två luffare och vill ha nattlogi så får de ligga i en tom spilta i stallet som användes för upphängning av selar. Där har varje häst sin sele upphängd på bestämd plats. Det är plats på golvet för två att ligga, golvet täcks av hö och halm och det finns några hästfilar. Det finns en stormlykta hängande i stallet, den skall användas när karbidlampan inte fungerar.

Förut fick luffare som vi kände tända en lykta själva medan bädden gjordes i ordning men nu har pappa sagt ifrån, luffarna måste lämna sina tändstickor kvar i köket och hämta dem på morgonen. Om det är mörkt när de kommer så följer någon av drängarna med till stallet, tänder en karbidlampa och hjälper dem tillrätta.

Tröskningen går mycket bättre nu när gårdens eget folk klarar av den.

Skogsarbetet är inte avslutat, det skall tags en del barrträd som är stämplade av skogvaktaren.

Det är byggmästare Hellman som förra året gav pappa uppgift om de sorter och storlekar som behövs för att förstärka och byta ut en del av innertaket i stallet och vagnslidret.

Julen står för dörren och julklappsådan är aviserad. Alla var nöjda med sina julklappar, morbror Axel kom och hälsade på och han sköt en hare efter två timmars jakt och var mycket glad. Det var bara pappa, Astrid och Margit som var i julottan. Oscar ville så gärna vara i närheten av morbror Axel och kanske få följa honom ut i skogen.

Källaren har byggts om i år. Det är flera häckar än förut. Allt virke gjordes färdigt först. I botten två tum fyrkant och stolparna har samma mått. Sidorna är av en tums bräder. I golvet skall golvträdet inte läggas tätt tillsammans, det måste finnas plats för jord att falla ned mellan golvträdena. Vagg- bräderna skall inte heller spikas tätt tillsammans, det måste vara en springa mellan varje bräda. Golvbräderna skall ligga minst femton tum över golvet.

Alla barn fick gå till skomakaren för att få nya skor, de levererades rätt snart. Det sades att skomakaren arbetade natt och dag och hade också höjt sitt pris för tillbehör och arbete.

Kriget rasade och från fronten kom sjukdomar, bland andra Spanska sjukan. Det var särskilt på regementen som denna sjukdom härjade, det var många unga och starka män som fick sluta sina liv med svåra plågor. Här i trakten blev ett flertal sjuka men rätt många fick behålla livet.

Oscar och Gerda blev mycket sjuka, pappa var hemma i sovrummet nästan hela dagarna för att hjälpa mamma med sina sjuka barn. Oscar och Gerda var så sjuka att föräldrarna befarade det värsta. Oscar yrade, han sade att kakelugnen kom och skulle falla över honom och att allt snurrade runt. Detsamma sade Gerda. Så småningom blev båda bättre. Pappa och mamma hade inte varit sjuka och heller inte mormor och moster Ulla. Skolkamrater hade äldre bröder som hade dött i denna svåra sjukdom och även några av föräldrarna. Tiden går vidare som vanligt.

Söderberg hade flyttat in i Bokstakojan för några månader sedan och Ernsta torp har överlåtits på hans broder. Oscar har provat sin cykel i Bokstabacken och den går bra men den är lite tung att trampa. Det börjar bli vår i luften, fåglarna bygger sina bon i träd och buskar och även på marken. På sydsidan av skog och backar står slån bärsbuskarna i blom, de lyser vita i hela nejden. Oscar har varit vida omkring idag och sett och lyssnat.

Inne i stora slån bärssnår boar raphönsen. I en backe har de blivit störda och har skingrats, nu ropar de på varandra (kivitt), några kommer flygande tillbaka och några kommer springande. De stora slån bärssnåren är många fåglars hem och där skall man inte störa dem, säger mormor till Oscar.

Det var vackert några dagar men det kom kyliga vindar från norr. Efter en hel vecka med hårda vindar och snöblandat regn kom varmare vindar med dis och dimma. Slån bären hade blommat ut och lyste inte längre så vita men det var ändå så medryckande att se diset som låg över gården, ängar och gårdar.

En bonde från Helgebolsta som heter Hellman har en spånklyvningsmaskin, han är byggmästare och även sergeant, han tjänstgör vid infanteriet i Uppsala en månad om året. Nu står hans klyvningsmaskin utanför vagnslidret i Ernsta.

Pappa har köpt en motor som skall ersätta den stora ångmaskinen som Helge numera har mindre tid att sköta, han är för det mesta på polacksbacken och övar soldater.

Den nya motorn skall värmas med en blåslampa tills en kula blivit röd av värme. Motorn svalkas när den är i gång genom att vatten cirkulerar mellan ett fyllt vattenkar och motorn. Det hörs vida omkring när hyvelmaskinen är i gång, spånorna kommer tätt i följd till marken för att där hämtas upp till vagnslidrets långa tak. Hellman lägger spånen och två karlar springer upp och ner på stegen rued famnen fulllastad med spån. Oscar vill gå upp för stegen men Hellman sade till med bestämd röst: håll dig borta från stegen pojke, här har vi inte tid att leka. Oscar gick ned från stegen och besåg arbetet på avstånd.

Tjänstemän från Uppsala besökt varje gård i länet, visade upp sina fullmakter och sade att de beordrade att gå in i vithusbodar, matkällare, magasin och andra platser där livsmedel av något slag kan förvaras för inventering. Det blev ransonering på alla livsmedelsvaror och en del konfektionsvaror.

Första och andra krigsåret blev det medelgoda skördar. Alla vanliga göromål har utförts som förut med noggrannhet och intresse.

Konrad Karlsson behövde inte vara på Polacksbacken så många veckor. Jordbruksarbetare i ansvarsställning har ett samhällsviktigt arbete. Även Gustav Söderberg fick uppskov med militärtjänstgöring och pappa blev redan första veckan hemförlovad.

Rågen blommar inte den 16 juni och pappa och de andra karlarna räknar med att skörden blir försenad i år.

Det har kommit en söt liten flicka till världen, hon heter Signe och är född på Akademiska sjukhuset. Signe är Oscars fjärde syster.

Det är brist på stenkol till järnvägslokomotiven som i stället får elda med ved och svårhanterliga rotstumpar av olika storlekar.

Konrad har prenumererat på Upsala Nya Tidning, han är den ende i Ernsta som har tidning utom mamma och pappa. Mamma har tidningen Såningsmannen. Oscar läser Upsala Gamla Tidning och tycker om att se bilder på en kanon som heter Tjocka Berta och även general Ludendorff tyckte han var bra.

Det låg mera spänning i luften nu än vad det gjorde vid höstslakten för ett tag sedan. Några som tidigare haft bara en gris har nu två stycken.

Julia och Erika har talat med varandra, de är litet uppskrämda för att Söderberg som nyss har kommit hem från Kvarnen talade om att det är zigenare i annalkande. Vi kunde räkna med att de var här i morgon eller övermorgon och att de kommer vid den tiden då korna skall mjölkas. De kommer då med en tom mjölkflaska och visar hur fint förtennad den är. Det är kvinnorna och barnen som kommer till gården eller mjölkplatsen medan männen sätter upp tältet på en kolbotten i en skogsbacke alldeles intill vägvisaren där också mjölkfällan är. När de är färdiga med tältet och hästarna har sina platser kommer männen och erbjuder sina tjäns-ter, de går in i köket och granskar kaffekokaren, alla kopparhinkar, -kastruller och -grytor, därefter kommer köpslåendet.

Det är inte alltid förteningen blir godkänd av moster Ulla och mormor, pappa tittar också på kopparkärlen och ger sitt utlåtande om arbetets utförande.

Julia och Erika har sett till att ingen tvätt blir hängande ute dessa dagar som zigenarna är där. På kvällen blir det en jämn ström med yngre och äldre män som vill samtala och höra hur det är i den delen av vårt land där de färdas fram. Många blir spådda för en billig penning. Efter tre dagar var de på väg till annan förutbestämd plats.

Alla på gården har fått högre löner och Oscar tror att Konrad sparar ännu mera än förut och får många vackra märken i postsparbanksboken. Det har blivit vanligt att alla tar ut mera ledigt under slånkveckan än vad de gjort tidigare, det är överenskommet med pappa att de skall försöka utnyttja denna vecka var och en på bästa sätt.

Konrad har tagit ledigt och kvistat träd som blåst ned i skogen, det finns också ris kvar på marken där en gran eller tall fällts. Kvistarna huggs bort från själva grenen och blir bra ved. Söderberg huggar också ved.

Julia och Erika plockar förutom lingon också nypon och slånbär. När de hinner plocka mycket bär brukar de sälja en del på Fyris torg. Slånkveckan är den sista veckan i september och då är det marknad i Uppsala, det är också Tivoli, cirkus och karusell med musik och även auktioner. Det finns också hästskojare där, bönderna varnar varandra att de måste vara försiktiga. Oscar och Gerda var där med pappa en dag. Gerda åkte i karusellen flera gånger, hon tyckte om att åka runt och samtidigt höra musiken. Det kostade fem öre varje gång med karusellen.

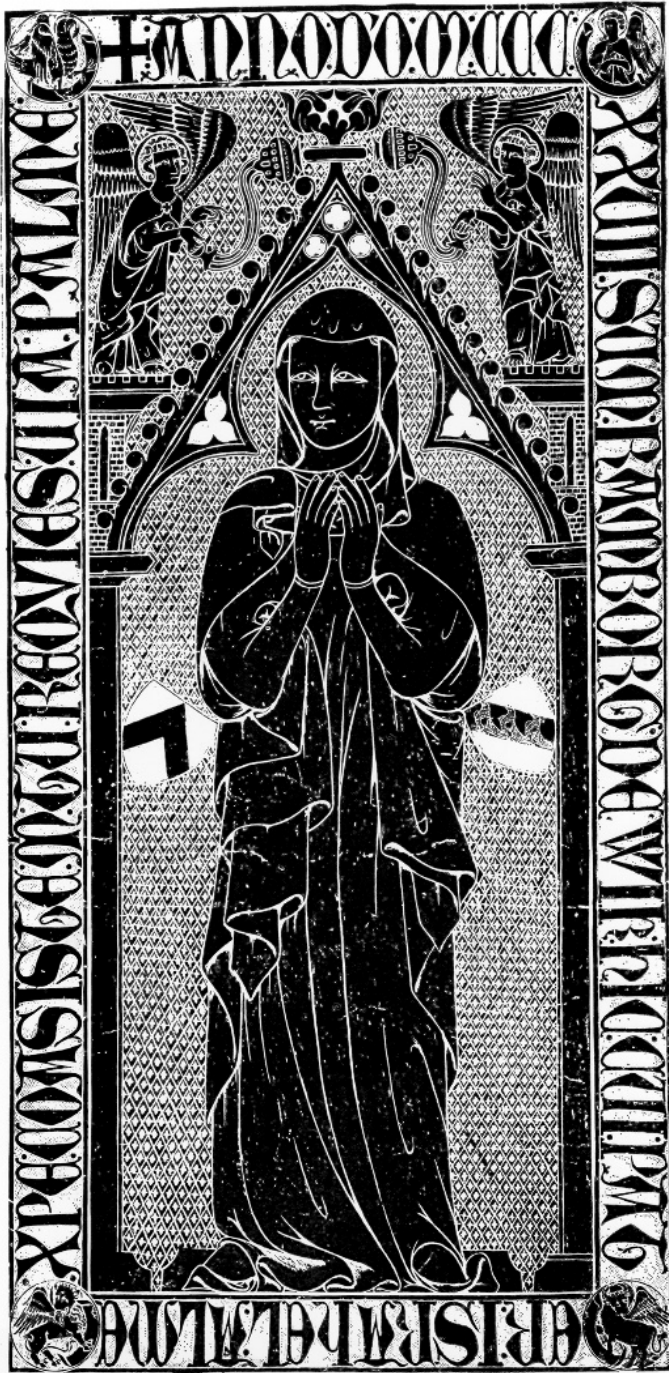
I ställen för slånkveckan säger många slånkvickan, det får vi bara inte säga, vi måste tala ren svenska, säger mamma och mormor.

Plöjningen är färdig och skogsarbetet och allt annat görs och snart är det jul.

De äldre kvinnorna på gården tyckte att förberedelserna för julen blir mer och mer omfattande för varje år sedan kriget började. Det skall vara mera matsorter och flera julklappar, ingenting får saknas.

Mamma sade till alla hon hade omkring sig att vi måste vara tacksamma för allt vi får och att vi skall tacka Gud för att vi sluppit kriget och att vi inte lider av någon nöd ännu.

Julgranen stod som vanligt mitt på golvet i det stora köket.

Oscar lekte inte längre med tennsoldater, det är den tredje julen han har fått skridskor och dessa blir bättre för varje år.

Widén är tillfällig vaktmästare och värmer upp Kyrkan med den nya installationen av värme-panna. Nu behöver man inte sitta och frysa i Kyrkan, det fanns förut en stor och en mindre gammal värmekamin och då någon av dessa ibland inte fungerade kunde det vara mycket kallt och rökigt i Kyrkan. Det hände någon gång att mamma och några andra måste gå hem innan Gudstjänsten var slut.

Vi var fyra syskon i Julottan, vi hade sällskap med pappa hem. Vi tyckte det var skönt i Kyrkan med den jämna värmen och vi tyckte om alla vackra psalmer och att se granarna med ljus. Pappa var litet orolig för de sjuka hästarna och för Konrad som inte har sovit de senaste nätterna.

De flesta jordbrukare har nog följt lagar och föreskrifter om priser och lagerhållning, tror pappa, som ofta talar i telefon med morbror Axel och faster Ellen.

Morbror Axel som flyttat tillbaka till Stockholm går nu på Pålmans Handelsinstitut och lär sig bokföring och juridik. Pappa talade om för oss att det är stor brist på mjölk och smör i Stockholm och att en liter mjölk kostar 58 öre. Många fick ända och gå hem just som de var framme i kön därför att mjölken var slutsåld. Myndigheterna måste träda emellan och hjälpa de mest behövande. De bestämdes att de familjer som taxerade för 2000 kronor årlig inkomst skulle få förhandsrätt till att komma in i butiken

och köpa mjölk.

Fru Ramborg

Stoet Stjerna hade fått kvarsjukan och även hennes nära ett år gamla fölunge var mycket sjuk. Veterinären har varit här flera gånger och sett till dem och även opererat. Då Konrad skulle hålla fram en bricka till veterinären med instrument och sprit höll han på att svimma så pappa måste fort ta brickan och hålla den. Fölungen som fått namnet Frej var för sjuk, det gick inte att rädda honom.

En söndag var Astrid och Oscar med pappa och mamma i Kyrkan. Vi stannade kvar i Kyrkan en stund efter Gudstjänstens slut. Både kyrkoherden och vår lärare, som också är klockare, stannade kvar och vi alla gick omkring i Kyrkan och såg på alla gamla och intressanta ting som finns där.

Kyrkan tillhör 1200-talets Salskyrkor och tillbyggdes under lång tid. Det är känt att den var färdigbyggd år 1331 som gravkyrka för fru Ramborg till Wik. Ljuskronorna är av malm från 1600-talet. Fru Ramborgs grav är inbyggd i en nisch i korväggen. Kistan täcks av en tung kopparhäll. Kopparhällen är den enda i sitt slag som finns i vårt land, att den undgick Gustaf Vasas reduktion berodde på hans släktskap med fru Ramborg. När Gustaf Vasa underrättades om hällen och inskrifter om hotelser mot den som rubbar graven lär han ha sagt: "Låt gumman behålla sin fäll".

Vår lärare visste mycket om Kyrkan och kyrkoherden som inte varit så lång tid här i Västeråker har följt allt med stort intresse.

Oscar har gått och tagit pianolektioner hos läraren i nära fyra år och han vill sluta nu, han har ingen håg, säger han. Det är väl bäst att han får som han vill, säger föräldrarna, han övar heller inte tillräckligt. En orsak är att det inte finns något piano hemma att öva på, bara en orgel. Ibland spelade Oscar orgel i skolan till psalmen som sjöngs vid morgonbönen. Vi sjöng oftast "Din sol går åter upp", men någon gång ibland sade läraren att i dag så sjunger vi psalmen "I denna ljuva sommartid", ibland "Jag lyfter mina händer upp till Guds berg och hus" och ganska ofta sjöng vi "Tryggare kan ingen vara".

Pappa har blivit tillrådd av mejeriföreståndaren att noga ge akt på sina kor, en ko som under en lång tid av året har för litet mjölk måste slaktas. Då det annonseras i tidningen om auktioner åker Haglind eller Söderberg till den gård, där auktionen skall hållas och ser efter om det finns några bra kossor.

Det var en söndag i maj 1916. Oscar hade varit i markerna från frukosten till nu när han har kommit fram till gården vid middagstid. Han har hela förmiddagen vandrat i Ernstamarker, han vet var gränserna går. Detta är hans rike.

Han har följt många diken och bäckar, han tror att han nu har sett kornknarren för första gången. Den har tydligen gått upp ur boet när han hörde mig, tänkte Oscar, som får se fågeln hastigt gående i kanten av ett dike och gärde. Det var en vacker fågel, kraftiga ben, gråbrun på vingar och sidorna. Oscar var mycket glad att få se den så nära, han har många gånger försökt att komma nära denna fågel men inte lyckats förrän i dag.

Det finns fågelbon litet varstans i diken och gården, äggen har olika storlekar och färger. Oscar såg sånglärkan flyga upp från marken och nästan rakt upp i luften och sedan stå stilla i luften med snabba vingslag och sjunga.

Förra året var Oscar med Konrad då han körde slåttermaskinen och så även i år. Nu stannade hästarna genom en stramare hållning i tömmarna och Konrad såg sig om efter Oscar för att säga något till honom. Han talade om att ett par fågfar varit så oroliga då han kört här förra varvet och han bad Oscar att gå före och se efter om det var ett fågelbo här i närheten. Boet upptäcktes snart och Konrad körde runt detta och lämnade ett litet område orört av slåttermaskinen.

Sommaren tar så fort slut, tycker Oscar, nästa måndag börjar skolan igen.

Mormor orkar inte köra så mycket vatten till trädgården nu som hon gjort förut så Axel får ibland en liten slant av mormor när han hjälper henne men Oscar får ingen och inte av pappa heller.

Pappa är medlem i väderlekstjänsten och Mina eller Alma i växeln ringer klockan sex på kvällen och meddelar om det blir regn eller uppehåll. Upplysning om väderleksförhållanden kan inte lämnas för mera än två dagar framåt.

Blomster som också var jordbrukare har cyklat från staden sent på kvällen och kom nästan ända hem men han körde i diket i närheten av Helgebolsta. Där låg han och sov ända till tidiga morgonen då han blev väckt av förbipasserande. Sådana händelser är inte så ovanliga som man skulle tro, säger pappa.

De som har mindre gårdar måste arbeta alla dagar tidigt på morgonen och till sent på kvällen.

Någon gång ibland måste en bonde in till staden för att sköta ett bankärende, göra inköp eller sälja någon från gården medhavd produkt. Det finns de som säger: "Då dagen ändå är förstörd så passar han på att ta en sup till maten".

Pappa har haft litet besvär med Haglind den senaste tiden. Det har kommit en bestämmelse att man måste ha motbok för att få köpa brännvin och konjak. Haglind kan inte skriva, han har inte gått i någon skola. Pappa var tvungen att åka till Uppsala med Haglind flera gånger för att ordna upp detta och nu kan han rita sin underskrift som är en rund ring med två streck över. Alla på gården är glada att Haglind är bra igen, stinsen på Uppsala norra har inte så mycket besvär med honom som han hade tidigare.

Utanför järnvägsstationerna samlades stora vedtravar och även stubbarna travades med rötter och en del stenar som var inväxta i rotsystemet.

Det är mitten på 1918 och kriget fortsätter, det har varit på nära håll ibland. Finland har blivit ett fritt land, i Ryssland är det revolution. Tyskland har haft framgångar i Ryssland men på västfronten går det sämre. Det har kommit amerikanska trupper till västfronten och de flesta av svenskarna hoppas på snar fred.

Oscar skall sluta skolan nu före Julen, han tycker inte att det är så bra med skolan som det varit förut, han trivs inte så bra med sig själv.

Det talas mycket om att bönder och affärsmän från städerna gör stora affärer med bristvaror. Priset på mjölk och smör har höjts många gånger, det är Mjölcentralen i Stockholm som bestämmer priserna. Det är inte alla så kallade affärsmän det går bra för, några vågar för mycket och förlorar både gård och grund.

De fyra gårdarna i Västeråker som hade skog var arrendegårdar och fick inte röra skogen annat än till behov, men det finns bönder i grannsocknar som har huggit ned nästan allt som fanns att hugga. Oscar körde mjölken till mejeriet nästan varje dag under sommarlovet. Oscar tyckte att det var intressant att tala med så många människor som han förut inte kände.

Faster Ellens man, Oscar Swartling dog i april månad. Han var ute på Svinningeudds gård och arbetade för hårt, han fick lunginflammation. Mamma tycker att det är mycket tråkigt och att det är synd om faster Ellen. Det var bara pappa från vår familj som var med på begravningen. Mormor har varit på Svinninge varje år och hjälpt till med att ysta, men nu tror hon inte att hon skall åka dit mera.

Landshövdingen i Uppsala län heter Hammarsköld och bor i Uppsala slott, det är han som bestämmer hur upplanningarna skall försörja sig. Han har bestämt att bönderna i länet skall lämna sina rovor på anvisad plats runt staden för upplagring. Bönderna som odlar rovor är missnöjda, de vill lagra sina rovor själva som de alltid gjort. Bönderna klagade men det hjälpte inte. Rovorna skulle till en viss del ersätta potatis som det var ont om. När rovor skulle nyttjas var en stor del av dem redan ruttna. Detta kom till leverantörernas kännedom ganska snart och det var med en viss skadeglädje som landshövdingen en tid framåt fick heta Hungersköld istället för Hammarsköld.

Söderberg i Boksta har fru och tio barn i livet, två har avlidit, en av dem var Edvin, den andre var så ung att han inte hann få något namn.

Söderberg i Ernsta torp har fru och tre barn. I torpet är det tråkigt i dag, deras stora sugga har blivit sjuk och hon trampar ihjäl många av smågrisarna, det ligger några döda på golvet då fru Söderberg kom till stian för att ge suggan mat. Suggan var mycket sjuk och rörde sig så klumpigt att hon trampade på de små ungarna. Söderberg som var på gården och arbetade visste inget om grisarna förrän fru Söderberg kom gråtande och talade om hur det är hemma i torpet.

Då pappa fick höra hur illa det är, ringde han till slaktare Öjdal och bad honom att åka upp till torpet och vidta åtgärder som han ansåg vara de bästa. Då familjen Söderberg och Öjdal träffades insåg de mycket snart att

suggan och en del av smågrisarna måste slaktas. Öjdal bjöd ett pris som var bra efter nuvarande tillstånd men det blir en stor förlust för familjen Söderberg. En väninna till fru Söderberg gick omkring med en insamlingslista men det blev inte så många kronor.

Det gnällde och pep från alla hjul som gick runt både på vagnar, kärror och jordbruksredskap, orsaken var att det var brist på smörjmedel. Postiljonen Lindberg har hört om detta bekymmer av många här i bygden och vill försöka göra något åt detta. Han har lånat ett remingtongevär och köpt några patroner med kula. Han vet var grävlingen har sina stråk, han satte sig på pass en regnig kväll. Efter några pass hade han lyckats skjuta två grävlingar och få fram det mesta av fett. Efter postiljonens behandling blev fett. Efter postiljonens behandling blev fett ett bra smörjmedel.

Jordbrukarna köpte det de kunde få smörjmedlet måste ransoneras, sade Lindberg. Under tiden som kriget pågått har det varit bekymmersamt även i Sverige. Det har inte varit så bra skördar, ibland för torrt och varmt, av den sådda säden kom kanske hälften upp och när den sedan skulle sköras var det regnperiod så att säden måste hässjas. Istället för att sköras med självbindare måste säden slås med slåttermaskin och liar. Ärterna föll ur sina skidor och låg på marken, de enda som var glada var skogsduvorna, de hade mycket mat under lång tid. Sträckänderna kom också i täta flockar på kvällarna i solnedgången och de hade mycket spillsäd att äta.

Oscar mindes att han såg både Julia och Erika på gårderna när de plockade upp råg och vetekorn från marken. Gårdarna har drabbats lite olika beroende på olika jordar och hur avdiket det är.

Konrad har en bror som är torpare på Wik, han har fått mycket dåliga skördar. Nu till hästsådden har han haft svåra bekymmer. Han har halvuxna barn och det går åt mycket mat i hemmet. Förra året hjälpte både pappa och Konrad honom att få utsäde till råg- och vetesådden. Konrad betalade till pappa en del av vad utsädet kostade enligt fastställt pris och Konrad fick väga utsädet på magasinet och lämna det till sin bror.

I år lämnades utsäde två gånger. Karlsson fick utsädet i god tid före sådden. Fru Karlsson led av att barnen och mannen sällan var mätta när de gick från bordet. Hon tog hälften av utsädet och åkte till Säby Kvarn och fick säden malen, hon ansåg att detta var rätt gjort av henne. Det blev lite bråk men Konrad och pappa ordnade det så att Karlsson fick det som fattades till sådden.

Hemma på gården gick allt som vanligt, det är kulna höstdagar och flyttfåglarna kom från norr. Samtalsämnet var freden i Europa. Oscar tyckte det var synd om Tyskland och Österrike-Ungern och han tror att både pappa och mormor tycker detsamma.

Tre lass med ärter kördes till Wiks brygga för att lastas på båten för leverans till Uppsala Valskvarn. Oscar var med för att se efter hästarna när lastningen pågick. Det var ingen god stämning bland karlarna som var med, de talade med varandra ganska tyst så Oscar hade svårt att höra vad de talade om.

Av Konrad fick Oscar så småningom veta vad pappa gjort för dumheter, han hade skrivit på en växel för att hjälpa arrendatorn på prästgården med ett lån, accepten har sedan diskonterats i Upplands Banken. Räntor och amortering har inte betalats enligt föreskrift på växeln och banken fordrar nu likvid av pappa som står som utställare av växeln. Alla pengar som pappa nu får in för de flera tusen kilo ärter som fraktats till Valskvarn räcker inte till accepten utan pappa måste också ta av pengar som han har sparat. Borgensmannen som också skrivit på växeln är inte så förmögen som alla trott, det är en gammal vän till pappa och mamma. Oscar var också ledsen men vågade inte tala med någon hemma i familjen om vad han fått höra av Konrad och de andra. Han undrade mycket hur pappa kunde göra så, han som alltid gett goda råd till alla som rådfrågat honom.

Julen närmade sig och förberedelserna gjordes som tidigare men stämningen var något dämpad. Farbror Gustav i Torresta tycker det är synd att Ville inte har förmåga att säga ifrån. Julklappsväskan från faster Ellen

är något lättare än vanligt men det var fina Julklappar till hela familjen och mamma har talat med faster Ellen i telefon.

Inte långt från Stensätra bodde förre soldaten Tor, han har fått namn efter Torresta gård. Tor gick ibland till Stensätra för att hälsa på han hade sett de båda makarna vara ute på deras tomt en av de varma dagarna. De hade varit till höns huset och vedboden. Stensäterna hade inte kört mjölken till mejeriet den senaste tiden på grund av värk i ben, axlar och armar. Han var alltid glad trots att han hade så svår värk att han inte kunde lyfta på armarna och tvätta sig i ansiktet. Ibland var han mycket smutsig, särskilt bakom öronen. En gång torkade Oscar bort smutsen med en handduk från köket.

Oscar brukade ibland åka med Stensäterna till mejeriet och handelsboden. De talade då litet om minnen från yngre dagar då Stensäterna arbetade ute på gården. Ibland kom Greve von Essen åkande i sin fina stora landå med fyrspann och det var fint att se. Alla som arbetade på åkern vände sig då mot greven och tog av sina mössor och stod så stilla en liten stund.

Nu när vädret blivit bättre tänkte Tor att det är väl bäst att gå och se efter hur det är med de två sjuklingarna. Han tog i dörren, den var inte låst, det var bara att stiga in i det kalla rummet. Veden hade för länge sedan brunnit ut i spisen. Tor såg snart att här fanns inget liv.

Stensäterns hem var mycket enkelt och inga arvingar fanns. Anbud på det lösöre som fanns infordrades och det blev Lumpfia som gav högsta budet för boet inkl hönorna och tuppen. Lumpfia sålde hönsen redan samma dag och gjorde sig en liten vinst.

Stensäterna med hustru begravdes på en skuggig plats på kyrkogården där man ganska snart utjämnade graven med markytan då ändå ingen sörjande fanns som skötte graven. Stensäterna var i många minne en tid efter sin död, men om hans fru sades inte mycket, hon hade för det mesta varit inomhus och hade inte många bekanta.

LRF är Lantbrukarnas Riksförbund, de sänder ut så kallade vandringsrättare till de områden i landet som behöver hjälp med upplysningar och lära. En vandringsrättare var stationerad i Hållberga diversehandels hus där kvällskurser gavs i jordbruk i allmänhet samt kurser i svenska språket matematik och svensk samhällslära. Oscar fick trots sin låga ålder vara med på dessa skoltimmar. Det var ganska många som var med de första timmarna men det var fler och fler som slutade att komma och det var bättre för dem som var kvar. Oscar deltog och var intresserad. När Oscar gick hem på kvällarna hörde han nattskärrans sång varje kväll ända tills vintern kom.

Trots att kriget varade i fyra år fortsatte förhandlingarna om framdragning av elektriska redningar och installation på gårdarna och gav slutligt resultat. Installationen på gårdarna häromkring är i det närmaste färdig. Inom en kort tid väntar traktens invånare få ljus och kraft. Många tycker att det blir tomt och tyst då alla som arbetat med att röja gator och dra ledningar genom skog och mark nu kommer att försvinna härifrån.

När det dansades på logarna blev det ibland slagsmål mellan ordsbor och elektriker, de slogs om flickorna och ibland bara därför att de var fulla. Många av elektrikererna bodde i den gamla herrgårdsbyggnaden vid Wiks slott, många av dem tyckte det smakade bra med en liten nubbe till maten efter dagsverket och köpte brännvin på andras motböcker då deras egen ranson tagit slut.

Alla som var myndiga hade motböcker, de flesta, tror Oscar, har två liter per månad. Oscar är inte säker men han tror att en liter rent brännvin kostar en krona och 90 öre, men då den köps genom mellanhänder kostar den minst fem kronor. En tyst och lågmäld handel har pågått i trakten men avlöses nu av en lika tyst avfärd.

Allt detta har gett arbete och inkomster, säger pappa, men tänk på hur det gick för morfar då han hade kvarnar i Svartån, där installation av elektricitet gjordes tidigare än här. Pappa säger att han så snart som

möjligt skall försöka få tagien bra kvarn för grovmalning till hästar, kor och grisar. Det kommer säkert att bli bra att slippa dessa långa och tidsödande resor till kvarnen.

Äntligen hade den dagen kommit då det skulle bara vara att trycka på en knapp så blev det ljus eller startade en motor.

Det var två montörer på plats och Oscar följde dem så mycket han hann med och stannade utanför stallet där de satt upp en lampa ovanför ytterdörren. Det var ännu bara skymning och ljuseffekten var inte så stor, men inne i stallet har det aldrig varit så ljust som i detta ögonblick. Konrad säger till Oscar att nu blir hästarna fint ryktade och borstade på mornarna, ljuset kommer att avslöja om någon fuskat.

Inne i köket var det moster Ulla som fick vrida på strömbrytaren och den gamla fotogenlampan över köksbordet lyste upp köket, en lamphållare hade monterats in i den gamla lampan. Över spisen och vid ingången till köket var det dunkelt så moster fick ha sin lilla fotogenlampa kvar där.

Det ser bedrövligt ut, sade pappa till Konrad då de båda var ute på ärtåkrarna mellan Ernsta och Helgebolsta för att se vad som var att göra med den nedregnade ärtskörden. Att de måste ha mera hjälp var de båda överens om och efter besök hos backstugesittare och andra som var villiga att arbeta med lie några dagar, blev det fyra extra man som ställde upp nästa dag, däribland var Ernst Östman som inte var så frisk, han ville dock försöka.

Östman kunde inte följa de andra med lien, han stannade ofta och drack vatten eller svagdricka som fanns med på gårderna i en tioliterskagge.

Ernst måste också ofta torka bort vätska som rann ur hans öppna sår. Han var med och arbetade tills ärterna hängde på hässjor men sedan var han hemma och gjorde lättare arbeten.

Genom förtroliga samtal med Konrad blev Oscar tidigt medveten om att det är nödvändigt att ha ett litet reservkapital sparat i banken.

För några år sedan köpte Oscar av en skolkamrat en dräktig kaninhona. Oscar snickrade ihop en liten bur och omhändertog den med hönsnät. På kort tid hade kaninstammen förökat sig och några hade gjort gångar under nätet och sprang fria i stallbacken.

Oscar fick sälja morfars dubbelbössa och köpte ett salongsgevär från Vapendepån i Falun.

Så snart moster Ulla ville ha kanin till middag gick Oscar glad i hågen upp till stallbacken och lyckades nästan alltid skjuta två stycken som moster ville ha.

Oscar sålde också några kaniner till Julia och Erika och även till andra hushåll såldes någon kanin ibland men priset var så lågt att Oscar närapå höll på att ledsna.

Oscar har slutat skolan och funderar inte mycket däröver, läraren har några elever som får komma till honom några gånger och komplettera i de ämnen var och en önskar. Oscar och hans lärare är överens om att en dag i veckan är bra.

Konfirmationsundervisningen börjar omkring 10 januari 1919 och konfirmationen skall vara i juni månad. Oscar har varit första gången på konfirmationsundervisning i Västeråkers prästgård, det är sex elever från Västeråker och från Dalby sju, tillsammans tretton elever.

På denna bild är inte alla identifierade: Men så långt vet man att är det den stränga prästen Åsbrink med sina konfirmander. Bilden är tagen någonstans runt 1920-23.

Knut född 1908 och står som andra man från höger i övre raden.

I övrigt vet vi: att till höger om honom står Erik Eriksson-Andershov. I främre raden

från vänster: 2:a flickan är Karlsson i Hessle. Skönheterna längst ut på högersidan är Sigid Berglund, född Sandberg, och Astrid Kallin, född Sandelius i Grena. Astrid var född 1907. (Källan är sk obekräftad men kan ändå ha sitt värde). Åsbrink lär ha varit oresonlig beträffande guds lära och en hel del annat. Bilden är tagen utanför Västeråkers kyrka.

Konfirmationen (fotograf okänd)

Astrid och Oscar har varit i missionshuset en kväll i veckan. Missionsförbundet bjöd på kaffe och saft samt äpplen och en bok eller tidning. Astrid och Oscar hälsade på många bekanta, däribland Sigid som varit med i sångkören flera år och kan sjunga riktigt bra.

Då syskonen gick hem kom en av dem de hälsat på vid framkomsten till missionshuset fram till Astrid och gick vid hennes sida och pratade. En grupp av yngre män gick ett stycke efter Astrid och Oscar och den mannen Oscar inte kände.

Hon kände ett luftdrag över sitt huvud och såg en hastig skugga som slog ned på en kycklinghöna. Hönan flaxade och skrek och moster Ulla skrek också och sprang fram mot hög och höna. Oscar var i närheten av stallet och såg allt på avstånd ett blixtnabbt anfall av höken. Duvhöken som hade klorna i hönan måste släppa den när moster Ulla och Oscar kom. Hönan var skadad och måste slaktas, vedboden var närmaste byggnaden. Moster tog en yxa och högg huvudet av kycklingen och därefter tog hon bort alla fjädrar och dun, den räckte inte till alla men moster Ulla smakade den med tårar i ögonvrån.

Det hände mycket i Västeråker året **1920**, liksom det vardagliga arbetet gick allt som på räls fastän det gnisslade litet mera än vanligt när det gällde samarbete och åsikter.

Torresta 1920

Gustav Pettersson i Torresta som gifte sig för ungefär fem år sedan har nu bestämt sig för att flytta till Sala där han köpt en villa. Han har övertalat pappa att säga upp arrendeavtalet på Ernsta och få ett nytt arrendeavtal på Torresta istället.

Konrad och Söderberg med familjer samt Haglind skall flytta till Torresta. Haglinds rätt att disponera sin stuga gällde inte längre.

Det har varit auktion i Torresta innan familjen Gustav Pettersson flyttade och allt försålles för ganska bra priser.

Ingen på Ernsta var glad för att få flytta. Konrad tänkte ett tag inte flytta med till Torresta men det blev så ändå till slut.

Oscar hade svårt att finna sig till rätta i alla nya utrymmen. Stall, ladugård och loge med magasinutrymmen var större byggnader än i Ernsta.

Det finns också ett stort hus som kallas Kasern, det är bostad för tre familjer. Konrad och Söderberg skall bo där och Haglind skall få ett rum intill Söderberg. Kasernen är ganska nybyggd och det finns inga vägglöss där.

Rummet intill Haglind är stort och inte bebott och därför vill alla som bor i Kasernen att hyvelbänken samt alla verktyg för snickeri skall vara där, det är också plats för att laga selar med tillbehör.

Haglind som under alla år har arbetat hos pappa har gjort fina pinnar av björk till räfsor och även satt in dem i räfsorna när de gamla var avbrutna. I Ernsta var det flera som försökte att göra pinnar och sätta fast dem så bra som Haglind gör men alla tycker att Haglinds pinnar är bäst.

Oscar har redan sett att Haglind var därinne och satte i pinnar i räfsorna och även lagade dem där det behövdes.

Pappa vill inte ha kaniner med till Torresta, det är inget som lönar sig, säger han, skinnen är nästan osäljbara.

Oscar kunde inte glömma de dystra dagarna i Ernsta då förberedelserna för flyttningen gjordes. Han saknar ett porträtt av sig själv som en doktor på Akademiska sjukhuset har målat och givit Oscar. Systrarna och mamma har hjälpt till att leta i varje vrå men förgäves. Porträttet var målat så att hur man än höll tavlan så tittade den avmålade in i ögonen på den som såg på tavlan. Oscar har glömt vad doktorn hade för namn och vill inte besvära någon att ta reda på detta.

Oscar körde dagligen mjölken till mejeriet och var nästan varje dag till affären. Handlaren Vahlström var mycket snäll mot Oscar, när det var tunga varor som inköptes fick Oscar hjälp med lastningen.

En dag frågade han Oscar om han skulle ha håg att hjälpa till någon dag i veckan på lagret i magasinet, han skulle tala med pappa, sade han. När Oscar kom hem och talade med sin pappa, sade pappa att han redan talat med Vahlström tidigare om detta och om du vill, sade pappa, får du hjälpa honom, så lär vi se hur det går.

Det har inte varit lätt att komma igång med de löpande arbeten som finns på en gård. När gårdesgårdarna skulle repareras fattades såväl gårdsel som störrar, det är också brist på sägad och torr ved.

Vårbruket har gått bra och höstskörden och en stor del av sädesskörden är under tak. Oscar har deltagit i alla slag av arbeten men han är lite orolig, samtalen med Konrad är inte så öppna och glada som tidigare. Pappa säger heller inte så mycket och Oscar tycker att han ser ledsen ut. Astrid håller med om detta.

Det talas om att mejeriet skall flyttas till Uppsala och att mjölktransporterna skall ske med lastbil dit.

Skörden är bärgad och delvis tröskad. Hästplöjningen är igång. Det talas ibland om att pappa borde köpa en traktor och minska antalet hästar med kanske två par, men pappa säger nej av följande skäl: han vill inte sätta sig i penningstvåringar mera än han har och åkrarna här i Torresta är mindre än de är i Ernsta.

Haglind äter nu sin mat hos sin dotter Erika Söderberg. Köket i Torresta är mycket mindre än det är i Ernsta.

Syster Astrid har gift sig med den man som hon träffade i missionshuset och bor nu i Uppsala. Astrids man arbetar som svarvare vid AB Josef Eriksson. På grund av lågkonjunktur låg cykeltillverkningen tidvis nere.

Pappa är tyst, säger inte så mycket.

Astrid var en god hjälp både i hemmet och ute på gården, hon hjälpte till vid tröskning, mjölkning och mycket annat utöver hushållsarbetet.

Oscar trivs bra med arbetet i Balingsta handelsbod, han har fått ett eget rum på vindsvåningen där han får vara för att räkna ner kontona i kassaboken och reskontraböckerna, han får även sova där då det varit sena kvällar på grund av städarbete i affären.

I en stuga som ligger avsides från landsvägen bor Anna-Lisa, hon är inte gift och har en dotter som heter Lisa men kallar henne för Lill-Lisa. Lisa kommer till affären ibland, hon har ägg med sig som skall säljas. Hon vill gärna bli expedierad av Oscar.

Fru Vahlström som också arbetar i affären säger till Oscar att han skall vara försiktig och inte falla i hennes runda och fina armar. Vahlström hade två bilar, en Ford där man kan byta karossen mot ett lastflak, den andra var en stor lastbil som han köpt från Tyskland, den har kulhål i förarhytten. Oscar tycker om att få hjälpa sin husbonde med reparationer och ändringar på Ford-bilen, den är nu förlängd och man sitter också lägre än i en vanlig Ford. Arbetet med bilen tog mycket kvällstid i anspråk och Oscar var trött då han kom upp till sitt rum. Väl uppe på rummet kom Oscar att tänka på vad fru Vahlström sade om Lisa, han kände en uppeggande rysning i kroppen då han tänkte på hennes armar och mun.

Oscar måste i kväll göra en av hemläxorna från Herrnods Korrespondensinstitut färdig, han är för sen med flera hemläxor och måste ägna mer tid åt dessa.

Hemma i Torresta bor en man som heter Bökman i Oscars rum. Han har varit biträde i Balingsta handelsbod hos den tidigare innehavaren.

Det var isigt och kallt en dag då han hämtade varor från magasinet och med famnen full med varor föll han och bröt lårbenet, talar han om för Oscar. Bökman är uppväxt i Marstrand och Oscar hör honom mycket gärna när han talar om tiden i Marstrand och senare år på olika platser i vårt land. Han har också talat om Skeppsgossekåren i Marstrand. Han kan inte med ord beskriva hur bra en sådan utbildning är, säger han med eftertryck.

Pappa har också lyssnat på detta men tror inte att en bondpojke från slättlandet i mellersta Uppland passar för detta äventyr.

Mamma saknar Astrid som lovat att komma hem och hälsa på i sommar med sin lilla flicka Harriet. Astrids mans föräldrar bor i Dalby socken där de har en lanthandel, där skall Astrid vara ett par veckor nästa sommar.

Mormor är gammal och ofta sjuk, hon skall in på sjukhus rätt snart.

Moster Ulla har också blivit äldre och orkar inte gå den långa vägen till fåren och svinstian men går och ser till sina kära hönor varje dag.

Bökman som bor i Oscars rum betalar varje månad för mat och husrum och han har nu lärt sig att tala så högt att moster Ulla hör vad han säger, han berömmar ofta hennes matlagning.

Oscar har varit hemma under julen, han har sovit i köket. Faster Ellen skickar inte så mycket julklappar numera, hon har också blivit gammal och sjuklig.

Oscar hade ett kilo rostat kaffe av bästa sort med sig som han lämnade till moster Ulla och mamma fick vykort och skrivpapper och systrarna fick en påse karameller och pappa fick en ask niggercigaretter.

Julen är över och alla arbeten i full gång, lagerinventeringen började före årsskiftet, det var bra att ta vara på de tysta dagarna mellan jul och nyår. Vahlström är inte så glad för årsredovisningen, en för stor del av varulagret binder för mycket kapital då det knappast omsätts mera än en gång per år. Vahlström var orolig för framtiden av flera orsaker, några av hans kunder har köpt bil, en del av dem har varit stora kunder men handlar numera det mesta i staden och det börjar märkas på omsättningen.

Så småningom börjar man kanske med busstrafik och så finns det dessutom goda tågförbindelser. Oscar hade tänkt mycket på Skeppsgossekären, han hade fått ansökningshandlingar att ifylla och underteckna. Även målsman måste underteckna. Det var mycket svårt för Oscar att få ett resonemang med pappa och han postade handlingen utan pappas underskrift i hopp om att det skulle lyckas.

Efter någon tid kom ett brev från Marstrand och Oscar vågade nästan inte öppna brevet men han måste ju göra det. Där stod att det kommit till deras kännedom att båda målsmännen är i livet och att deras underskrifter är nödvändiga för att ärendet skall kunna behandlas. Oscar kom sig inte för att gå till pappa med detta brev och tala med honom om detta. Att allt blivit blott ett minne, det förstod Oscar, som ju dessutom har fyllt 16 år, vilket är en åldersgräns för sökande till Skeppsgossekären.

Ernst Östman blev hastigt mycket sämre till hälsan och kom till sjukhus, efter kort tid dog han och är nu begravd på Balingsta kyrkogård. Det var mycket synd om Ernst, han kunde aldrig vara riktigt glad, det öppna såret han hade på kinden såg otäckt ut, ingen ville komma för nära honom.

Lisa har fått en plats och nu kommer hennes mamma till affären, hon är artig och snäll, hon har ägg med sig varje gång hon kommer och har hälsat från Ull-Lisa några gånger.

Vahlström har dåliga ögon och vill slippa köra bilen och när varor skall hämtas med Forden får Oscar köra. Det går bra fastän det inte är tillåtet.

Bönderna är inte nöjda med priset på mjölken, Oscar hör detta dagligen i affären.

Den som övertog arrendet på Ernsta heter Eklund och har tidigare varit rättare på en stor gård, han har inte många kor och skall inte köpa några heller, säger han och pappa tycker han gör rätt.

Nu är det april månad 1922 och pappa har undertecknat köpekontrakt på Torresta gård. Köpesumman är 66 000 kronor.

I början av året stod att läsa i båda Uppsalatidningarna att Bankir Bergs dödsbo försäljer fyra lantgårdar i Västeråkers socken. Det var Gelinder i Berga som hjälpte pappa med underhandlingar om köpet. Oscar tror att Gelinder har påverkat pappa till köpet och att han fått ersättning av säljaren för sitt arbete.

Ingenting ändrades på gården i fråga om arbetsrutiner eller annat, allt gick som vanligt. Pappa skall göra en inbetalning på köpesumman på hösten och måste redan nu ordna att pengarna finns. Skogvaktaren i Örsundsbro är väl insatt i vad som finns att avverka i Torresta, det svåra är att finna en solid köpare.

Sammanträden hålls i socknarna om kommande mjölkleveranser till mejeriet i Uppsala, bildande av leverantörförening och uppsättande av lastbrygga på lämpliga platser där bilen kan komma intill bryggan.

En ung familjefader som redan drivit en mindre åkerirörelse är intresserad att ställa sig till förtagande. En uppgörelse och även inköp av lämplig bil är nära förestående.

Det är tidig söndagsmorgon i oktober månad, Oscar har sovit hemma i natt och stigit upp tidigt på morgonen, han vill se om skogvaktaren har märkt några träd och tallar med sin stämpel. Oscar känner sig hemmastadd och vet var gränserna till granngårdarna går. Han har tagit med sitt salongsgevär och laddat med en patron som heter 22 lång. Oscar vet att det skall vara något grövre kaliber för jakt men han vet också att det går bra att skjuta orre med 22 lång.

Himlen är täckt av en tunn molnslöja men när solen gick upp lyste solstrålar genom grenverket och små dimbankar syntes. Just nu lyses dimman upp av en solstråle och på ett mossbetäckt bergsparti lyste det rött av lingon.

En spillkråka hördes långt inifrån skogen. Oscar hoppades att få se den men det blev inte så denna gång. Oscar kom till en solig plats och tog fram sina smörgåsar, på marken nedanför en hög tall som hade en röd stämpel i brösthöjd, syntes spillning från en tjäder eller orre. Jag vet inte säkert vilket det är, säger Oscar till sig själv i tankarna, han har glömt en hel del de två senaste åren. Det blev ingen jaktlycka denna dag men Oscar tycker mycket om att vara ute i markerna.

I handelsboden har Oscar lärt sig att göra pappersstrutar och av pappret som smörgåsarna var inslagna i blev det en stark strut. Den plockades full med lingon som moster Ulla skulle få för de goda smörgåsarna.

Mormor som varit sjuk en längre tid har avlidit och ligger nu i sin grav vid sidan av sin make. Mamma säger att mormors liv blev en blandning av glädje och sorg, kryddat med hårt arbete och grusade förhoppningar. I mammas dagliga bön till Gud ingår nu att hon snart skall få möta sin mor i himlen.

Ernsta gård inköptes av hemmansägare Andersson i Dalby socken samtidigt som pappa köpte Torresta. Andersson medförde all lös egendom till Ernsta vari ingick ett antal nötkreatur och hästar. Andersson sökte genom Arbetsförmedlingen en ladugårdskarl. Det visade sig vara mycket svårt att få tag i någon. Det var kanske omöjligt att få en svensk familj som ville binda sig ett år och för den lön som fackföreningen har fastställt.

Efter några dagars tvekan anställdes en polsk medborgare som med sin familj nyligen kommit till Sverige. I löneavtalet ingick att Konrads stuga skulle tillbyggas med ett rum, särskild lön för mjölkning och en del annat. Efter en tid kom Andersson underfund med att denna del av lantbruksskötsel ger ren förlust, den anställde varslades om uppsägning.

Andersson sålde ett visst antal nötkreatur till slaktare Öjdal varje månad sedan han gött djuren en tid. Inom sex månader var ladugården tom och gården sköttes helt av familjen.

Oscar är hemma varje söndag och har ofta små pratstunder med pappa, det blir till stor del om de låga priserna och att kostnaderna är höga. Att vara bonde nu är det sämsta av allt, säger pappa till Oscar.

Mamma är mycket klen och ligger ofta till sängs. Hon har sin starka tro på Gud och ber att få gå hem snart, men Gud har kanske en annan mening, säger hon, eftersom jag får leva trots mina sjukdomar.

Lastbryggor börjar nu synas vid varje ladugård, utförande och kvalitet varierar lite grand och det är att vänta kommande förslag till ändringar och förbättringar från lastbilschauffören.

Julen 1922 var något annorlunda än vad den varit förut, inte samma intresse för julklappar, fester Ellens låda saknades. Astrid firar jul i sitt eget lilla hem, mormor finns inte mer. Oscar kom hem sent på julafton och det var bara pappa och Gerda som gick till julottan.

Oscar har blivit bekant med en av sönerna i Ernsta, han heter Gustav och är ett drygt år äldre än Oscar och han har tre bröder och två systrar. Andersson i Ernsta och hans fru är mycket tystlåtna, tycker Oscar men de är snälla och artiga.

Sönerna har talat om för Oscar att deras pappa i början av 1923 köpt en traktor med två plogar och en lyftkran som lätt kan monteras på eller av. Leveransen skall ske om ungefär en månad. De har för avsikt att göra de flesta gårdarna alldeles fria från sten.

Gårdarna levererar nu sin mjölk med mjölk bilen varje dag och, det går bra, tycker de flesta, men Mjölkcen-tralen har sänkt priset per liter med ett halvt öre för ökade fraktkostnader.

Fru Vahlström som förut arbetat nästan hela dagen i affären måste ta det litet lugnare, säger hennes doktor och därför har äldste sonen arbetat mera i affären än tidigare. Omsättningen är fortfarande rätt stabil men Oscar har hört att eventuell försäljning har nämnts i samtal mellan makarna Vahlström.

Det är en vacker söndag i augusti månad och Oscar är hos Gustav i Ernsta för att låta honom klippa håret. Gustav har tidigare tagit 50 öre för en klippning men har nu höjt till en krona, han har köpt en hårsax och vill få den betald med kvälls- och söndagsarbete.

Det har varit trevligt i dag, tycker Oscar. Gustavs alla syskon har varit med och pratat om allt möjligt, John och Amy är äldre än Gustav, sedan kommer Anders och Britta och sist kommer Carl som är tio år gammal. Amy och Britta har bjudit på saft och kakor, John och Gustav har talat om traktorn som drar bort stenar och lyfter dem upp i rösen, det börjar redan synas ett stenkummel på gårdet mot Torresta.

Oscar frågar efter föräldrarna som han inte sett eller hört fastän han varit här så länge, han får till svar att deras mamma troligen ordnar till kvällsmaten och pappa förbereder sig att stiga upp och delta i kvällsmål-tiden, han håller styvt på söndagar.

John och Amy har ofta varit oroliga för sina föräldrar, de har inte rättat sig efter klockan utan arbetat både natt och dag. Båda börjar numera känna sig lite trötta efter veckans arbete.

Oscar har fått veta att Ernstatorps stuga, loge, ladugård och vagrslider sålts till en fastighetsägare i Uppsala och att även snöplogen och annat gammalt virke ingick i köpet. Allt såldes i befintligt skick och på plats, vilket innebär att köparen har ombesörjt all rivning och transport

De äldre syskonen som talade om detta sade inget om köpesumman men Oscar hörde på deras röster att alla var nöjda. Tillsammans med Oscar gick de därefter till vagnslidret där den nedmonterade kakelugnen från torpet låg i en trälåda, väl förpackad.

Syster Astrid med sin lilla Harriet var och hälsade på i Torresta några dagar och alla gladda sig att se dem. Harriet är så stor nu att hon kan sitta i en cykelkorg och åka med mamma och pappa till Dalby när det är vackert väder. Astrids man Helge är så gärna på landet för att få bada och simma och bli brun.

I Torresta var skördarbetet över och hästplöjningen har börjat.

I Ernsta är röjningen klar men traktorn är ändå i gång nästan varje dag, man håller på med stenröjning och stenkumlen växer både i höjd och vidd.

Pappa har en pratstund med inneboende Bökman varje kväll, ingen av dem båda är särskilt glad men tiden rinner fortare om man är två, säger pappa.

Oscar tittar fortfarande på sin grundkurs i engelska språket och får hjälp av Bökman med grammatik och uttal.

En släkting till mamma har varit och hälsat på i Torresta, han är faster Ellens äldste son och kommer från Sumatra där han har varit arbetsledare på en stor gummifarm sedan före kriget. Det hade varit svårt att få komma med på något fartyg till Europa men nu har han lyckats. John menar att Oscar inte skall lära sig uttal på engelska av Bökman då detta är oförståeligt.

Julen är förbi och det är januari 1924. Det nya året har kommit med växlande temperaturer och därav krävande arbete i skogen.

Amy ringer ibland till Torresta och framför hälsningar från Astrid, de två är läskamrater och blev goda vänner, varje gång Amy är till stan så hälsar hon på Astrid och har alltid något med sig från landet.

Det har varit inventering av varulagret i Balingsta handelsbod, ett tråkigt arbete, tycker Oscar. Bokslutet kommer senare men det har redan visat sig att omsättningen sjunkit något.

För att vara ett riktigt bra affärsbiträde i en lanthandel måste man känna till alla varuslag som finns i affären. Det finns en del sybehörsartiklar, spetsar och band av olika slag som Oscar inte har blick för, de kunder som kom till affären för att handla sådana saker, ville inte bli expedierade av Oscar så någon annan innanför disken fick då stå till tjänst.

Det skall bli en bensinstation vid sidan av uppfartsvägen till handelsboden, tills vidare ingen tank utan bara vanliga bensinfat med handpump.

Oscar glädde sig åt detta, han fick hjälpa till där, det var litet omväxling i arbetet men det kunde vara kallt och jobbigt ibland.

Äldste sonen Arne kör bil lika bra som någon annan, det är bara det att varken han eller Oscar har körkort.

Det händer ibland att Oscar måste flytta på någon bil som står olämpligt. Handlare Vahlström har fått en vänlig påminnelse om att bilföraren även vid korta körningar skall ha körkort.

I en liten skogsbacke tillhörande Wiks marker är sedan någon tid tillbaka en dansbana uppförd. Det har varit slagsmål den senaste tiden men detta har inte stört dansen så mycket, tycker Oscar. Det är värre att Oscar inte kan dansa så bra och är blyg att bjuda upp en flicka till dans, så det blir inte så värst mycket dansa av.

Det var lördag kväll och Oscar var ute och dansade, han hälsade på alla där hemma och hörde efter om det var bra eller tråkiga saker de hade att berätta. Systrarna var ledsna att mamma var sjuk så ofta och de tyckte synd om pappa. Mamma var sjuk i dag också så Oscar kunde inte tala så mycket med henne.

Roligast var det att tala med moster Ulla, hon var glad fastän hon kände att hon inte var så stark längre, hon var nöjd så länge hon kunde hjälpa till i köket och gå ner till hönsen.

På kvällen satt pappa, Bökman och Oscar och spelade 5-öres kasino.

Moster Ulla kom in med kaffet och pappa frågade om Oscar ville ha en liten cognac. Eftersom detta var första gången som pappa och Oscar skulle smaka på en så stark dryck som cognac tillsammans, blev det ett samtal om på hur många olika sätt starkdrycker avnjuts. Bökman hade mycket att berätta om hur det görs i finare kretsar, han har varit betjänt hos en engelsktalande affärsman här i Sverige innan han kom till Balingsta handelsbod.

Oscars chef hade en instruktionsbok om bilmotorer, trafiksignaler och lagliga föreskrifter angående bilkörning i handen. Nu skall vi se vad du kan, vi börjar nu och beställer sedan uppkörning när vi är säkra på att du klarar det, sade chefen till Oscar. Detta var i oktober och den 23 december 1924 var Oscar en lycklig innehavare av körkort.

Det är nu år 1925 och Oscar har gjort sin värnpliktsmönstring i Örsundsbro, han är vapenför i all vapentjänst och tilldelad skidlöparbataljonen i Boden. De flesta som visste att Oscar skulle till Boden och åka skidor beklagade honom och sade att det är mycket krävande och att en del av de värnpliktiga får sin hälsa förstörd däruppe. Oscar tog det inte alls så hårt, han tyckte om att åka skidor.

Oscar besöker ofta Ernsta, med Gustav och hans bröder hade Oscar mycket att tala om. I Ernsta talades det inte om dåligt väder eller låga priser på deras produkter, det talades om upptäckter inom växt- och djurliv

och om brödernas arbetsdag och om traktorn. I ett av stenrösen som byggts upp har en hermelin boat och fått ungar.

Oscar har slutat sin plats som handelsbiträde, det har skett i bästa välvilja och förståelse. De senaste månaderna har Oscar ofta tänkt på att han måste se efter hur det är att leva i en storstad och ta reda på vad det finns för chans för framtiden, han ville göra detta själv, utan hjälp.

Oscar reste till Stockholm. Det var inte så svårt att få tag i ett litet rum med rätt att nyttja tvätt- och duschrum samt kaffe på söndagar, rummet hyrdes i andra hand på Luntmakargatan,

Oscar hade sparat en liten slant och var mycket försiktig med sina pengar, alltid bära de flesta säckarna medan åkaren ordnade påskrifter på leveransnotorna.

Det fanns problem att lösa ibland. Då höstregnen börjar kan det ofta vara svårt att komma fram till en villa utan att lämna spår efter bilens däck på tomten.

En äldre dam mötte vid grinden och sade i mycket skarpa ordalag att det inte gick an att köra så att det blir spår vid sidan av vägen upp till villan.

Vägens bredd mättes och det visade sig att ett sidospår måste det bli, hon fick säga själv på vilken sida av vägen spåret skulle vara. Det uppstod ordväxling och det beslöts att lastbilen skulle vända och försöka lämna av på annat håll. Just då kom mannen i huset ut på trappan och ropade att bilen skulle köra in och lasta av. Båda i bilen var nöjda fastän spåret vid vägen tyvärr blev ett faktum. Det visade sig att chefen hade ansträngd ekonomi och vissa perioder måste han göra täta bankbesök för att slippa protesterade växlar. Oscar tyckte det var dyrbar tid att bara sitta och vänta.

Kol sedan koks hämtades vid Värtan i närheten av Lidingöbron, vi hade alltid samma lastplats och måste vända oss till basen för detta område. Basen kallades för Majoren. Ingen av hans sex man i arbetslaget tilltalades med sina riktiga namn utan med namn som Vicekorpralen, Tjecken, Butter, Glader osv.

Majoren måste ha en butelj brännvin någon gång, annars blev väntetiderna långa innan lastningen fick påbörjas.

Det var kalla vindar hela november månad när Oscar varje morgon stod bredvid lastbilen eller satt inne i förarhytten och väntade på chefen. Bilen stod parkerad på Söder Mälarstrand därför att garageplats var för dyrt.

Oscar blev förkyld och fick ont i halsen, han kände sig riktigt dålig.

Senare på dagen levererade de båda kol tillrestaurant Victoria i Kungsträdgården. Efter avlastningen sade Oscar till att han inte orkade mera och skulle söka upp en läkare. Oscar lånade en telefonkatalog och sökte en halsläkare och fann att det mitt över parken på Kungsträdgårdsgatan fanns en halsspecialist.

Oscar ringde och fick komma genast, han bara tvättade sig lite grand först i ansiktet. Då Oscar kom in till läkaren och hans sjuksyster blev han undersökt inte bara i halsen, systemern tog pulsen och mätte temperaturen. Sedan fick Oscar sätta sig och doktorn klippte bort en halsmandel som var inflammerad. Därefter fick Oscar sitta i väntrummet dit systemern kom någon gång då och då och såg efter hur det var.

Läkaren skrev ut ett intyg att Oscar skulle vara i stillhet under en vecka. Han frågade om Oscar hade några pengar och fick till svar att han hade tio kronor. Ja, det här blir dyrt för dig, sade han och fortsatte, jag skall ha hälften av det du har, alltså fem kronor och om du får ont får du komma tillbaka.

Oscar var hemma några dagar men det dröjde länge innan blödningen avtog, varje morgon var handdukar och kuddar i sängen blodiga.

Oscar fick inte bo kvar utan måste flytta inom en vecka.

Konrad Karlssons dotter Sigrid är gift sedan många år tillbaka och bor i Stockholm. Oscar har träffat familjen både i Stockholm och i Ernsta och Torresta. När Oscar talat om sina bekymmer sade båda till honom att det är självklart att han får bo hos dem en tid.

Oscar arbetade några dagar ibland men det gick inte bra. En kort tid före Jul då han avslutat arbetet för dagen sade han adjö till sin chef och tackade för tiden som varit. Oscar hade talat med dem där hemma i Torresta per telefon och hälsades välkommen hem.

Sigrids man har fått uppgift om Oscars lönefordran och skall överlämna en undertecknad handling till Rätts-hjälpsbyrån.

Oscar hade observerat en annons i Stockholmstidningen där det meddelades till värnpliktiga i årsklass 1925 att de som har kunskaper och intresse för vapen och för skarpskjutning med mausergevär kan få lämna in ansökan att få fullgöra sin värnpliktstjänstgöring vid Kungl. Skjutskolans Övningskompani i Rosersberg. Oscar lämnade in ansökan som blev beviljad och meddelades samtidigt att inställelse skulle ske den 2 februari **1926**.

Oscar kom hem och firade Julen hos de sina och det kändes bra tyckte han men han kände samtidigt att det var något i luften som inte var uttalat.

Inom några dagar förstod Oscar vad som var på väg att hända och bad pappa att tala ut och säga som det var.

Pappa talade om att underhandlingar pågår om försäljning av Torresta, jag orkar inte längre vara med och slita och inte få något med för det, sade han. Inget av barnen kan överta gården då skulderna är lika stora som värdet på gården och alla levande och döda tillgångar, menade pappa. Pappa talar också om att farbror Gustav i Sala lämnar över nedre våningen i sin villa till familjen om försäljning av Torresta blir av.

Januari månad var ingen glädjemånad för någon i Torresta detta år, Konrad klappade med vemod sina kära hästar vid varje tillfälle han hade och önskade att deras kommande husbonde skulle vara en bra karl eller kvinna. Moster Ulla har många tankar om vad som varit en gång och funderar mycket på vad som återstår, hon är dock glad för att alla barnen tycker om henne.

Pappa har nu emottagit handpenning och därmed är Torresta försålt till Axel Eriksson från Dalby, köpekontrakt skall upprättas den 4 februari 1926 enligt överenskommelse på kvittot å handpenningen, auktionsdag och tillträdesdag skall också bestämmas samma dag.

Pappa räknar med att auktionspriserna kommer att vara mycket lägre nu än då farbror Gustav hade sin auktion före flyttningen till Sala. Det är inget att göra åt, säger pappa, nu måste det i alla fall ske.

Oscar inställde sig på 18 på bestämd tid, det är cirka 150 man vapenföra och 100 man som skall tjänstgöra som handräckningsmanskaper. Nästa dag åkte alla med tåg till Rosersbergs station och därifrån startade den första övningen i marsch fram till skjutskolan. De flesta inryckta trivdes bra här, det var kvinnlig betjäning i kök och matsal med en manlig ordningsman.

Oscar gick vakt den, första natten han låg här, det i var två vakter varje pass, vaktstyrkan var på sex man och en vaktchef. Det är ett stort område som skall bevakas och det var inte så lätt att bevaka precis de vägar och stigar som var avsedda.

De första dagarna var det övningar i Exercis 1 och de var rätt stränga, tyckte Oscar. Efter någon vecka fick alla lära känna sina vapen och börja skjuta in dem på tioringad tavla. Varje dag började med uppställning och avlämning till skolchefen major Nyberg, därefter hade varje pluton sina särskilda övningar.

Exercis 1 övergavs rätt snart, i stället blev det terränglöpning, orientering och allmän idrott på fotbollsplanen. Så snart det var så varmt att man kunde börja bada i Rosersbergsviken började daglig träning med simning,

även med full uniform. Skolchefen har meddelat att det är meningen att var och en skall klara av Kandidaten men helst Magistern vid prov som kommer att göras under juli och augusti månad.

Auktionsdagen i Torresta är förbi, Oscar var inte med där.

Alla har lärt sig simma men alla klarade inte av proven. Oscar kastade handgranat längst av alla och var genomsnittligt bra i både orientering och terränglöpning, alla skjutövningar gick bra.

Det har börjat bli mörka kvällar och det är kallt iluften, alla räknar nu dagarna till muckdagen och utför varje dag en kedjedans hand i hand genom korridorerna i Kasernen och sjunger om hur glada de är för att snart få åka hem. Oscar var med i kedjan och höll hårt fast i närmaste hand på båda sidor. Alla skulle åka hem, men hem? Har jag ett riktigt hem, tänkte Oscar. Oscar sjöng ändå med och visade hur glad han var.

Det var uppmuntrande att få se sina kära vid god hälsa och ett gott humör.

Under de dagar Oscar varit hemma har han haft tid att tänka på tillvaron som värnpliktig och den har överträffat alla förväntningar, nu finns bara en sak att göra, det är att finna ett arbete. Oscar har talat med vänner och bekanta och det låter inte förhoppningsfullt.

Nära en månad hade gått då det kom ett svar på en annons som Oscar hade haft införd i Dagens Nyheter. Han hade fått platsen. Det gällde ett mindre företag med sågverk, kvarn och diversehandel där det behövdes extra hjälp, huvudsakligen med fakturering och vid behov i diversehandeln. Platsen tillträdde snart och en kväll efter mörkrets inbrott tog Oscar en taxi från Karlskoga köping, dit han kommit med tåg, till Lönnhyttan där han mottogs vänligt och efter förplägnad blev visad sitt rum i det rymliga tvåvåningshuset. Nästa dag var Oscars nye chef ciceron och visade kvarn, elverk och såg.

På bron som gick över själva forsen fanns fyra dammluckor som kunde höjas eller sänkas allt efter behov. Nu skulle arbetet börja och efter en genomgång hur tidigare faktureringar utförts skulle Oscar fortsätta på samma sätt. På ett stycke av hyvlad spånt eller golvträ har leveransen antecknats, de flesta kunder vill ha längden angiven i meter och bredd och grovlek i tum.

Det bars in ett par säckar på kontoret med små brädstumpar med täta rader siffror. Oscar hade redan från första dagen "Praktisk handbok i trävaruhantering" tillhands och sökte där få svar på allt han inte kunde själv. På alla leveranser var en summa inbetald a konto och det förvånade Oscar att dessa inbetalningar motsvarade nästan den exakta slutsumman, det var små belopp som stod kvar, det visar vad man kan prestera när man har stor yrkesvana.

I Bofors är det bara tre arbetsdagar per vecka och det står ofta i tidningarna om stora företag som måste minska på antalet arbetare och arbetsledare.

Kulturhuset, där är också olika slag av utställningar, föredrag och uppläsningar om Värmlands naturtillgångar, industrier, handel och hantverk.

I Värmland är det inte så stor synd att skjuta en tjäder eller orre under deras speltid.

Jakt och fiske har sedan långt tillbaka i tiden betytt mera för människors näringsbehov än odling och sådd och Oscar tycker att bonden här i Värmland behöver ha flera näringskällor att ösa ur än vad upplandsbonden behöver.

Det talas inte så mycket om låga priser på deras produkter, som Oscar är van att höra men många familjefäder är ledsna för att deras söner går hemma utan arbete. Tanken på att emigrera växer snabbt i trakten omkring Bofors och Karlskoga. Det har varit en emigrationsvåg här tidigare och därför finns kontakter kvar med släkt och vänner. Brevströmmen från Sverige till USA är säkert stor men det kommer också brev från USA, de möts på vägen och talar samma språk "om de svåra tiderna".

Ibland kommer ett brev som meddelar att hemresa förestår och man planerar för att eventuellt stanna, lågkonjunkturen är mycket svår i Staterna och det sker många tragedier.

Oscar träffade en byggnadsarbetare som blivit arbetslös och han ämnade söka emigrationstillstånd till USA och ville ha hjälp med att skriva ansökan. Detta var den första ansökningshandlingen Oscar hjälpte till med och det blev flera. Oscar fick då och då ett brev från USA som glädde honom.

Oscar kom med tåget från Ervalla och skulle till Karlskoga, någonstans mellan ett par stationer stannade tåget och lokomotivet med två vagnar kopplades loss från den vagn Oscar åkte i och de körde framåt. Meningen var att de vagnar som stod kvar skulle stå kvar men det gjorde de inte. Oscar hade gått ut ur kupen och stod i dörröppningen då han kände att tågsättet sakta började rulla bakåt. En dam nere på åkern körde en hästräfsa och när hon såg att vagnarna började rulla bakåt ropade hon högt till Oscar, som hon såg stå ute på vagnen; att han skulle bromsa, hon sade att bromsen satt vid sidan av dörren. Oscar hade redan sett bromsen och snurrade på den så fort som möjligt och vagnarna stannade.

Lokomotivföraren hade hämtat en järnvägsvagn som var lastad med torvströ och backat tillbaka till den vagn där Oscar stod och vagnarna kopplades samman. Lokföraren talade om att hon som ropade är stins på närmaste station och att hon är en mycket duktig kvinna. Oscar minns denna lilla händelse så gärna, alldeles ofarligt var det inte, sade en av passagerarna men slutningen på banan är inte stor, sade en annan.

En dag fick Oscar ett brev från en advokat som arbetar för Rättshjälpsbyrån. Han meddelar att hela lönefordran är inbetald och på bifogad blankett skall Oscar meddela hur pengarna skall sändas eller insättas på bankkonto. Så snart Oscar hade pengarna i sin hand åkte han in till Karlskoga och köpte en Harley Davidson 250 kubik.

Nu kunde Oscar se sig vidare omkring och nästan varje lördag eller söndag åkte han tillsammans med vänner, som hade motorcykel, till olika platser vars namn ofta slutade på -fors, -hyttan eller -bruk. Vi tyckte alla om att höra Carl Jularbo och där han spelade, dit ställdes vår färd oftast.

Många av Oscars vänner arbetar på Bofors och hoppas att siamesiska Kungens besök här skall ge mera arbete, det är trist att arbeta bara tre dagar i veckan.

Oscar hade en veckas semester och var på väg med sin Harley till Sala. Någon kilometer före Arboga på en rak vägsträcka mötte Oscar en taxibil, redan före mötet såg Oscar att taxin körde mera åt höger sida än åt vänster och saktade farten. Det hjälpte inte, höger styrstång stötte mot bilens högra sida och det bar med fart ned i diket.

Det var nydikad vid sidan av den raka vägen och så långt ögat kunde nå fanns inte en sten i diket men just där Oscar och motorcykeln hamnade var det gott om sten. Avgasröret var losslitet från cylindern och växeln gick inte att rubba. Taxibilen stannade inte och någon annan trafik var det inte heller. Oscar måste springa igång motorcykeln och det lyckades till slut, fastän eldgnistorna sprutade ut från cylindern. Med våt och lerig overall och högra benet utsträckt för att inte gnistregnet från cylindern skulle bränna hål på byxorna körde Oscar in på Arbogas genomfartsgata. Nära slutet av denna gata fanns en stor bilverkstad där Oscar blev lovad att efter klockan 12 nästa dag få hämta cykeln, då lagad och provkörd.

En av förmännen på verkstaden sade till Oscar i allvarlig ton att de nästan borde ställa som ett villkor att Oscars tillstånd är bättre än det är nu innan han får tillbaka cykeln. Sedan ringde förmannen efter en bil som fick köra Oscar till sjukhuset, det är inte klokt att bo på hotell i ditt tillstånd, sade han till Oscar. Oscar kom till sjukhuset där de tog honom kvar under natten. Han blev väl behandlad där och kände sig mycket gladare och bättre, han blev lovad att han skulle bli utskriven nästa dag efter klockan 12 om smärtorna blivit mindre och tillståndet i övrigt är bra. På eftermiddagen kom Oscar till bilverkstaden och motorcykeln var lagad och

provkörd. På den raka och fina vägen mellan Västerås och Sala hade Oscar tid att tänka på hur snälla och kloka människor kan vara men de kan också vara precis motsatsen.

Allt är väl i Sala och Oscar gladda sig att få träffa och tala med alla. Det är ont om arbete här likasom varstans i vårt land och systrarna Margit och Gerda har fått erfara att det är svårt att få någon fast anställning. Pappa har inte någon kontakt med Västeråker. Bökman bor fortfarande kvar och spelar kasino med pappa och ibland med någon av systrarna.

Oscar ville se sig omkring så mycket som möjligt denna vecka och har besökt Krylbo, Avesta, Tärnsjö och flera andra platser.

Oscar har varit i arbete några veckor efter semestern och trivs med det mycket bra men det är få ordergångar.

Oscars arbetsdag är avslutad och skymningen börjar falla, i horisonten syns den sista skärvan av den nedgående solen lysa upp molnformationerna i väster.

Det är vindstilla och alla ljud hörs tydligt, forsen hörs på avstånd, sövande entonigt ljud kommer från generatorerna, vattnet som här är bredare än vid bryggan flyter jämnt men man kan höra att det är i rörelse.

Fiskmåsarorna sitter lugnt i vattnet och låter strömmen föra dem fram.

Medan Oscar begrundade allt skönt som människan kan få uppleva fäste han linan till ett par stångkrokar i en trädgren vid åkanten. Krokarna är betade med en mört och om inte kräftorna äter upp betet är det möjligt att det blir en gädda i morgon bitti.

Mjölaren som också bor på Lönnhyttan med sin hustru och son fiskar på sitt sätt, han tar med sonen till bryggan och stänger av dammluckorna och går ned nedanför fallet. När ån, som heter Kedjan, är tom kan de plocka stora och små fiskar med bara händerna på en tom åbotten eller dem som är kvar i en bottenpöl utan utflöde.

Oscar och mjölarens son har varit på kräftfiske och fick upp ungefär 100 kräftor på en natt. Det var en lång cykelfärd uppåt ån och hemvägen var arbetsam då de hade håvar och kräftor som last. Dessutom var det smala skogsvägar och det regnade. Det var kräftkalas men Oscar fick inte vara med på festen, han var för ung tyckte både värdfolket och gästerna.

Oscar hörde att samma skiva spelades på grammfonen hela natten, med korta uppehåll. Festen slutade på morgonen vid fyratiden. Då Oscar på morgonen kom in i köket fanns det kaffe i en termos och smörgåsar framdukade på bordet.

Det var tyst i våningen, alla sov, till och med barnen. Det syntes och kändes att det varit fest, där fanns glas av alla slag och många hade innehåll till stor del kvar. Det låg tjocka cigarrer med fina blanka banderoller på mitten, sammanplockade på en bricka.

Oscar kom att tänka på en händelse som utspelat sig för länge sedan i Västeråker. När Lumpfia fick en cigarr med banderoll på mitten var hon glad och nöjd.

En gång satt hon i köket i Ernsta och smuttade på en kaffekask samtidigt som Haglind kom in från ladugården för att få sitt ett eftermiddagskaffe. När Lumpfia druckit ut sin kaffekask tände hon en stor tjock cigarr med banderoll och sade till Haglind att nu är du väl avundsjuk, förstår jag men jag har bara EN cigarr. Haglind svarade efter ett djupt andetag: fy f-n för cigarrer, jag tände en gång en cigarr som var större än den du har och sög på den så att den åkte in i halsen och jag höll på att dö. Näe, fortsatte Haglind, aldrig mer någon cigarr!

En vacker sommardag 1927 fick Oscar ett långt brev från syster Gerda som skrev att moster Ulla har lämnat jordelivet. Hon hade varit mycket sjuk den senaste månaden men var som alltid lugn, ända till sista andetaget.

Namnet Ulla kom till så att när syster Astrid var liten och började tala, hade hon svårt att säga Augusta så det blev Ulla. När Astrid sedan började lära Oscar tala, blev det moster Ulla som sedan har förblivit det bestående namnet i familjen på kära Augusta.

På sensommaren ringde faster Rosa i Sala till Oscar och talade om att hans syster Signe har provat in på realskolan och blivit antagen. Oscar som lovat betala terminsavgiften skickar den omgående och även en liten slant till klänningstyg.

Oscar korresponderar med några av Amerika-fararna och då han läser deras brev får han en känsla av reslust. Ändå var det med blandade känslor Oscar skickade brevet till USAs ambassad med ansökan om visum för invandring.

Morbror Axel har skrivit till Oscar och vill att han skall komma och hälsa på någon gång i februari. Morbror Axel hoppas det skall vara möjligt för Oscar att få ledigt för resan. Han säger i brevet att hans mejerirörelse expanderar och att han gärna vill ha Oscar som hjälp på kontoret.

Oscar har talat om innehållet i brevet för sin chef som säger att han gärna medverkar till att Oscars morbror får som han önskar, det är troligt att det inte anställs någon ersättare om Oscar slutar här, säger han.

Oscar har varit i Lönnhyttan under Julen och har fått några tillfällen att träffa jämnåriga på inbjudningar till dans och förplägnad i någon av vännernas hem.

En av de sista dagarna i mars månad 1928 hade Oscar provkört Harley'n, packat väskor och ryggsäck och var klar att åka på morgonen dagen efter. Det var inte så mycket tid för någon att krama, säga adjö eller "vi ses igen", arbetet på Lönnhyttan fordrar närvaro med obetingad uppsikt. Oscar vinkade och satte sig på den fullastade motorcykeln och det bar av till Stockholm.

Det gick bra för Oscar att komma till Stockholm, motorcykeln står i samma garage som Axel Nilssons Mejeri har sina lastbilar. Dagen efter ankomsten hyrde Oscar ett möblerat rum på S:t Eriksgatan och i huset intill finns ett garage med bensinstation.

Var man än gick på gatorna var det plakat uppsatta på portdörrarna med upplysning om att det finns lägenheter och rum att hyra till nedsatta priser. Redan från första dagen efter ankomsten började morbror med att inviga Oscar i hur man driver ett mejeri, det fordrades att höra upp ordentligt när den nya chefen under vandring visade de nya lokalerna och inredningen med alla maskiner. Nästa dag skulle Oscar stiga upp klockan fem och följa arbetet i de gamla lokalerna där det tills vidare gick som vanligt.

Efter två veckor började flyttningen från de gamla lokalerna med stränga order från morbror till alla att kunderna inte skulle bli lidande på grund av flyttningen. Det kom nya leverantörer och kunder. Till de två lastbilar som redan fanns tillkommer nu tre stycken nyligen inköpta Volvo-lastbilar med flak.

Oscar hade följt med var och en av de fem chaufförerna en vecka för att lära känna affärens lokaliteter, vilket var viktigt då varorna skulle överlämnas tidigt på morgonen och naturligtvis också för att lära känna kunden och anställda.

Då Oscar lärt sig att hitta i Stockholm började ett mera omväxlande arbete. Den största delen av kontorsarbetet består i att ha telefonkontakt med kunder som ringer om olika önskemål, det kan vara mycket viktiga samtal ibland, det kan gälla om kunden blir kvar eller inte. På kontoret finns en kamrer som sköter bokföringen och korrespondensen, Oscar biträder honom när förslag till leveransanbud till exempelvis sjukhus och sjukhem skall upprättas.

Nu kom Oscar i kontakt med jordbrukare igen och såg snart att det inte var lättare att driva jordbruk nu än vad det var då han var ung och bodde i Västeråker.

Priset på mjölk kunde naturligtvis inte höjas till bönderna under tider då ett tiotal mejerier i Stockholm, däri inräknat Mjölkntralen, konkurrerar med varandra om lägsta priser. Leverantörer till Axel Nilssons Mejeri finns till stor del i Mälardalen - Fjärdhundra och Morgongåva - och också gårdar i Lohärad och Riala är leverantörer. Firma Axel Nilssons Mejeri har ombildats till aktiebolag och Fjärdhundra och Morgongåva leverantörföreningar blir aktieägare i det nya bolaget.

Tiden går fort då man har mycket arbete, det har blivit sen höst och morbror har tagit med Oscar på jakt till Backa gård i Kårsta socken. En av jaktdeltagarna var ägare till Backa gård vid Kårstasjön.

Det finns ett torp på gården som morbror Axel har intresse av att ha som jaktstuga och när den första haren var skjuten och jaktsnapsen tagits till smörgåsen, blev det resonemang om torpet och om det möjligen är till salu. Svaret blev ett överraskande ja och priset var lågt för ungefär 15 tunn land skog och åker, cirka 100 meter sjöstrand, stuga, loge och ladugård. Oscar lyckades få fram ett papper som skulle duga till kvitto på handpenning på det inköpta torpet på Backa gård med tillträde vid köpeskillingens erläggande. Nu hade morbror en jaktstuga och när lördagen kom sade morbror till Oscar att de skulle lägga ner arbetet och åka ut till landet, och så blev det varje lördag under jaktsäsongen.

Morbror arrenderar flera jaktmarker av jordägande bönder som ibland var med på jakterna.

Oscar har köpt en engelsk dubbelbössa med hanar kal. 16.

Det är ingen landsväg till torpet och den smalspåriga Volvon parkerades vid en skogsväg som leder fram till torpet.

Det har blivit Julafton och Oscar har köpt tågbiljett till Sala, morbror och moster Lena har lämnat med ett paket till dem därhemma, när man lyfter paketet och skakar det så hörs ett litet skvalp.

Det har varit en arbetsam dag, det var svårt för chaufförerna att säga nej till en julöl eller något annat gott som bjuds på denna dag och det har märkts på några av dem.

Mejeristen hos Axel Nilsson och hans hustru har en mjölkbutik på Fleminggatan och en trerumsvåning i samma fastighet, Oscar har hyrt ett omöblerat rum och flyttar från S:t Eriksgatan.

Oscar trivdes bra på S:t Eriksgatan men saknade ett skrivbord och längtade efter egna möbler. Det är affärsinnehavare, större delen livsmedelsaffärer, som vill ha hjälp med bokföring och Oscar kan nu sitta i lugn och ro med sitt frltidsarbete.

Trots den stora konkurrensen om kunder och leverantörer startas det nya mejerier i Stockholm.

Matvaruhandlarnas förening med ordföranden i täten startade och byggde sitt mejeri på Regeringsgatan. Byggnaden blev inte färdig på avtalad tid och styrelsen i föreningen sattes i en svår situation, men Axel Nilsson blev räddaren. Genom att ställa kontorsutrymmen och telefon jämte nyttjande av den maskinella utrustningen till förfogande kunde det nya mejeriet komma igång på avtalad tid utan någon störning för varken kunder eller leverantörer. Det var några veckor som var intensiva men det gick bra och alla var ense om att samarbetet gav gott resultat för båda parter.

John G.A. Johansson är både kontorschef och försäljningschef på Axel Nilssons Mejeri AB, han har två olika visitkort, på ett kort står det försäljningschef och på det andra kontorschef.

I dag är revisor Wallen på kontoret för att med John G.A. granska ett delårsbokslut. De större kunderna har veckorapport eller månadsräkning. En del av dem betalar till chauffören men många önskar att likviden hämtas hos dem på per telefon överenskommen tid.

Morbror Axel är ute vid torpet och ser till ombyggnadsarbetet som pågår och därför får Oscar hålla tillgodo med Harley i stället för den smalspåriga Volvon, när det regnar är det lite besvärligt med att ta på och av overallen, annars går det bra.

Oscar blir bjuden på lunch på Restaurang Blanche i dag, det är systrarna Svensson som bjuder.

Det har kommit ett rekommenderat brev till Oscar från Amerikanska ambassaden adresserat till Lönnhyttan 6 i Karlskoga och eftersänt till S:t Eriksgatan och till sist Fleminggatan 70, det gällde ansökan om visum till USA. Brevet kom en vecka efter den dag då inställelsen på Ambassaden skulle skett. Vid telefonsamtal fick Oscar veta att ny ansökan måste insändas för att få en ny tid för besök. Oscar har bestämt sig för att se tiden an.

På sensommaren flyttade morbror Axels familj ut till torpstugan där det nu var fint och rent, möbler och husgeråd kördes med lastbil till den vanliga parkeringsplatsen där skogsvägen tar vid, sedan var det Lindgren på Backa gård som med hästfordon körde fram till torpet.

Det blev höstjakter och Oscar fick fortfarande följa med morbror ut, nu gick det bra att laga mat och få varmt i stugan. Den vanliga maten på kvällen vid ankomsten var en stor salt sill per man. Sillen glödstektes, den lades i smörpapper som omlindades med flera varv genomblött tidningspapper, det viktigaste var att verkligen få glöd i öppna spisen. Dessutom bjöds på potatis, bröd och smör och icke mera än ett glas öl och en snaps. Om det inte blivit riktigt varmt i stugan kokades lite kaffe som värmdde upp lederna.

Kaffe kokades också på morgonen och termosflaskan fylldes, smörgåsarna gjordes färdiga på kvällen.

Stövaren hade fått det han skall ha och har sovit bra.

Det är lång väg att gå till området där vi skall jaga i dag och vi startade hemifrån före soluppgången.

Oscar har varit ute på skjutbanan vid Stora skuggan för att prova ett jaktgevär som han ämnar inköpa. Efter provskjutningen var saken klar, det blev utmärkt bra träffar på både stillastående och rörliga bilder. Jaktgeväret blev inköpt och älgjakt ordnades i Gottröra men det blev ingen älg de två dagar morbror Axel och Oscar kunde vara med.

Biografägaren Anders Sandrew har sett sig omkring i mejeriet i dag igen och hört sig för hos mejeristen om olika maskiners kapacitet och kvalitet.

Ibland går han in på kontoret och talar med alla men ingen vet riktigt vad han vill, han har restauranger och en stor matvaruaffär på Östermalm, detta förutom att han äger alla dessa biografen inger en viss respekt och dessutom är han en trevlig och artig herre. Med tanke på de frågor han ställer får man den uppfattningen att han ämnar starta ett mejeri men ibland verkar hans frågor och resonemang inge vissa förhoppningar om att han kanske vill bli en ny kund.

Julen 1930 närmade sig och det talades om påfrestningarna för chaufförerna särskilt på Julafton, morbror bad alla chaufförer att försöka låta bli ölet och andra alkoholhaltiga drycker och om det visar sig att de efterkommit denna önskan skall han tacka dem för det efter Julen. Julen är över och vår chef grubblar på hur han skall visa sin tacksamhet för att chaufförerna skött sig så bra.

Faster Ellens avlidne make hade en bror som räknats till en av Stockholms rikaste ungarlar, han har nu avlidit. Det är många som glädjer sig åt det kommande arvet men det finns också en del stöttestenar på vägen.

Under tiden som dödsboet förvaltades visade det sig att taxeringsvärdena på fastigheter ofta låg över saluvärdet, garagen räknades som risklokaler. Hyresnämnderna var sammansatta av politiker och särskilt vid förhandlingar om innerstadshyror tyckte Oscar att nämnderna ofta helt saknade ekonomiskt tänkande.

Mälardalens Mejeri AB i Sundbyberg har haft liknande likvida svårigheter redan från starten beroende på att lokalkostnaderna blev för höga genom förseningen av leveranser vid byggandet.

Oscar kände några av de ansvariga i bolagets styrelse och en dag ringde en av dem och bad Oscar komma ut och hälsa på och ta en titt på ett preliminärt bokslut som gjorts upp. Det var tråkiga siffror som kom fram och enligt aktiebolagslagen måste bolaget begäras i konkurs.

Det var många delade meningar men flerparten av leverantörföreningens medlemmar valde att tillskjuta kapital genom höjning av aktiekapitalet.

Jordbrukarna ute i Penningby-området ville inte ge upp ännu och bli tvingade att gå till Mjölcentralen.

Det är nu mars månad 1931. Det lyste i ett av fönstren på nedre botten i arrendatorns bostad på Skånella-holms gods, i övre våningen lyste det i ett par rum.

Axel Nilsson och arrendatorn hade kommit överens att åka till torpet och övernatta där och att gå ut med stövaren i markerna på morgonen.

Morbror Axel har tagit Oscar med därför att det var snöväder och troligen halt på småvägarna. De såg slottet, mangårdsbyggnaden och den gamla gråstenskyrkan i diset och tyckte sig höra en uv borta i skogsbrynet. De gick fram till mangårdsbyggnaden och knackade på och arrendatorn tog emot dem, han hade bytt stövlar och förde dem till kontoret där han med en handrörelse visade dem en uv som såg ut att vara vid liv, det var vattenstänk på tjäderdräkten. De gick fram till den respektingivande fågeln och såg då, alla tre, att uven fortfarande var vid liv, den blinkade med de stora ögonen och började sträcka på kroppen. Alla tre blev förskräckta och ett vedträ hämtades vid kakelugnen och med det fick uven flera slag tills den var död.

Det var ruskigt och vädret gjorde det inte bättre heller. De båda herrarna måste ha en konjak för att lugna sinnet något efter denna upplevelse.

Oscar skulle köra bilen och det blir kanske litet arbetsamt i snömodden. Färden till den vanliga parkeringsplatsen som kallas Gläntan gick bra, madrasser och filter skulle värmas och sillen glödstekas.

Det kändes inte som vanligt den här kvällen, en uv död och en som ropade sökande uhu, uhu i mörkret. Grevinnan på godset var störd av uvens uhu- rop och bad arrendatorn att skjuta den.

Det blev mycket tal om uven den kvällen, grevinnan hade tjatat om uven en längre tid och just den här kvällen tog arrendatorn bössan och gick ut, nästan rätt på den stora fågeln, så det vara bara att sikta och trycka av, det var första gången han skjutit en uv.

Det börjar visa sig att det finns brytpunkter även hos leverantörer till Axel Nilssons Mejeri, en större gård har slutat leverera mjölken till mejeriet och gått över till Mjölcentralen.

Pappa har flyttat från Sala till Stockholm med sin familj för att sköta en fastighet som mamma fått sig tilldelad vid arv.

Direktör Axel Hanner på Mjölcentralen är en entusiastisk sjöfågeljägare som sammanträffar varje år, på Gotlands norra del, med vänner som här samma intresse.

Morbror Axel talade om för Oscar att direktör Hanner vid avskedet som togs då vi närmade oss Stockholm, med en handtryckning sade: "Ja, vem vet, Axel, nästa gång är vi kanske arbetskamrater i samma företag."

Torpet har bytt namn och heter nu Udden. Morbror Axel har köpt en gård i Sörmland som heter Akalby. Gården är på ca 150 har förutom en stor del i sjön som grannar intill gården har, en å rinner genom marker tillhörande gården. Oscar var bjuden till Akalby då det för första gången sedan ägarskiftet blev jakttid.

Morbror, Oscar och rättaren på gården samt en stövare och en tax var på väg ut till jaktmarkerna. Stövaren fick upp ett spår på ett äldre rådjur som inte springer några mindre rundor utan tar mycket långa turer som de gör när de har en hårdsprungen stövare efter sig. Stövaren hördes in på närmare två timmar och då hon kom fram till oss med blodiga tassar, var jakten slut för i dag.

Rättaren och Oscar samt den lilla taxen skulle bli kvar en stund till medan morbror gick hem med sin hund.

När rättaren och Oscar tillsammans gick och såg på markerna hördes taxen gnälla till och både en hare och hunden var inom synhåll men inte inom skotthåll.

De båda jägarna fick bråttom att ställa sig på lämpligt pass där man kan räkna med att viltet kommer, det var inte lätt för taxen låg så långt efter haren jämfört med vad en stövare hade gjort.

Oscar tog en glänta i skogen under uppsikt, lyssnade och rätt som det var hördes något alldeles in på honom. Haren hade kommit in i gläntan från ett annat håll än det Oscar beräknat, gjorde ett skutt över några enbuskar samtidigt som Oscars skott gick. Oscar såg att han hade träffat men kunde inte finna haren bakom buskarna.

Taxen hade inte kommit fram ännu och Oscar fick stå kvar på skjutplatsen tills den kom. Taxen började springa runt och sökte med nosen i marken, på samma gång kom rättaren med haren i handen, han hörde skottet och när han gått ett stycke hörde han ett klagande ljud intill sig. Det var den skjutna haren som dragit sin sista suck.

Nu tyckte de två jägarna att de båda hundarna hade fått nog för den dagen och började vandra hemåt, Oscar gick några meter före rättaren och taxen. De var på väg över en tovig äng då en stor hare sprang upp mitt framför Oscar. Han sköt på nära håll och den här gången var döden ögonblicklig.

Efter den första jakten på Axel Nilssons Akalby var det Oscar som kom hem med dagens byte, två harar.

Sedan januari 1934 ägs Axel Nilssons Mejeri AB av Mjölcentralen, avtalet skall i den mån det är möjligt vara hemligt tills vidare. Oscar hade funnit sin livskamrat Ellen och efter en tids bekantskap gifte han sig med henne den 14 februari 1934. Oscars hustru tyckte det var bra att jakttiden var över nu till fram på hösten så att Oscar kunde få ledigt på lördagar och söndagar.

Herr Persson, arrendator på Penningby prästgård och direktör Björkman ville gärna ha ett sammanträffande med Oscar. Sammanträffandet kom till stånd och det rörde sig om tillsättandet av en ny direktör i Mälardalens Mejeri AB. Oscar hade inte stort intresse för denna befattning och framhöll att oenigheten mellan bönderna är stor och obehaglig.

Överenskommelse om ett nytt möte kom dock till stånd. Det blev också några korta möten mellan klockan 8.00 och 9.00 då Oscar måste vara på sin plats klockan 9.00. En dag fick Oscar genom kontorschefens sekreterare tillsägelse att inställa sig hos direktör Benzinger i hans bostad. Benzinger tog emot och talade om att han kände till att fortlöpande samtal med styrelseledamöter i Mälardalens Mejeri AB äger rum han sade också att han kände till Oscars nuvarande ställningstagande i ärendet.

Benzinger ville veta hur förhandlingsläget såg ut i dag.

Efter grundlig genomgång av vad som behandlats vid samtalet ombads Oscar upprepa vissa uttalanden.

Benzinger tyckte att Penningby-bönderna hade en bestämd mening som avvek från hans egen, vilket förorsakade Mjölcentralen mycket huvudbry.

Benzinger tackade för hjälpen och sade att direktör Hanner skulle kontakta Oscar senare.

Direktör Hanner var mycket uppsluppen vid träffen med Oscar, han frågade hur det var med morbror, Axel Nilsson. Hanner sade att Oscars och direktör Benzingers ideer och målsättning var identiska och att det bör fortsätta så.

Förutom att en kontinuerlig kontakt upprätthålls i fortsättningen skall Mjölcentralen ställa en viss summa pengar till Oscars omedelbara förfogande, detta för att om händelserna skulle utveckla sig så, likvida medel måste finnas. Hanner sade till Oscar att han naturligtvis skulle ersättas mycket bra när målsättningen uppnåts. Efter några dagar kom ett meddelande från Skandinaviska Bankens kontor att en viss summa insatts på Oscars checkkonto av Mjölcentralen. Oscar hade just kommit till kontoret på Mjölcentralen och börjat sortera leveransorder på ost som skulle levereras samma dag. Fröken Andlev som är direktörerna Benzingers och Hanners sekreterare kom samtidigt som telefonen ringde. Hon svarade och räckte luren till Oscar.

Det var arrendatorn på Penningby prästgård som ringde, han var på ett konditori på Vasagatan i sällskap med tre styrelsemedlemmar Mälardalens Mejeri AB. De önskade få ett sammanträffande med Oscar så snart som möjligt

Fröken Andlev kände väl Oscars kontakter med herr Persson och flera jordbrukare från Penningby. Oscar begav sig snarast möjligt till mötesplatsen på konditoriet och inne i ett avskilt rum med vacker konst på väggarna kunde samtalen föras helt ostört.

Oscar hörde gärna på när Penningby-borna lade fram sina åsikter om bearbetningen som varje lantbrukare utsattes för men kunde ej djupare tränga in i ämnet utan bad att få veta vad Penningbyborna hade på hjärtat.

Oscar hade hittills inte haft intresse att gå ifrån en säker plats till en mycket osäker och detta har han sagt till dem vid tidigare samtal, men nu kom ett nytt erbjudande.

Penningby hemmansägare och intressenter i Mälardalens Mejeri AB erbjuder sig i ett stort antal att gå i borgen för den lön som Oscar skulle begära. Borgen skulle gälla för att lönen utbetalades under fem år, vare sig Mälardalens Mejeri AB driver rörelse eller inte.

Oscar sade ifrån, han skulle aldrig kunna förlika sig med ett sådant avtal, men han kom nu med sitt förslag och sade: "Det passar bra i dag då vi är försedda med långtgående fullmakter" och han fortsatte: "Om jag ringer till Mjölcentralen och frågar vem av direktörerna som är anträffbar och ber om ett sammanträffande nu snarast är ni med om detta?" Oscar tillade att han är säker på att Mjölcentralen betalar deras aktier till parivärdet. Dessutom har det ju blivit stabilare priser på de flesta jordbruksprodukterna och kanske är det möjligt att resonera om den saken också.

Oscar lånade telefonen på konditoriet och ringde fröken Andlev och bad henne ta reda på om någon av cheferna var inne och kunde ta emot Penningbyborna samma dag. Varken Benzinger eller Hanner var anträffbara men Benzingers son, disponent Kurt Benzinger var villig att ta emot dem vid den tidpunkt som föreslagits.

Oscar lämnade Penningbyborna, tackade och sade att kanske träffades de igen ett par timmar senare uppe hos Kurt Benzinger. Vid framkomsten till Mjölcentralen talade Oscar med vaktmästaren och bad honom att ta väl hand om besökarna och gärna bjuda dem på vatten eller öl.

Oscar var på sin arbetsplats och när sammanträdet pågått en rätt lång stund ringer telefonen och fröken Andlev svarar, hon tar med sig de vanliga stenografiblocket och två pennor och när hon går förbi Oscars dörr nickar hon till Oscar för att han skulle förstå vart hon var på väg.

Oscar är övermättad av skiftande företeelser som han lagt märke till här på Mjölcentralen men tar inte detta så hårt. Han tänker att bildligt talat tog han sina vänner från Penningby i handen och förde dem till Mjölcentralen där de blev väl mottagna.

Det blev chefskifte i Mjölcentralen under år 1936, tillträdande är lantbrukaren Carl Utterström i Fröshult, han var tidigare ordinarie styrelseledamot sedan år 1927. När ett halvt år hade gått hade Oscar ännu inte hört eller märkt något från ledningen som skulle kunna tolkas som ett erkännande för gott arbete vad gällde ärendet Penningby. En dag blev Oscar kallad upp till direktör Utterström, han sade kort och gott att han inte

hade med den saken att göra, där han inte tidigare känt till dessa förändringar och givna löften det minsta. Utterström hade inget annat svar att ge till Oscar och hade dessutom mycket bråttom.

Direktör Hanner och Oscar möttes i korridoren i närheten av Hanners nya kontorsrum. Hanner bad Oscar komma in så de två kunde prata ett tag, Hanner verkade inte vara glad. Här har man inte mycket att säga till om, sade han och gjorde en gest med armen för att visa rummets storlek, man får vara försiktig med armrörelserna där överrocken skall på eller av, sade han.

På väg till kontoret en morgon 1937 syntes rök och eld långt nere på Torsgatan och Oscar såg snart att det brann i Mjölcentralen och skyndade på stegen till ingången på Dalagatan. Det rådde en viss uppståndelse, ingripandet måste vara organiserat sade brandchefen till om. Oscar var med och förpackade bokföringsböcker och handlingar i lådor och paket. Det ryktades om att en brandman omkommit i lågorna men ännu visste ingen det säkert. Det var svårt för brandmännen att kunna arbeta som vanligt på grund av den starka kylan, stegar och redskap blev nästan omöjliga att hantera. Så småningom hade brandmännen kontroll över elden och kunde släcka den, byggnaden vid Dalagatan blev inte annat än rökskadad.

Det är Jul 1937 och pappa är mycket sjuk, doktor Friberg har varit hos familjen och ger intet hopp om bättring. Oscar åker med pappa i ambulans till S:t Görans sjukhus. Innan de åkte till sjukhuset ville Oscar se till att pappa inte hade för mycket eller för litet pengar med sig. I portmonnän fanns omkring två kronor.

När pappa efter framkomsten till sjukhuset kommit i säng och systrarna lagt allt till rätta att Oscar kvar och sökte tala med pappa. Innan Oscar ställt någon fråga sade pappa: "Jag förstod att det skulle gå så här men jag ber er alla om förlåtelse". Sedan orkade han inte mera. Nästa dag var han något bättre, sade sjuksystemen. Den 30 december 1937 avled pappa och jordfästes i S:t Görans gravkapell den 7 januari 1938. Gravsättningen skedde i Västeråker kyrka samma dag.

Konrad har blivit pensionär och flyttat från Torresta till en egen liten stuga med cirka två tunnland stor tomtmark och åkerjord. I en liten trädgård invid stugan finns fruktträd av många slag, också några välskötta grönsaksland och en gurklave. Vedboden är fulltravad med huggen ved från golv till tak, det finns en liten plats kvar för huggstubben och en ståplats intill den. Oscar beräknar att den huggna veden skall räcka i cirka tio år till kakelugnen i vardagsrummet och vedspisen i köket. Konrad är mycket eftersökt av bönderna i Björks by, de känner till att Konrad kan arbeta och att han är mycket noggrann med allt han gör

Haglund har gått till de sälla jaktmarkerna, han var inte sjuk så lång tid förrän han gav upp andan, hans dotter Erika och hennes man får båda andas ut ett tag i lugn och ro.

Mamma skall flytta till dottern Astrid som bor i Uppsala.

Nu är föräldrahemmet upplöst. Syskonen tycker mycket om sin syster Astrid och hennes man så föräldrahemmet har blivit väl ersatt.

Syster Signe såg igenom gamla brev och handlingar efter pappa och fann då en inbjudan till Kungl. Slottet. Texten lyder: "H.M. Konungens Förste Hofmarskalk får härmed på nådigaste Befallning äran inbjuda Herr W Pettersson, Ärnsta till aftonmåltid hos Deras Majestäter å Stockholms Slott fredagen den 6 februari 1914 kl 9 e.m. Västra hvalfvet, 2 tr upp."

Pappa har inte talat om denna inbjudan för någon i familjen och ingen som vi talat med har hört något om denna aftonmåltid. Inbjudan har dock, vad syskonen kan förstå, kommit med posten och när ett brev kom till Pettersson i Ernsta, avsänt från Kungl. Slottet borde det säkert ha väckt uppmärksamhet.

Pappa hade berättat att han varit kall och våt om fötterna när Bondetåget marscherade till Slottet och hörde H.M. Konungens tal, kanske var detta orsaken till hans tystlåtenhet, det förblir säkert en obesvarad fråga.

Länge har vi hört Hitlers röst i radion och ju närmare kriget kom, desto högre blev hans stämma och nu kan han snart inte höja den mera. Kriget är igång längs Polens hela gräns, det står att läsa i Svenska Dagbladet den 2 september 1939. Förhandsmeddelanden om eventuell inkallelse utsändes här i landet. Oscar har varit med i Stockholms Luftvärnsförening sedan år 1929 och räknar med snar inkallelse. I början av december månad har krigets fasor nått Finland.

År 1941 sattes kläderna på ransoneringskort, det allmänna smörgåsbordet försvann och det blev den kallaste vintern sedan 1860. Oscar var ofta inkallad till militärtjänst och i februari 1942 blev, han inkallad till A.U.S. (Armens underofficersskola) i Uppsala för vidare utbildning och blev när han var färdig med kursen förordnad till värnpliktig löjtnant.

Oscar träffar ibland någon av tjänstemännen i Mälardalens Mejeri AB de tror allmänt att Oscar fick ett bra lönepåslag då överenskommelse kunde träffas mellan Mjölcentralen och Mälardalens Mejeri AB och Oscar får därför höra: Nu skär du väl guld med täljknivar? Detta drar ned humöret på Oscar men han har annat att tänka på och glömmer snart.

Oscar har hyrt ett kontorsrum på Drottninggatan 40 som han utnyttjar i den mån tid finns.

Hitler hörs inte så ofta numera, han och hans stab regerar från en bunker under en del av Berlin. Tyskland har stor manspillan och kriget borde snart vara slut. Plötsligt en kväll meddelas i radio att Hitler stupat vid skyddsvärnet omkring bunkern. En dag i maj 1945 var kriget i Europa slut, den centrala delen av Stockholm blev som ett flagghav, ned på gatorna singlar täta moln av banderoller.

Kriget är över, det firades på olika sätt, i kyrkor och bönehus. Många tackade Gud på platsen där de stod för att Sverige blivit förskonat och man bad också Gud att ge de sörjande kraft att bära sorgen efter dem som kriget tog i vårt land och även i de krigförande länderna.

Det var verkligen en allmän glädje, vid varje champagneglas uttalades ett tack för freden och en önskan om en långvarig fred i hela världen.

Familjen Einar och Esther Hamberg samt Oscar Parsell 1984

Hemma hos Oscar har allt varit bra under krigsåren, familjen består av man och hustru och två flickor, fyra och två år gamla. Oscar har begärt tjänstledighet ett år och börjar nu arbeta på kontoret på Drottninggatan 40.